



Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski



Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską



Lokalna Grupa Działania
„Solna Dolina”
Lokalna Strategia Rozwoju
na lata 2023 – 2027
Kłodawa – maj 2023
CHODÓW – DĄBIE – GRZEGORZEW – KŁODAWA – OLSZÓWKA – PRZEDECZ

SPIS TREŚCI

Rozdział I. CHARAKTERYSTYKA PARTNERSTWA LOKALNEGO	3
1. Nazwa LGD i forma prawna	3
2. Opis procesu tworzenia partnerstwa, powstanie i doświadczenie LGD	3
3. Ogólny opis struktury LGD	7
4. Opis składu organu decyzyjnego	9
5. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym	10
6. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD „Solna Dolina”	11
Rozdział II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU I LUDNOŚCI OBJĘTEJ WDRAŻANIEM LSR	12
1. Obszar LGD	12
2. Mapa obszaru	13
3. Wewnętrzna spójność obszaru	13
Rozdział III. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR.....	14
1. Metody i techniki wykorzystywane w procesie przygotowania LSR	15
2. Zastosowane metody partycypacji na poszczególnych etapach budowania LSR	19
Rozdział IV. ANALIZA POTRZEB I POTENCJAŁU LSR	22
1. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR	22
1.1. Opis układu przestrzennego obszaru	22
1.2. Stan infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacyjnych.....	23
1.3. Charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości	23
1.4. Opis rynku pracy	24
1.5. Przedstawienie działalności sektora społecznego.....	26
1.6. Problemy społeczne występujące na obszarze	28
1.7. Przestrzeganie zasad równości szans i niedyskryminacji.....	29
1.8. Dziedzictwo kulturowe obszaru i uwarunkowania turystyczne	29
1.9. Charakterystyka obszarów wiejskich, rolnictwa i rynku rolnego	30
1.10. Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne występujące na obszarze	31
1.11. Edukacja	32
1.12. Zasady zrównoważenia środowiskowego	32
1.13. Sposoby animacji, komunikacji i informowania lokalnej społeczności o działaniach na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji.....	33
1.14. Planowane wykorzystanie wsparcia finansowego z programów UE oraz innych źródeł.....	33
2. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR	33
3. Analiza możliwości rozwojowych obszaru	36
V. SPÓJNOŚĆ, KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA	40
1. Opis zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi.	40
1.1. Zgodność LSR z celami określonymi w programach, z których finansowana będzie LSR	40
1.2. Opis zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi.....	44
2. Opis sposobu zintegrowania sektorów, partnerów, zasobów oraz branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć	51
Rozdział VI. CELE I WSKAŹNIKI	52
1. Specyfikacja i opis celów, przypisanych im przedsięwzięć wraz z uzasadnieniem	53
2. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania	61
3. Przedstawienie przedsięwzięć, realizowanych w ramach RLKS oraz wskazanie sposobu ich realizacji	61

4. Specyfikacja wskaźników wraz z uzasadnieniem wyboru. Wyjaśnienie sposobu ustalenia wartości początkowej	65
5. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych	66
6. Stan początkowy wskaźnika i wyjaśnienie sposobów jego ustalenia	66
7. Stan docelowy wskaźnika / poziomy przejściowe	66
Rozdział VII. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU	67
1. Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD, w tym przyjętych rozwiązań formalno-prawnych	67
2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru	68
3. Uwzględnienie w kryteriach innowacyjności i inkluzyjności	69
4. Informacja o realizacji projektów grantowych, w tym projektów obejmujących przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi (smart village) i/lub operacji własnych i/lub operacji realizowanych w partnerstwie z partnerami spoza obszaru danej LSR	70
Rozdział VIII. PLAN DZIAŁANIA	71
1. Charakterystyka przyjętego harmonogramu – plan działania w załączniku do LSR	71
Rozdział IX. PLAN FINANSOWY LSR	72
1. Opis źródeł finansowania działalności LGD	72
2. Opis powiązań poszczególnych źródeł finansowania z celami LSR	72
Rozdział X. MONITORING I EWALUACJA.....	74
WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY	80
ZAŁĄCZNIKI DO LSR.....	81
Załącznik nr 1 - Cele i przedsięwzięcia	82
Załącznik nr 2 - Plan działania - wskazujący harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu	83
Załącznik nr 3 - Budżet LSR - w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia	90
Załącznik nr 4 - Plan wykorzystania budżetu LSR – wykazujący wykorzystanie zakontraktowanych środków w podziale na poszczególne fundusze i lata	91

Rozdział I. CHARAKTERYSTYKA PARTNERSTWA LOKALNEGO

1. Nazwa LGD i forma prawna

Stowarzyszenie „Solna Dolina” działa jako stowarzyszenie posiadające osobowość prawną i spełnia wymagania określone w art.4 ustawy RLKS (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 943, z 2023 r. poz. 412). Zostało założone 3 lipca 2007 r. i posiada siedzibę w Kłodawie, miejscowości położonej w powiecie kolskim, w województwie wielkopolskim. Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 11 września 2007 r. i otrzymało numer KRS 0000288207. Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenie może używać nazwy „Stowarzyszenie „Solna Dolina”. W niniejszym dokumencie używana jest również nazwa potoczna Solna Dolina lub ogólnie używany skrót LGD. Ponadto w dokumencie używa się wymiennie jego nazwy: Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Solna Dolina” lub Lokalna Strategia Rozwoju lub LSR. Nadzór nad LGD sprawuje marszałek województwa. Stowarzyszenie jest Partnerstwem trójsektorowym.

2. Opis procesu tworzenia partnerstwa, powstanie i doświadczenie LGD

Lokalna Grupa Działania „Solna Dolina” funkcjonowała na obszarze objętym LSR w okresach programowania PROW w latach 2007- 2013 oraz w latach 2014- 2020. Posiada duże doświadczenie we wdrażaniu podejścia RLKS/ LEADER oraz innych Programów, w tym EFS i Rządowych np. ASOS, FIO. Oddolnymi inicjatorami utworzenia w roku 2007 LGD „Solna Dolina” byli lokalni działacze i działaczki z organizacji pozarządowych, które wówczas od kilku już lat zabiegały o wzmocnienie sektora obywatelskiego i współpracy trójsektorowej na terenie powiatu kolskiego, z powodzeniem realizując nagradzane w kraju i doceniane za granicą liczne projekty. Budowie lokalnego partnerstwa i osiąganiu wytyczonych celów sprzyjała możliwość realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2007 – 2013. Partnerzy publiczni, społeczni i gospodarczy zainteresowani byli członkostwem w Stowarzyszeniu. Zebranie założycielskie **poprzedziło szereg wywiadów i wielostronnych spotkań z udziałem przedstawicieli gmin, jednostek pomocniczych (sołectw), rad sołeckich, nauczycieli, rolników, lokalnych działaczy kulturalnych oraz przedsiębiorców, którzy opowiadali się za koncepcją pobudzenia dialogu na temat przyszłości obszaru i roli Lokalnej Grupy Działania w animowaniu rozwoju. W procesie tworzenia Lokalnej Grupy Działania brali udział przedstawiciele wszystkich sektorów: społecznego, publicznego i gospodarczego.** Najbardziej aktywna grupa reprezentowała sektor społeczny, z którego wywodziły się osoby fizyczne, członkowie organizacji pozarządowych, mieszkańcy zaangażowani w inicjatywy na rzecz lokalnej społeczności. Duży udział w procesie budowania partnerstwa miały osoby reprezentujące sektor publiczny, w tym wszystkie jednostki samorządu terytorialnego z terenu „Solnej Doliny”, a także jednostki organizacyjne prowadzone przez samorządy (w szczególności szkoły, ośrodki kultury). Cennym uczestnikiem procesu byli przedstawiciele sektora prywatnego, w tym lokalni przedsiębiorcy, którzy zaangażowali się w tworzenie Grupy oraz opracowanie LSR, zarówno na lata 2007-2013 jak i 2014-2020. Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 11 września 2007 r. Jego głównym celem było stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju społecznego i gospodarczego na terenie obszaru, aktywizowania ludności wiejskiej, wspierania inicjatyw zmierzających do tworzenia infrastruktury technicznej i społecznej na terenie LGD, konsolidacji lokalnych środowisk, budowania partnerskiej współpracy w społeczeństwie i wśród członków Stowarzyszenia, a także w celu wspierania zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich. Cel, który przyświecał założycielom Stowarzyszenia jest w dalszym ciągu aktualny. **LGD jest ukierunkowana na budowanie lokalnej tożsamości w oparciu o partnerstwo i aktywizację społeczną, przy wykorzystaniu miejscowych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnych, działając w myśl idei „współpraca dla rozwoju”. W LGD duży nacisk położony jest na kolektywne podejmowanie decyzji. W statucie zawarte zostały stosowne uregulowania w tej kwestii. Istotne dla LGD decyzje w zakresie rozwoju obszaru podejmowane są w sposób kolektywny przez Walne Zgromadzenie Członków. Dodatkowo w stowarzyszeniu powołany został Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji, który składa się z przedstawicieli LGD. Jego zadaniem jest bieżąca analiza prowadzonych działań przez LGD. Zespół corocznie sporządza Raport z ewaluacji i monitoringu, który zawiera, w razie takiej potrzeby, rekomendacje dotyczące działań jakie należałoby podjąć w przypadku zagrożenia osiągnięcia celów i wskaźników LSR, przeprowadzenia zmian kryteriów i procedur obowiązujących w Stowarzyszeniu, zmian w organizacji pracy Biura i zwiększenia przepływu informacji,**

przeprowadzenia zmian w systemie promocji i aktywizacji, działania dyscyplinujące w zakresie właściwego przeprowadzania konkursów i realizacji harmonogramu oraz budżetu. Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji przedstawia przygotowany raport na najbliższym Walnym Zgromadzeniu Członków. Zespół, w przypadku konieczności podjęcia natychmiastowych działań może wnioskować do Zarządu o zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Członków zgodnie z § 19 pkt.7 Statutu Stowarzyszenia „Solna Dolina”. Walne Zgromadzenie Członków zatwierdza przedstawiony przez Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji raport, który celem zachowania przejrzystości i transparentności działań LGD jest podawany do publicznej wiadomości na stronie internetowej www.solnadolina.eu. Dodatkowo, aby zapewnić wszystkim mieszkańcom obszaru, nie tylko jego członkom, możliwość bieżącego komunikowania się z przedstawicielami LGD, na stronie internetowej umieszczono Panel konsultacyjny. Ponadto zapisy Statutu regulują również powszechność zgłaszania inicjatyw dotyczących funkcjonowania LGD i wdrażania LSR (§ 12 pkt 3.d i 4.c oraz § 14 pkt 4.d). § 19 pkt 4 natomiast - w celu zapewnienia członkom stowarzyszenia możliwości decydowania o sposobie wdrażania LSR oraz w celu pogłębiania Partnerstwa na obszarze - reguluje kwestie związane ze zwoływaniem Walnego Zgromadzenia na wniosek zgłoszony przez grupę co najmniej 10% członków Stowarzyszenia.

Rok 2014 zapoczątkował nowy etap w budowaniu i rozszerzeniu partnerstwa Lokalnej Grupy Działania. Zainicjowały go informacje o potrzebie dostosowania liczebności obszaru objętego LSR na lata 2014 – 2020 do minimalnych wymogów 30 000 mieszkańców. Do końca kwietnia 2015 roku LGD „Solna Dolina” obejmowała zasięgiem swojego działania obszar trzech gmin: Chodów, Kłodawę oraz Przedecz. Mając na względzie potencjał istniejącego obszaru oraz pojawiające się w związku z nową perspektywą finansową możliwości jego dalszego rozwoju podjęto działania zmierzające do rozszerzenia partnerstwa o kolejne gminy. W maju 2015 roku Solna Dolina wzbogaciła się o nowy kapitał społeczny. Do Stowarzyszenia przystąpiły gminy: Dąbie, Grzegorzew i Olszówka, a także ich mieszkańcy, w tym reprezentujący sektor społeczny i gospodarczy. Obecnie, na dzień ostatniego odbytego Walnego Zgromadzenia Członków 24.05.2023r. **Stowarzyszenie liczy 108 członków**, w tym 106 członków zwyczajnych, 1 członek honorowy oraz 1 członek wspierający.

Wszystkie lata wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju, tj. lata 2009-2023 to budowanie partnerstwa lokalnego poprzez działania informacyjne, aktywizujące i doradcze, konsultacje, warsztaty refleksyjne pozwalające na poznawanie opinii głównych interesariuszy, przeprowadzanie naborów wniosków i wybór operacji do dofinansowania oraz promocja LGD i LSR, a także wspólna realizacja wielu przedsięwzięć. Motywem przewodnim ww. działań, w tym warsztatów refleksyjnych były kwestie związane z wdrażaniem LSR: finansowa i rzeczowa realizacja LSR, ocena jakości projektów, kryteriów ich wyboru, wskaźników i procedur. W spotkaniu każdorazowo uczestniczyli Członkowie Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjnej, Wnioskodawcy, zainteresowani mieszkańcy oraz pracownicy biura. **W trakcie funkcjonowania, LGD często było partnerem dla innych podmiotów w realizacji różnych działań, np. „Majowych Sztafetach Flagi” – Międzygminnych Rajdów Rowerowych.** Głównym celem imprez było uczczenie Święta Flagi Państwowej, ale też propagowanie wypoczynku na świeżym powietrzu, popularyzacja roweru jako ekologicznego środka lokomocji oraz jazdy na rowerze – jako zdrowej i pożytecznej formy spędzania wolnego czasu. Impreza przyczyniła się do integracji środowiska pasjonatów rekreacji i turystyki rowerowej oraz podkreślenia walorów przyrodniczych obszaru, na którym działa Stowarzyszenie. Lokalna Grupa Działania „Solna Dolina” w okresie 2016–2023 prowadziła szeroką grę aktywności promocyjno-informacyjnych oraz działań aktywizacyjnych.

Wdrażanie LSR, działania promocyjne i widoczne rezultaty zrealizowanych przez Beneficjentów operacji w ramach lokalnej strategii rozwoju przyniosły efekt w postaci zwiększającego się zainteresowania działaniami Stowarzyszenia wśród mieszkańców obszaru. W ramach funkcjonowania LGD przeprowadzono również szereg szkoleń dla kadr biorących udział we wdrażaniu LSR, zorganizowano wielokrotnie w latach 2007-2013 Jarmarki Produktu Lokalnego Tradycji i Partnerstwa, a w latach 2014-2023 Jarmarki Lokalnego Produktu, Partnerstwa i Dobrych Praktyk – Silna Solna. Wydarzenia te służyły upowszechnianiu i promocji dziedzictwa kulturowego i integracji społecznej. Jednocześnie przyczyniały się do wsparcia lokalnych inicjatyw, utrwalenia dialogu i współpracy oraz promocji lokalnych twórców i organizacji pozarządowych. Podczas Jarmarków organizowano „Przegląd dziedzictwa kulinarnego regionu”, prezentowano kuchnię regionalną, promowano bogactwo walorów smakowych, zdrowotnych, estetycznych i wizualnych lokalnych potraw, organizowano wystawy rękodzieła, obrazów, wyrobów z drewna, itp.

W celu wsparcia aktywności, współpracy i lokalnych inicjatyw organizowane były szkolenia dla lokalnych liderów, a członkowie stowarzyszenia czynnie uczestniczyli w organizowanych na obszarze przedsięwzięciach. Mieszkańki obszaru objętego LSR brały udział w Szkole Liderów Rozwoju Lokalnego, organizowanych wyjazdach na konferencje, pokazy, targi (w tym międzynarodowe).

Stowarzyszenie „Solna Dolina” realizowało również w partnerstwie z innymi Lokalnymi Grupami Działania projekty współpracy. W okresie programowania PROW 2007-2013 projekt pn. **„Turystyczne Uroki Regionu Inspiracją Społecznej Aktywności” - TURISA**, którego celem była promocja i wzrost atrakcyjności regionów partnerskich w oparciu o lokalne zasoby turystyczne. **W ramach budowy lokalnego partnerstwa w realizację projektu włąчени zostali mieszkańcy obszaru Solnej Doliny: twórcy ludowi, lokalne zespoły ludowe oraz stowarzyszenia.** Kolejny projekt współpracy, realizowany w okresie programowania PROW 2014-2020 pn. **„Wielkopolska Okiem Cyklisty”** realizowany był na terenie pięciu Lokalnych Grup Działania: Stowarzyszenia „Solna Dolina”, „Solidarni w Partnerstwie”, Unia Nadwarciańska, „Wielkopolska Wschodnia” oraz Między Ludźmi i Jeziorami. Celem tego projektu współpracy była promocja i wzmocnienie atrakcyjności turystyczno – rekreacyjnej obszarów partnerskich. Rezultatami projektu było: wybudowanie 6 wiat przystankowo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (stojaki na rowery i tablica z mapą informacyjną obszaru), opracowanie i wydrukowanie mapy, obejmującej wszystkie gminy uczestniczące w projekcie, a także przygotowanie i umieszczenie mapy na stronach internetowych LGD biorących udział w projekcie. W ramach projektu zorganizowano też 2 rajdy rowerowe „Majowy Rajd z Solną Doliną”. Powstałe wiaty były zachętą dla turystów do odwiedzenia miejsc dotychczas nieuczęszczanych z powodu braku odpowiedniej infrastruktury. Podjęte działania wpłynęły także na wykreowanie pozytywnego wizerunku obszaru, zdrowego stylu życia oraz upowszechnienia rekreacji i turystyki rowerowej. Efekty działań projektu są wsparciem dla inicjatyw lokalnych do organizowania spotkań i imprez o charakterze rekreacyjnym, sportowym, turystycznym i społecznym i służą wzajemnej wielopokoleniowej integracji. Od roku 2022 realizowany jest kolejny projekt współpracy pn.: **„Dobre Bo Nasze”**. **Dodatkowo Stowarzyszenie w okresie wdrażania LSR w latach 2009 - 2014 w celu zwiększenia skuteczności oddziaływania podejmowanych na obszarze działań i zwiększenia trwałości partnerstwa zrealizowało 2 projekty.** Pierwszy projekt „Inkubator Dojrzałego Mentora – inspiracje Babci i Dziadka integrują młode pokolenie” o wartości 81 910,53 zł. dofinansowany ze środków Programu Operacyjnego FIO (Funduszu Inicjatyw Obywatelskich) skierowany był do 100 osób starszych oraz 50 dzieci i młodzieży do lat 18. Drugi projekt o wartości 430 742,17 zł. współfinansowany był ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich. Projekt był realizowany przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Kole. **Łączna wartość projektów zrealizowanych przez LGD, finansowanych z innych źródeł niż oś 4 PROW 2007 – 2013 to kwota: 512 652,70 zł.** Realizacja szerokiego wachlarza wsparcia skierowanego na obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju był i jest możliwy dzięki doświadczeniu kadry zarządzającej. **W skład Zarządu Stowarzyszenia wchodzi osoby mające doświadczenie w zakresie realizacji projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.**

W biurze Stowarzyszenia **zatrudnionych jest obecnie dwóch pracowników.** Osoby zatrudnione w biurze posiadają wykształcenie wyższe, odbyły również szkolenia w zakresie wdrażania LSR, animacji i aktywizacji społecznej w ramach szkoleń dla Liderów wiejskich z Wielkopolski oraz Szkoły Liderów Rozwoju Lokalnego. **Kierownik biura ukończył cykl szkoleń z zakresu tworzenia lokalnych strategii rozwoju, przygotowania strategii komunikacyjnej lokalnej grupy działania i angażowania społeczności lokalnych w przygotowanie i realizację LSR, a także jest moderatorem Wielkopolskiej Odnowy Wsi.** Zatrudnieni pracownicy brali udział we wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju w latach 2009–2014 oraz w latach 2014-2020 (2023) zarówno w zakresie wsparcia dla beneficjentów, doradztwa jak i działań aktywizujących lokalną społeczność. Zaangażowany w biurze personel będzie systematycznie i na bieżąco uczestniczył w szkoleniach w celu podnoszenia swoich kwalifikacji dla sprawnego wdrażania LSR i obsługi wnioskodawców. LGD zatrudnia również osoby na podstawie umów cywilno- prawnych, w miarę potrzeb i realizowanych zadań.

LGD „Solna Dolina” w 2014 roku otrzymała od Zarządu Województwa Wielkopolskiego wyróżnienie za najbardziej przedsiębiorczą Lokalną Strategię Rozwoju. Natomiast w roku 2015 Stowarzyszenie znalazło się w gronie laureatów i otrzymało AKT NADANIA TYTUŁU HIT 2014 za osiągnięcia Stowarzyszenia „Solna Dolina” w latach 2009–2014. Wyróżnienie zostało przyznane w ramach konkursu „HIT”, którego celem jest

promocja najlepszych produktów, usług i dokonań firm, samorządów lokalnych oraz przedsięwzięć ekologicznych i organizacyjnych. Otrzymane wyróżnienia są istotne ze względu na wzmocnienie wizerunku organizacji w środowisku lokalnym. Korzystnie wpływają na rozwój potencjału organizacyjnego, który ukierunkowany będzie na dalsze rozszerzanie Partnerstwa i budowanie silnej marki Stowarzyszenia w lokalnym środowisku. W roku 2020 Stowarzyszenie brało udział w Forum Rolniczym pt. „Powiatowe Forum Kobiet Gospodarnych” w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Powierciu prezentując zasady funkcjonowania LGD oraz dotychczasowe osiągnięcia. W roku 2016 rozpoczęto pierwsze nabory wniosków w ramach programowania PROW na lata 2014-2020. W 2016 r. Stowarzyszenie realizowało dodatkowy projekt z dofinansowaniem ze środków zewnętrznych z Rządowego Programu ASOS. Tytuł zadania: **„Wiek to nie bariera – międzypokoleniowe spotkania z aktywnością”**. W ramach projektu 90 seniorów 60+ z terenu gmin: Chodów, Dąbie, Grzegorzew, Kłodawa, Olszówka i Przedeć oraz 30 dzieci i młodzieży uczestniczyło w różnych zajęciach integracji międzypokoleniowej. W 2016 roku podczas targów Smaki Regionów na MTP w Poznaniu „Solna Dolina” odebrała nagrodę za zajęcie III miejsca w Plebiscycie na najaktywniejszą Lokalną Grupę w Wielkopolsce w 2016. W czerwcu 2019 r. Stowarzyszenie otrzymało pierwszy **Bonus** w postaci dodatkowych środków do wykorzystania na wdrażanie LSR, jako nagrodę za realizację LSR i osiągnięcie tzw. „kamieni milowych”. Otrzymany bonus w kwocie **550 000,00zł** przeznaczony został w całości na rozwój przedsiębiorczości. Za sprawną realizację LSR i osiągnięcie kolejnych „kamieni milowych” „Solna Dolina” otrzymała **kolejny Bonus** w kwocie **550 000,00 zł**, który także przeznaczony został w całości na rozwój przedsiębiorczości. W listopadzie 2019r. Stowarzyszenie „Solna Dolina” brało udział w **obchodach Dnia Św. Marcina** biurze Informacyjnym Województwa Wielkopolskiego w Brukseli. Reprezentantki LGD „Solna Dolina” przygotowały stoisko prezentujące wielkopolskie dziedzictwo kulturowe i kulinarne podczas uroczystych. „Solna Dolina” brała przez wszystkie lata czynny udział w promocji zrzeszonych Gmin - opublikowano tysiące ulotek, folderów i innych materiałów informacyjno-promocyjnych, w tym map. W ramach partnerskiej współpracy z Sekretariatem Regionalnym Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Poznaniu pracownicy, członkowie Zarządu oraz członkowie i sympatycy Stowarzyszenia brali udział w różnych imprezach promocyjnych, w Targach Krajowych i Międzynarodowych, w tym: „Gmina”, „TOUR SALON” w Poznaniu, w Międzynarodowych Targach Agroturystyki „AGROTRAVEL” w Kielcach, w wydarzeniach w Brukseli. **LGD reprezentowało nasz Region – Wielkopolskę - wraz z 3 innymi Lokalnymi Grupami Działania, podczas Dożynek Prezydenckich w Spale w 2016 r.** Stowarzyszenie realizowało Plan Komunikacji z lokalną społecznością, w tym prowadziło w sposób ciągły bezpłatne doradztwo dla beneficjentów oraz projektodawców w zakresie informowania na temat warunków i sposobów realizacji i rozliczania projektów, kampanię informacyjną na temat terminów przyjmowanych wniosków, a także realizowało spotkania konsultacyjne z asystentami rodzin i osób wykluczonych. **W 2016 roku w celu wzmocnienia lokalnej aktywności, a przede wszystkim budowaniu Partnerstwa na obszarze, LGD współrealizowała z nieformalnymi grupami dwa projekty, będąc ich Patronami. Pierwszy projekt: „Aktywni – sportowo i społecznie zintegrowani Młodzi”,** dofinansowany był ze środków **Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich** w ramach Mikrodotacji otrzymanej z Centrum PISOP. Realizowany był przez grupę nieformalną - Razem dla Integracji, Głównym celem Projektu była: Aktywizacja sportowa i społeczna 60 osób w wieku od 6 do 19 lat z terenu gminy Kłodawa poprzez organizację spotkań, treningów oraz zawodów sportowych. **Drugi projekt pt. „Zielony zakątek – tworzę, świadomie dbam, odpoczywam”,** również dofinansowany był ze środków **Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich** w ramach Mikrodotacji otrzymanej z Centrum PISOP. Realizowany był przez grupę nieformalną Eko-Patrol. Głównym celem projektu było: Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej i ukształtowanie postaw ekologicznych oraz promowanie zasad zrównoważonego rozwoju wśród 30 uczestników poprzez spotkania informacyjne, warsztaty ekologiczne oraz spotkanie integracyjne.

Podjęmowane w latach 2007–2023 działania przyczyniły się do pobudzenia aktywności społecznej i gospodarczej obszaru. **Zwiększyły zaangażowanie różnych środowisk w działalność LGD (w tym przedsiębiorców, ludzi młodych oraz seniorów).** Przyczyniły się również do rozwoju partnerstwa (wspólna realizacja zadań i projektów, udział w targach, konferencjach, wsparcie dla organizacji pozarządowych podczas realizacji projektów, współpraca z przedsiębiorcami z obszaru w zakresie realizacji projektu w ramach POKL - Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich, realizacja operacji w ramach wdrażania lokalnej strategii rozwoju).

Lokalna Grupa Działania w okresie 2023–2027 zamierza kontynuować swoją politykę w oparciu o doświadczenie członków, partnerstwo oraz aktywność podmiotów z obszaru objętego LSR. Pozytywne relacje i zapoczątkowane w poprzednim okresie wspólne działania z PUP w Kole zwiększają możliwość dotarcia do osób pozostających bez zatrudnienia na lokalnym rynku i wpływają na zwiększenie skuteczności wsparcia dla tej grupy.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy i społecznych konsultacji niezbędne jest realizowanie działań również na rzecz środowiska senioralnego. Wśród członków LGD jest m.in. Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku, a także Kluby Seniora. UTW w Kłodawie w poprzednim okresie programowania z powodzeniem realizowało „mały projekt” w zakresie aktywizacji i włączenia społecznego osób starszych w ramach PROW 2007-2014. Istotnym z punktu widzenia realizacji strategii na lata 2023-2027 jest członkostwo w Stowarzyszeniu „Solna Dolina” podmiotów mających doświadczenie w realizacji operacji w ramach LSR, a także członkostwo Solnej Doliny w Wielkopolskiej Sieci LGD oraz w międzyregionalnej Lokalnej Organizacji Turystycznej „Centralny Łuk Turystyczny”.

Partnerstwo lokalne jest traktowane w LGD jako narzędzie społecznej odpowiedzialności i podstawa budowania relacji między osobami fizycznymi, stowarzyszeniami, przedsiębiorcami, nieformalnymi grupami, jednostkami samorządów oraz innymi instytucjami. To partnerstwo obejmuje współdziałanie i współpracę, szanowanie autonomii, a także zachowanie równości praw i obowiązków.

W okresie programowania 2014- 2020 realizowano także dwa projekty grantowe: „Rozwój turystyki, rekreacji, sportu i promocja obszaru oraz wzmocnienie kapitału społecznego poprzez budowę i modernizację infrastruktury rekreacyjno-turystycznej, realizację działań aktywizujących i integrujących mieszkańców i wydanie publikacji promujących obszar” (kwota pomocy 296 807,00 zł) oraz „Realizacja działań edukacyjnych zwiększających lokalną tożsamość i świadomość ekologiczną oraz renowacja obiektu zabytkowego” (kwota pomocy 205 427,00 zł).

Na uwagę zasługuje również fakt, iż w 2019 roku LGD „Solna Dolina” utworzyło w partnerstwie z Gminą Kłodawa podmiot ekonomii społecznej - Spółdzielnię Socjalną „Solniczka”. Przedsięwzięcie było współfinansowane w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 w ramach osi priorytetowej 7 Włączenie społeczne, współfinansowanej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego – wartość dofinansowania: 117 500 zł. Jej powstanie było wynikiem zaobserwowanego zainteresowania klientów indywidualnych usługami cateringowymi i kompleksowym przygotowywaniem uroczystości rodzinnych przy jednoczesnej niskiej podaży na lokalnym rynku. **Ekonomia społeczna wpisuje się w nowy model polityki społecznej państwa i przyczynia się do rozwiązywania ważnych problemów społecznych na gruncie lokalnego środowiska. Fakt zawiązania spółdzielni socjalnej w partnerstwie przez osoby prawne tj.: Gminę Kłodawa i Stowarzyszenie „Solna Dolina” zdecydowanie umocniło wiarę w powodzenie przedsięwzięcia. Lokalni liderzy najlepiej zorientowani są na potrzeby miejscowego rynku pracy oraz możliwości wspomagania zatrudnienia osób wykluczonych społecznie. Spółdzielnia socjalna wspomaga proces aktywizacji i integracji osób zatrudnionych, jak również środowiska lokalnego, a kreatywność, zapał i otwartość w działaniu osób zatrudnionych w spółdzielni i ich duża motywacja przyczynia się do kreowania coraz silniejszej marki na lokalnym rynku. Warto nadmienić, iż w XXI edycji konkursu „Sposób na sukces”, na najlepsze działania kreujące przedsiębiorczość na obszarach wiejskich Bistro Solniczka zajęło I miejsce w Polsce, w kategorii inicjatywy społeczne.**

3. Ogólny opis struktury LGD

Strukturę Stowarzyszenia „Solna Dolina” tworzą: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna oraz Biuro Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie „Solna Dolina” liczy 108 członków, w tym 106 zwyczajnych, 1 wspierającego i 1 honorowego z sektorów:

a) Publicznego – łącznie 8 członków:

- 6 gmin tworzących obszar Lokalnej Grupy Działania: Chodów, Dąbie, Grzegorzew, Kłodawa, Olszówka i Przedecz.
- 2 instytucje kultury prowadzące działalność w zakresie upowszechniania kultury, kultywowania dziedzictwa kulturowego regionu, edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży – Gminny Ośrodek Kultury w Kłodawie i Biblioteka Publiczna w Kłodawie,

b) Gospodarczego – łącznie 11 członków:

- 11 przedsiębiorców, w tym m.in. prowadzących działalność w zakresie ochrony zdrowia, sprzedaży, w tym sprzedaży produktów rolnych, usług rolniczych, przygotowywania i dostarczania żywności dla odbiorców indywidualnych, w tym turystów oraz usług agroturystycznych, prowadzenia obiektów noclegowych turystycznych i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania. Są to: Drążkiewicz Joanna - Punkt Apteczny „MELISANA”, Estkowski Wojciech, Kolbus Marzena - Niepubliczny Zakład Pielęgniarek Środowiskowo-Rodzinnych „PIGUŁKA” S.C., Mruk Elżbieta Agent Ubezpieczeniowy, Marczak Jan – rolnik, Onderski Tomasz – Max Grain Polska, sp. z o.o., Pacholczyk Sylwia - Zakład Fryzjerski „SYLWIA”, Pawlak Marta Agroturystyka-Catering „Maja”, „SZCZEPAN” Jarosław Szczepaniak, Zwoliński Marek „CAT-MAR”, Żurawik Marek - „STOL – MAR”.

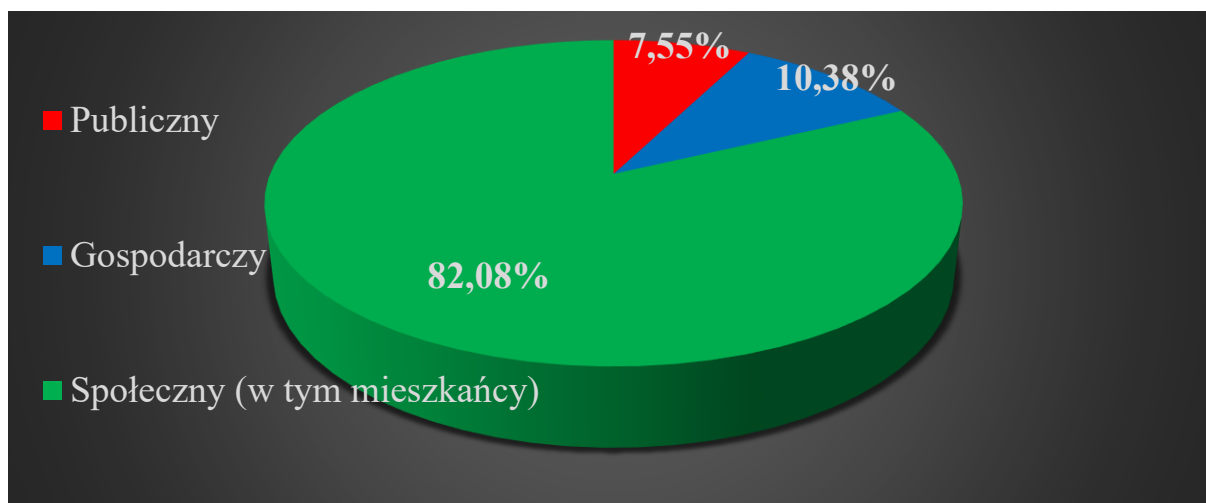
- c) Społecznego i mieszkańców (osoby fizyczne) – łącznie 89 członków, w tym:** organizacje pozarządowe prowadzące działalność m.in. w zakresie: **ochrony i poprawy stanu dziedzictwa publicznego i kulturowego, żywienia, aktywizowania, wspomagania rozwoju kapitału ludzkiego i integrowania społeczności, wspierania inicjatyw edukacyjno – kulturalnych na rzecz dzieci, młodzieży, rodzin i osób starszych; dążenia do zmiany stereotypów dotyczących miejsca i ról społecznych ludzi w wieku starszym, rozwijania wiedzy o historii regionu, wspierania rozwoju kultury poprzez promowanie lokalnych twórców ludowych i artystów, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, działań proekologicznych, ochrony dóbr kultury i tradycji regionalnych oraz promocji obszaru, prowadzenia wśród mieszkańców działalności sportowej oraz organizowania wychowania fizycznego, stwarzania mieszkańcom odpowiednich warunków do uprawiania wychowania fizycznego i sportu, wspierania wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społecznego, kulturowego, edukacyjnego i zdrowotnego, integracji mieszkańców, przeciwdziałania bezradności i wykluczeniu społecznemu, wspierania demokracji i budowania społeczeństwa obywatelskiego, ochrony i poprawy stanu dziedzictwa publicznego i kulturowego wspierania inicjatyw społecznych na rzecz rozbudowy i modernizacji bazy kulturalno-rekreacyjno-sportowej oraz prowadzenia działalności turystycznej i krajoznawczej i działalności na rzecz upowszechniania aktywnego wypoczynku mieszkańców, integrowania środowiska, organizowania imprez kulturalnych, kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz zwyczajów, przeciwdziałania i zwalczania objawów patologii społecznej, zachęcania do aktywnego spędzania wolnego czasu, aktywizacji społecznej osób starszych poprzez uczestnictwo w różnych formach życia społecznego; podejmowania działań zmierzających do utrzymania, nawiązywania i zacieśniania więzi i kontaktów osobistych między mieszkańcami regionu, a szczególnie pomiędzy osobami starszymi i młodym pokoleniem.** Są to, m.in. Ochotnicza Straż Pożarna w Przedczu, Stowarzyszenie Edukacyjne Boryslawice, Ochotnicza Straż Pożarna Kiełczewek-Boguszyniec, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Zbójno, Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Grzegorzewskiej.

Mieszkańcy obszaru - osoby fizyczne – to mieszkańcy prowadzący różnorodną działalność społeczną, m.in. kierownicy i członkowie zespołów ludowych, członkowie rad sołeckich, prezesi i członkowie stowarzyszeń zajmujących się kultywowaniem lokalnych tradycji, wspieraniem i promowaniem lokalnej twórczości ludowej, aktywizacją społeczną, ożywieniem działalności kulturalnej i rekreacyjnej mieszkańców obszaru oraz integracją osób starszych, przedstawiciele Kół Gospodyń Wiejskich, osoby prowadzące działalność agroturystyczną.

Struktura Lokalnej Grupy Działania jest reprezentatywna dla lokalnej społeczności i uwzględnia przedstawicieli sektorów szczególnie istotnych z punktu widzenia opracowania i realizacji LSR oraz mieszkańców, mając na względzie rozwój lokalny z udziałem lokalnej społeczności. W skład LGD z każdej gminy wchodzi przedstawiciele lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych reprezentujących interesy sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego (zachowano warunek przedstawicielstwa: co najmniej po 1 przedstawicielu sektora z każdej gminy). Przeprowadzone w roku 2022 konsultacyjne spotkania warsztatowe w ramach przygotowania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027 oraz liczne, a zarazem reprezentatywne względem zdiagnozowanych grup interesariuszy, uczestnictwo w nich członków pozwoli na efektywność wdrażania LSR i oczekiwanych wyników. **LGD będzie poszerzać i pogłębiać zaangażowanie lokalnej społeczności i zachęcać do udziału we wdrażaniu LSR poprzez stałe działania informacyjne, organizację jarmarków, publikację materiałów, prowadzenie strony internetowej i innych wydarzeń aktywizujących, w tym spotkań konsultacyjnych, forów społecznych czy warsztatów refleksyjnych.**

Skład Lokalnej Grupy Działania zapewnia reprezentację grup docelowych przedsięwzięć, które realizowane będą w ramach LSR w zakresie rozwoju funkcji rekreacyjno-turystycznych, integracji i aktywności mieszkańców obszaru, w tym w zakresie wykluczenia społecznego osób w niekorzystnej sytuacji (kobiety) oraz osób starszych i młodzieży, a także zachowania i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego obszaru oraz zagospodarowania lokalnych zasobów.

Procentowy udział członków Stowarzyszenia w poszczególnych sektorach wygląda następująco:

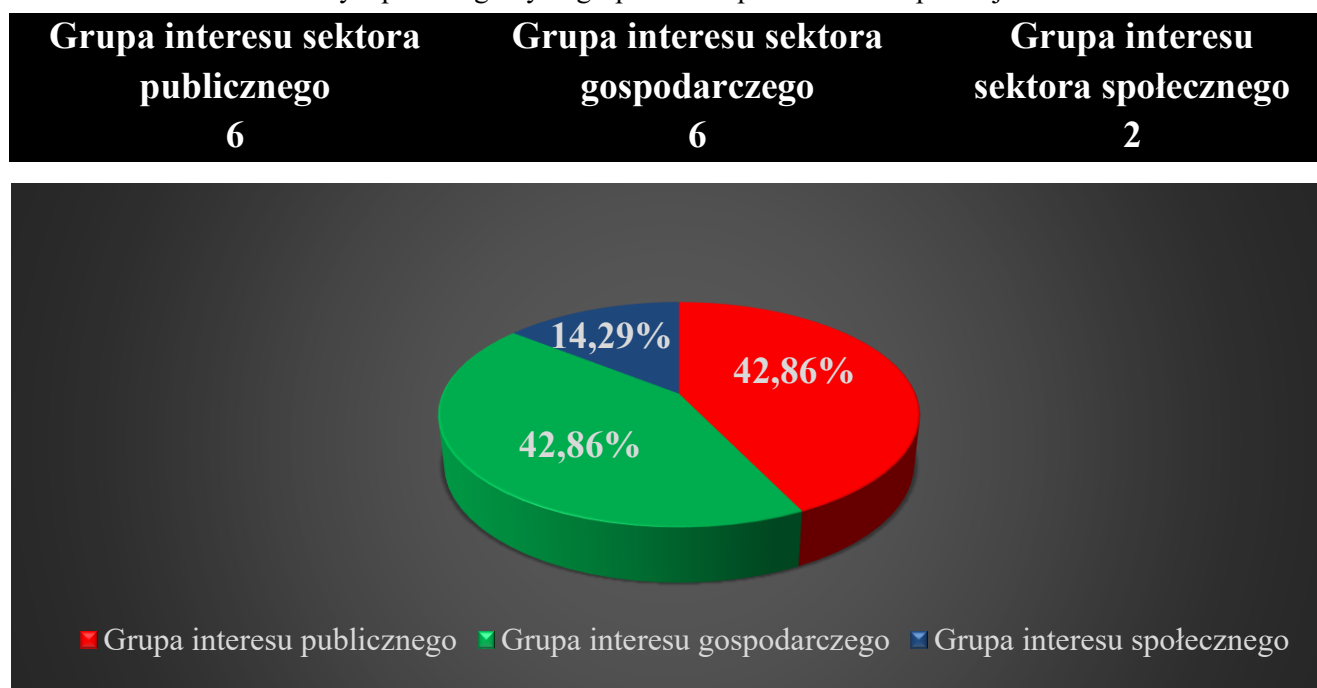


Stowarzyszenie „Solna Dolina” zakłada dalsze rozszerzanie składu partnerstwa o przedstawicieli środowisk społecznych i zawodowych istotnych z punktu widzenia realizacji strategii zgodnie z zapisami Statutu Stowarzyszenia.

4. Opis składu organu decyzyjnego

Organem decyzyjnym w Stowarzyszeniu „Solna Dolina” jest – zgodnie ze statutem §21 pkt.5 – Rada. Partnerstwo jest odpowiedzialne za wybór operacji na poziomie lokalnym i zobowiązane jest do zapewnienia, że wybrane operacje są zgodne ze strategią. Proces decyzyjny w LGD nie jest zdominowany przez władze publiczne ani żadną z grup interesów. **Rada Stowarzyszenia „Solna Dolina”** na dzień składania Wniosku o wybór Strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) **liczy 14 osób**. Członkowie Rady zostali powołani podczas Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia w dniu 22 marca 2023 roku. Do kompetencji Rady należy przede wszystkim: dokonywanie oceny projektów oraz wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR. Do kompetencji Rady należy też inicjatywa w sprawie zmiany lokalnych kryteriów wyboru.

Udział członków Rady z poszczególnych grup interesu przedstawiono poniżej:



Oznacza to, że udział grupy interesów sektora społecznego i gospodarczego w składzie Rady wynosi 57,15%. W składzie organu decyzyjnego znajduje się 6 przedsiębiorców, 6 kobiet, 6 seniorów oraz 2 przedstawicieli OSP. Skład osobowy Rady, zidentyfikowane w niej przedstawicielstwo poszczególnych grup interesu, spełniają wymogi określone w art. 32 ust. 2 lit. b) i art. 34 ust. 3 lit. b) rozporządzenia 1303/2013, a także art. 31 ust. 2 lit. b) i art. 33 ust. 3 lit. b) rozporządzenia 2021/1060

W celu profesjonalnej realizacji zadań Stowarzyszenia „Solna Dolina” oraz podnoszenia wiedzy i kompetencji członków organu decyzyjnego zaplanowane zostaną szkolenia dla członków Rady. Szkolenia te będą realizowane w formie szkoleń warsztatowych (w tym jako zajęcia warsztatowe, seminaria, konferencje i inne formy edukacyjne, zależne od potrzeb). Corocznie plan szkoleń będzie dostosowywany do bieżących potrzeb przedstawicieli organu decyzyjnego.

5. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Szczegółowe regulacje dotyczące funkcjonowania Rady i podejmowania decyzji o wyborze operacji będą określone w Regulaminie Rady oraz zostaną doprecyzowane w Procedurach. **Procedury będą jawne i powszechnie dostępne. Publikowane będą wraz z wzorami załączników w sposób ciągły na stronie internetowej LGD „Solna Dolina” www.solnadolina.eu w zakładce „Procedury” oraz każdorazowo dołączane do dokumentów konkursowych w ramach ogłoszonego naboru wniosków o udzielenie wsparcie na stronie internetowej LGD. Procedury udostępniane będą także do wglądu w biurze LGD, w godzinach pracy biura.**

Stosowane regulacje będą obejmowały przede wszystkim kwestie dotyczące rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym:

1. **W całym procesie wyboru w ramach danego naboru stosowane będą te same kryteria.**
2. Członkowie Rady pełnią swoje funkcje osobiście.
3. Rada podejmuje swoje uchwały bezwzględną większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków, przy zachowaniu zasad związanych z zachowaniem parytetów.
4. **Żadna pojedyncza grupa interesu nie będzie kontrolowała decyzji w sprawie wyboru;**
5. Parytety weryfikowane będą na etapie oceny poszczególnych operacji przy zastosowaniu **rejestru interesów członków** pozwalającego na identyfikację charakteru powiązań członka rady z wnioskodawcą i projektem.
6. W przypadku ryzyka zaistnienia konfliktu interesu Członek Rady będzie podlegał **wyłączeniu** z udziału w dokonywaniu oceny i wyboru operacji, w przypadku zaistnienia okoliczności, które mogą wywoływać wątpliwości co do jego bezstronności. Wyłączenia dotyczyć będą przypadków, w których członek/reprezentant członka organu decyzyjnego jest wnioskodawcą, reprezentuje wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest z nim spokrewniony lub jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę.
7. **Członkowie Rady, którzy nie zostali wyłączeni z oceny operacji będą składać każdorazowo pisemne oświadczenia o poufności i bezstronności w wyborze danej operacji.**
8. **W posiedzeniu Rady każdorazowo uczestniczyć będzie przedstawiciel Zarządu, którego zadaniem będzie czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru, poprawności dokumentacji, zgodności formalnej. Zadaniem uczestniczącego w posiedzeniu przedstawiciela Zarządu będzie, w przypadku dokonywania przez członków Rady oceny w sposób niezgodny z treścią kryteriów oceny lub stwierdzenia rozbieżnych ocen członków organu decyzyjnego, przekazanie stosownej informacji Przewodniczącemu Rady.**
9. **Każdy z członków organu decyzyjnego będzie zobowiązany do uczestnictwa w organizowanych dla Rady szkoleniach w zakresie oceny wniosków, w celu podniesienia ich wiedzy i kompetencji oraz poddania się weryfikacji nabytej wiedzy w formie testu.**
10. **Posiedzenia Rady będą protokolowane, a protokoły z posiedzeń Rady wraz z informacją o zastosowanych wyłączeniach publikowane będą na stronie internetowej www.solnadolina.eu.**
11. **Dla zapewnienia prawidłowości wyborów dokonanych przez członków Rady przewidziane będą także działania dyscyplinujące w przypadku, gdy członek organu decyzyjnego systematycznie nie bierze udziału w posiedzeniach lub nierzetelnie wywiązuje się z powierzonych mu obowiązków.**

Powyższe uregulowania mają zapewnić prawidłowość i transparentność działań podejmowanych przez organ decyzyjny.

6. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD „Solna Dolina”

Podstawowe dokumenty wewnętrzne regulujące zasady działania LGD:

1. Statut LGD Uchwalany i aktualizowany przez WZC
Regulowane kwestie: ✓ zakres uregulowań zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o rozwoju lokalnym; ✓ organ nadzoru – Marszałek Województwa Wielkopolskiego; ✓ zasady funkcjonowania WZC, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady;
✓ szczegółowe określenie kompetencji i zasad reprezentatywności Rady – kompetencje Rady to wybór operacji, przyjęcie i zmiany Regulaminu Rady oraz procedur określających sposób naboru, ustalanie kwoty wsparcia oraz inicjatywa w sprawie zmiany lokalnych kryteriów wyboru; ✓ uregulowania w zakresie składu osobowego Rady, zgodnie z wymogami określonymi w art. 32 ust. 2 lit. b) i art. 34 ust. 3 lit b) rozporządzenia 1303/2013, a także art. 31 ust. 2 lit. b) i art. 33 ust. 3 lit. b) rozporządzenia 2021/1060; ✓ określenie organu LGD kompetentnego w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji oraz kryteriów wyboru operacji – uchwalanie LSR należy do właściwości WZC, aktualizacja LSR należy do kompetencji Zarządu; ✓ zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz jej organach; ✓ zasady zbywania majątku Stowarzyszenia; ✓ kadencyjność organów.
2. Regulamin organu decyzyjnego - Rady Uchwalany i aktualizowany przez Radę
Regulowane kwestie: ✓ szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady (sposób informowania członków Rady o posiedzeniach, zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach, zasady dyscyplinujące członków Rady, którzy systematycznie nie biorą udziału w posiedzeniach oraz dokonują oceny w sposób niezgodny z treścią kryteriów oceny); ✓ szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji - sposób wyłączenia członka Rady z oceny w przypadku ryzyka zaistnienia konfliktu interesów, prowadzenie rejestru interesu członków Rady i sprawdzanie parytetów każdorazowo na etapie głosowania; ✓ szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji – obowiązek zapoznawania się przez członków Rady z dokumentacją dotyczącą danego naboru wniosków, ocena formalna wniosków zgodnie z kartą oceny formalnej, składanie pisemnych oświadczeń o poufności i bezstronności w wyborze danej operacji, ocena wniosków zgodnie z kartami oceny zgodności z LSR i kartami oceny według lokalnych kryteriów wyboru, szczególne zasady dotyczące postępowania w przypadku takiej samej liczby punktów, udział w posiedzeniach dotyczących oceny operacji członka Zarządu, który będzie czuwał nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru oraz poprawności dokumentacji i zgodności formalnej, zasady postępowania w przypadku stwierdzenia przez członka Zarządu rozbieżnych ocen według lokalnych kryteriów; ✓ zasady podejmowania uchwał, wzory dokumentów, które są załącznikami do regulaminu Rady; ✓ zasady protokolowania posiedzeń organu decyzyjnego i publikowania protokołu na stronie internetowej Stowarzyszenia wraz z zastosowanymi w trakcie wyboru wyłączeniami; ✓ zasady informowania wnioskodawców o wynikach oceny; ✓ zasady wniesienia protestu przez wnioskodawców i zasady publikowania wyników oceny wniosków; ✓ zasady wynagradzania członków Rady oraz obowiązek uczestnictwa w szkoleniach.
3. Regulamin biura LGD Uchwalany i aktualizowany przez Zarząd
✓ zasady organizacji i porządku w procesie pracy biura; ✓ uprawnienia kierownika biura; ✓ strukturę organizacyjną biura i podział zadań pracowników biura;

✓ obowiązki pracowników zatrudnionych w biurze;
✓ zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych;
✓ opis oceny pracy biura oraz efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa;
✓ zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy, a także metody ich pomiaru;
✓ zasady zatrudniania;
✓ zaplanowane szkolenia dla pracowników.
4. Polityka rachunkowości
Uchwalana przez Zarząd regulująca kwestie prowadzenia księgowości.
5. Polityka bezpieczeństwa
Uchwalana przez Zarząd, regulująca kwestie ochrony danych osobowych.

Rozdział II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU I LUDNOŚCI OBJĘTEJ WDRAŻANIEM LSR

Diagnoza obszaru została w pierwszym etapie wykonana w oparciu o dostępne dane statystyczne z GUS, Urzędu Pracy w Kole, Ośrodków Pomocy Społecznej, charakterystyki pochodzące z gmin członkowskich, obserwacje własne, informacje pochodzące od podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, w tym turystyczną. W drugim etapie opis uzupełniony został o opracowany materiał z 6 spotkań konsultacyjnych, które odbyły się w dniach: 20, 21, 22, 26, 27 i 28 lipca 2022r. w miejscowościach: Chodów, Dąbie, Grzegorzew, Kłodawa, Olszówka i Przedecz, forum społecznego, przeprowadzono w dniu 12 grudnia 2022 r., oraz analizy badań ankietowych. W spotkaniach udział wzięli radni, sołtysi, pracownicy sektora JST, przedstawiciele organizacji pozarządowych (w tym strażacy), przedstawiciele Warsztatów Terapii Zajęciowej, przedsiębiorcy oraz mieszkańcy. W spotkaniach aktywnie uczestniczyła również młodzież oraz osoby starsze. Spotkania przeprowadzane były w celu uzyskania informacji o aktualnej sytuacji społecznej i gospodarczej obszaru. Podczas spotkań analizowano potrzeby rozwojowe i potencjał obszaru gmin członkowskich, omawiano zagadnienia związane z innowacyjnością, cyfryzacją, środowiskiem i klimatem, a także zmianami demograficznymi. Wnioski zawarte zostały w treści poszczególnych punktów LSR.

Dzięki uczestnictwu w spotkaniach konsultacyjnych ludzi młodych udało się pobudzić tą grupę do aktywności, co przyczyniło się do wyboru na Członka Zarządu osoby w wieku 20 lat. Członkiem Zarządu jest także osoba starsza – w wieku 68 lat. Skład Zarządu jest więc reprezentatywny dla lokalnej społeczności, co jest niezwykle istotne, gdyż pozwala na podejmowanie decyzji z uwzględnieniem interesu różnych grup wiekowych.

1. Obszar LGD

Obszar „Solnej Doliny” zlokalizowany jest w centralnej Polsce, we wschodniej części województwa wielkopolskiego. Obejmuje sześć gmin, w tym 3 miejsko-wiejskie: Dąbie, Kłodawa i Przedecz oraz 3 wiejskie: Chodów, Grzegorzew i Olszówka. Gminy te należą do wschodniej części powiatu kolskiego. Obszar LGD o powierzchni 568 km² zamieszkuje 34 721 mieszkańców.

Tab. nr 1: Powierzchnia i liczba ludności gmin wchodzących w skład LGD „Solna Dolina”

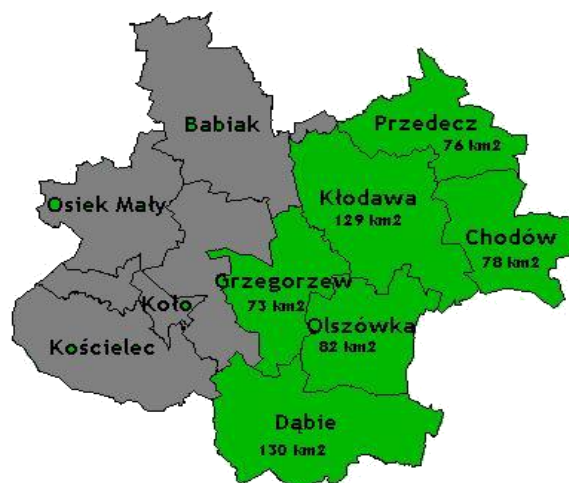
Nazwa gminy	Typ gminy	Powierzchnia w km ²	Liczba ludności
Chodów	wiejska	78	2 878
Dąbie	miejsko-wiejska	130	5 944
Grzegorzew	wiejska	73	5 472
Kłodawa	miejsko-wiejska	129	12 200

Olszówka	wiejska	82	4 242
Przedecz	miejsko-wiejska	76	3 985
Łącznie		568	34 721

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, Bank Danych Lokalnych

2. Mapa obszaru

Obszar o powierzchni 568 km² jest spójny terytorialnie. Gminy tworzące obszar LGD „Solna Dolina” zostały zaznaczone na mapie.



■ OBSZAR LGD

„Solna Dolina” na tle województwa wielkopolskiego

„Solna Dolina” na tle powiatu kolskiego

3. Wewnętrzna spójność obszaru

Obszar „Solnej Doliny” jest spójny pod względem przyrodniczym oraz historycznym i kulturowym. Walory krajobrazowe, małe zanieczyszczenie środowiska, wspólna historia i rozwój gospodarczy związane z Kopalnią Soli „Kłodawa”, bogate dziedzictwo przyrodnicze, kulturowe i historyczne: liczne zabytki, obiekty sakralne, miejsca pamięci i pomniki przyrody stwarzają możliwości w zakresie rozwoju turystyki i agroturystyki. Silny wpływ na spójność mają też inicjatywy społeczne, które należą do wzorcowych w skali kraju (nagrodzone m.in. pośród najciekawszych projektów animujących integrację społeczno-ekonomiczną, projektów wzmacniających kapitał ludzki czy też projekty edukacyjne). Odwołanie do różnorodnych tradycji, a przede wszystkim poczucie identyfikacji z miejscem i uświadomiona, dzięki już zrealizowanym inicjatywom, potrzeba aktywnego podejmowania wyzwań – to najważniejsze czynniki spójności obszaru. Dotychczasowe doświadczenia, a także analiza uwarunkowań rozwoju, skłaniają do poszukiwania sposobów na wsparcie potencjału opartego na edukacji, współpracy i zagospodarowaniu naturalnych zasobów. Zarówno rozwój lokalnych inicjatyw gospodarczych (agroturystyka, rekreacja, rękodzieło, nowy wymiar turystyki w oparciu o unikatowe chodniki kopalniane wykute w pokładach różowej soli), jak i społecznych (edukacja, integracja oparta na tradycjach kulturowych), a także specyfika położenia przyczyniają się do kształtowania spójności „Solnej Doliny”. Obszar charakteryzuje także spójność pod względem społecznych problemów, w tym wykluczenia osób starszych oraz młodzieży, a także kobiet pozostających poza rynkiem pracy i społecznej aktywności.

Dzięki temu, że stowarzyszenie jest Partnerstwem skupiającym różne grupy interesariuszy, możliwa jest identyfikacja głównych potrzeb, ale również możliwości jakie daje tak określona struktura. Cały obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju jest właściwy do realizacji przedsięwzięć w ramach każdego z funduszy EFSI, z których współfinansowana będzie LSR. Ponadto, jak wskazano w rozdziale IV na całym obszarze

zaobserwować można zjawisko wykluczenia społecznego zarówno kobiet (grupa w niekorzystnej sytuacji), jak i osób starszych oraz ludzi młodych. Partnerstwo podejmować będzie więc różnorodne działania komunikacyjne skierowane do mieszkańców całego obszaru informujące o możliwości udziału w realizowanych działaniach, w tym prowadzonych na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji. Kanały komunikacyjne będą każdorazowo dostosowane do projektowanych działań, w tym m.in. społeczność otrzymywała będzie informacje poprzez stronę internetową, nieformalne kontakty, pocztę elektroniczną, a także poprzez Panel konsultacyjny - innowacyjne narzędzie komunikacji z lokalną społecznością pozwalające na szybką interakcję. O możliwościach korzystania z efektów podejmowanych działań społeczność informowana będzie również poprzez panel dobrych praktyk zamieszczony na stronie internetowej LGD. Szczegółowy opis komunikacji z lokalną społecznością zawarty został w planie komunikacji.

Podsumowując, elementami które w szczególnie sposób charakteryzują obszar i stanowią o jego specyfice są:

- Uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe, a także podejmowane w ostatnich latach działania w zakresie ich wykorzystania do wypoczynku, rekreacji i turystyki w bezpośrednim kontakcie z przyrodą.
- Zainteresowanie podmiotów i osób zwiększeniem dostępności i atrakcyjności turystycznej obszaru oraz jego promocją.
- Zauważalny wzrost zainteresowania mieszkańców aktywnym wypoczynkiem i rekreacją.
- Zauważalny wzrost zainteresowania zachowaniem i kultywowaniem lokalnych tradycji, obrzędów i zwyczajów oraz dziedzictwem historycznym regionu, a także dbałością o lokalne zasoby i ich wykorzystywanie (w tym w zakresie ochrony środowiska i wykorzystania alternatywnych źródeł energii).
- **Kultura, tradycje oraz obyczaje, a także potencjał oraz wyzwania w sferze gospodarczej.**

Rozdział III. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

W trakcie tworzenia LSR Stowarzyszenie uwzględniło zasady horyzontalne określone w art. 9 rozporządzenia 2021/1060 w tym:

- poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
- zasady równości kobiet i mężczyzn;
- zasad równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czynić poważnych szkód”.

Zasady te stosowane będą również w całym procesie wdrażania LSR.

W całym procesie partycypacyjnego budowania LSR uwzględniono powyższe zasady. Zwrócono także uwagę podczas wyboru miejsc przeprowadzenia szkoleń dla mieszkańców oraz funkcjonowania punktów informacyjnych na uwarunkowania infrastrukturalne tak, aby osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby starsze nie napotkały barier architektonicznych.

Ponadto przy opracowywaniu dokumentu zastosowano innowacyjne na obszarze LGD narzędzie komunikacyjne - Panel konsultacyjny LSR. Został on utworzony na stronie internetowej LGD jako innowacyjne narzędzie komunikacji z lokalną społecznością, służące również zachęcaniu do współpracy i zgłaszania nowych inicjatyw i pomysłów. Ta metoda partycypacji jest szczególnie istotna dla młodych mieszkańców obszaru oraz kobiet, które są często, ze względu na obowiązki domowe mało mobilne.

Co istotne Lokalna Strategia Rozwoju została opracowana przy zastosowaniu szeroko pojętej partycypacji, rozumianej jako proces polegający na uspołecznieniu podejmowanych decyzji oraz współpracy między instytucjami a społecznością lokalną. Udział społeczności lokalnej w podejmowaniu decyzji jest niezwykle ważny. Sprzyja on rozwojowi demokracji, pobudza i integruje dzięki podejmowaniu wspólnych działań na rzecz rozwoju obszaru objętego LSR. Stowarzyszenie na etapie przygotowania LSR korzystało z różnorodnych metod partycypacyjnych i będzie je stosować również w trakcie jej wdrażania.

Lokalna Strategia Rozwoju „Solnej Doliny” jest dokumentem wypracowanym przy aktywnym udziale lokalnej społeczności. W niniejszym rozdziale scharakteryzowano metody, jakich użyto dla zapewnienia oddolnego charakteru LSR, tj. **zagwarantowania udziału społeczności lokalnej w procesie tworzenia strategii i jej realizacji**. Do opracowania LSR wykorzystane zostały wyniki badań własnych i ewaluacji oraz przede wszystkim dane pochodzące z opisanych poniżej społecznych konsultacji. Materiał zebrany podczas konsultacji ze społecznością lokalną na każdym z kluczowych etapów został poddany analizie w kontekście przyjęcia bądź odrzucenia wniosków zgłaszanych przez mieszkańców. **W procesie tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju nie korzystano z pomocy ekspertów zewnętrznych przyjmując, że opracowany dokument winien być odzwierciedlaniem lokalnych potrzeb, problemów i aspiracji, określony oddolnie, w sposób zrozumiały dla wszystkich mieszkańców obszaru.**

LGD przed przystąpieniem do pracy ze społecznością lokalną bazując na danych z ewaluacji własnej dokonała analizy lokalnej społeczności w celu doboru właściwych metod współpracy. Lokalna Strategia Rozwoju „Solnej Doliny” nie została opracowana przez podmiot zewnętrzny, ale jest dokumentem, którego autorami są mieszkańcy obszaru LGD. **Zaawansowane formy współpracy wszystkich interesariuszy zarówno publicznych, prywatnych oraz społecznych mogą przynieść wartość dodaną w postaci realizacji projektów dokładnie dopasowanych do miejscowych potrzeb. Zwrócono szczególną uwagę na animację i aktywizację kobiet, ludzi młodych oraz seniorów. Konsultacje prowadzone były w duchu dialogu obywatelskiego, przy zachowaniu zasad powszechności, przejrzystości, responsywności i przy poszanowaniu interesu ogólnego.**

Partycypacyjny charakter LSR wynika z ciągłego zaangażowania wszystkich interesariuszy dokumentu w proces powstawania kluczowych zapisów strategii. Dlatego też w procesie opracowywania LSR, jako kluczowe – obok danych wynikających ze statystyki publicznej – uznawano informacje pochodzące z konsultacji społecznych, w których uczestniczyli przedstawiciele głównych grup istotnych z punktu widzenia realizacji zapisów dokumentu: **przedstawiciele organizacji pozarządowych (w tym strażacy, przedstawiciele Uniwersytetu III Wieku i kół gospodyń wiejskich, przedstawiciele Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych) i grup nieformalnych, mieszkańcy obszaru LGD, przedsiębiorcy oraz lokalni twórcy, osoby bezrobotne i przedstawiciele środowiska senioralnego oraz osoby młode, a także przedstawiciele sektora publicznego, w tym sołtysi. Jak już wspomniano przy opracowywaniu dokumentu zastosowano nowe na obszarze LGD narzędzie komunikacyjne - Panel konsultacyjny LSR.**

1. Metody i techniki wykorzystywane w procesie przygotowania LSR:

1.1. Spotkania konsultacyjne z mieszkańcami - Bezpośrednie spotkania z mieszkańcami obszaru obejmujące część teoretyczną oraz część warsztatową aktywnie włączającą uczestników w prace nad określeniem słabych, mocnych stron obszaru, szans i zagrożeń obejmujące:

- przedstawienie ogólnych założeń dotyczących możliwości pozyskania środków z funduszy europejskich
- diagnozę istniejących, rzeczywistych i aktualnych: dostrzeganych przez uczestników spotkania problemów, niezaspokojonych potrzeb, niewykorzystanych zasobów oraz analiza zmian demograficznych występujących na obszarze.
- analizę potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru (w tym analiza słabych i mocnych stron obszaru, szans i zagrożeń).
- określenie kierunków rozwoju i celów Lokalnej Strategii Rozwoju z uwzględnieniem zagadnień dotyczących innowacyjności, cyfryzacji, środowiska i klimatu.
- wykorzystanie potencjału lokalnej społeczności przy partnerskiej realizacji przedsięwzięć i projektów.
- formułowanie wstępnych wniosków

Grupa docelowa: sektor społeczny, gospodarczy, publiczny, mieszkańcy obszaru LGD

W spotkaniach uczestniczyło 97 osób.

Terminy i miejsca spotkań: Chodów (26.07.2022), Dąbie (20.07.2022;), Grzegorzew (22.07.2022), Kłodawa (28.07.2022), Olszówka (21.07.2022) i Przedecz (27.07.2022).

1.2. Ankiety papierowe - pytania ankietowe skierowane do mieszkańców dotyczyły:

- jakości i warunków życia mieszkańców (warunki dla rozwoju przedsiębiorczości, dostęp do instytucji, placówek usługowych, do infrastruktury sportu i rekreacji, ciekawego spędzenia czasu, do infrastruktury

kultury i rozrywki, poziom oferty i ilość wydarzeń kulturalnych, stan środowiska naturalnego walory krajobrazowe, zagospodarowanie przestrzeni publicznych (w tym: place, skwery, parki), stan i jakość dróg, dostęp do infrastruktury komunalnej (wodociągi, kanalizacja), dostępność transportu publicznego, bezpieczeństwo publiczne, poziom wykształcenia mieszkańców, rynek pracy (możliwość zatrudnienia), dostępność i jakość opieki społecznej, opieki zdrowotnej, edukacji przedszkolnej, szkolnictwa na poziomie podstawowym, szkolnictwa na poziomie średnim, usług turystycznych

- problemów społecznych występujących na terenie gmin
- priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój obszaru w latach 2023-2027 oraz rozwiązywanie istniejących problemów i barier rozwoju
- oceny atrakcyjności obszaru jako miejsca zamieszkania, miejsca do pracy i wypoczynku

Ankiety papierowe dystrybuowane były podczas spotkań konsultacyjnych oraz w ramach uruchomionych punktów konsultacyjnych podczas Jarmarków Lokalnego Produktu, Partnerstwa i Dobrych Praktyk – Silna Solna (w Grzegorzewie – 02.07.2022 roku i Przedczu - 27.08.2022 roku). Ankieta zamieszczona była również na stronie internetowej: www.solnadolina.eu, z możliwością jej wydrukowania i wypełnienia. Dzięki zastosowanej metodzie, możliwość wypowiedzi mieli wszyscy mieszkańcy obszaru LGD.

Grupa docelowa: sektor społeczny, gospodarczy, publiczny, mieszkańcy obszaru LGD

Termin przeprowadzenia: lipiec – grudzień 2022 r.

Łącznie wydano 240 ankiet. Zwrócono 67 wypełnionych ankiet.

1.3. Punkty konsultacyjne - bezpośredni kontakt członków zespołu koordynującego z mieszkańcami, możliwość wymiany poglądów i przekazania swoich propozycji w zakresie kluczowych obszarów, które powinny zostać uwzględnione w LSR. **Punkty konsultacyjne działały podczas Jarmarków Lokalnego Produktu, Partnerstwa i Dobrych Praktyk – Silna Solna.** Punkty prowadzone były: w Grzegorzewie – 02.07.2022 roku i Przedczu – 27.08.2022 roku. **Dodatkowo również przy biurze LGD uruchomiony został punkt konsultacyjny dla mieszkańców. Stworzono miejsce, w którym przez cały okres tworzenia dokumentu strategicznego, osoby, które chciały skorzystać z pomocy, uzyskać informacje lub wziąć udział w pracach nad strategią w inny sposób, mogły to uczynić za pośrednictwem telefonu, maila i/lub bezpośrednio podczas spotkania w biurze LGD.** Dzięki temu zainteresowani mieszkańcy obszaru LGD mogli z powodzeniem wybrać jak najbardziej optymalną dla siebie metodę zaangażowania się w pisanie nowej LSR.

Grupa docelowa: sektor społeczny, gospodarczy, publiczny, mieszkańcy obszaru LGD

Termin przeprowadzenia: lipiec – grudzień 2022 r

W konsultacjach w biurze wzięło udział łącznie 19 osób.

1.4. Ankiety elektroniczne - przeprowadzone ankiety miały na celu zbadanie potrzeb mieszkańców obszaru, opracowanie skutecznych i akceptowalnych przez mieszkańców metod ewaluacji i monitoringu, opracowanie zasad skutecznej komunikacji, opracowanie przejrzystych i czytelnych dla mieszkańców kryteriów wyboru operacji oraz doprecyzowanie celów i wskaźników LSR.

Pytania ankietowe pierwszej ankiety dotyczyły:

- oceny warunków życia w gminie w zakresie ochrony zdrowia, oferty edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i starszych, dostępności atrakcyjnych miejsc pracy, czystości środowiska, skuteczności pomocy społecznej, utrzymania dróg i ulic, parkingów i chodników, bezpieczeństwa, możliwości uczestnictwa w ofercie kulturalnej, możliwości uprawiania sportu i rekreacji, transportu zbiorowego, sprawnego funkcjonowania urzędów lokalnych, poziomu hałasu w miejscu zamieszkania
- atutów i słabości obszaru
- aktywności respondentów w życiu społecznym
- określenia osób najbardziej wykluczonych z życia społecznego na naszym obszarze
- określenia działań, które wymagają największego wsparcia w ramach aktywności Lokalnej Grupy Działania w zakresie społecznym, infrastrukturalnym oraz w zakresie rozwoju przedsiębiorczości
- określenia kierunków inwestycji i aktywizacji, które byłyby najbardziej skuteczne dla rozwoju społeczności lokalnej

Łącznie wysłano 228 ankiet. Dodatkowo ankieta zawieszona została na stronach internetowych LGD i 6 gmin członkowskich. Ankiety dotyczącą badania potrzeb mieszkańców wypełniło łącznie 79 respondentów

Pytania ankietowe drugiej ankiety dotyczyły:

- zasad monitoringu i ewaluacji
- elementów, które zdaniem mieszkańców powinny być mierzone i poddane ewaluacji
- ważności kryteriów monitoringu i ewaluacji
- narzędzi i metod monitoringu i ewaluacji
- aktualizacji LSR

Ankietę wypełniło łącznie 44 respondentów

Pytania ankietowe trzeciej ankiety dotyczyły:

- skuteczności stosowanych działań informacyjnych
- problemów komunikacyjnych
- obszarów tematycznych, o których mieszkańcy chcieliby być informowani
- celów działań komunikacyjnych
- kanałów przekazywania informacji

Ankietę wypełniło łącznie 49 respondentów

Pytania ankietowe czwartej ankiety dotyczyły:

- wagi i istotności kryteriów oceny projektów
- znaczenia poszczególnych kryteriów
- propozycji zdefiniowania kryteriów wyboru

Ankietę wypełniło łącznie 35 respondentów

Ankiety elektroniczne przekazane zostały poprzez: aplikację Omikron na dostępne adresy mailowe (pierwsza ankieta), stronę www.solnadolina.eu, strony gmin członkowskich, a także fanpage LGD.

Grupa docelowa: sektor społeczny, gospodarczy, publiczny, mieszkańcy obszaru LGD

Termin przeprowadzenia: lipiec – grudzień 2022 r

1.5. Arkusz pomysłu - Arkusz będący narzędziem zachęcającym do współpracy i zgłaszania nowych inicjatyw i pomysłów, zawierał pytania dotyczące: nazwy projektu, miejsca jego realizacji, opisu projektu, realizatora projektu, ewentualnych partnerów, budżetu projektu i jego odbiorców oraz pytania dotyczące innowacyjności, cyfryzacji oraz wpływu projektu na środowisko. **Arkusz został udostępniony w zakładce: panel konsultacyjny na stronie internetowej LGD. Został także przesłany radnym rad gmin członkowskich i sołtysom oraz przedstawicielom aktywnych organizacji pozarządowych. Dystrybuowany był także w punktach konsultacyjnych, podczas spotkań.** Arkusz pozwolił na określenie wstępnego zakresu projektów planowanych przez mieszkańców do realizacji w latach 2023 – 2027. Metoda pozwoliła na zebranie ważnych danych wskazujących jakie działania w ramach LSR będą chętnie podejmowane przez beneficjentów.

Grupa docelowa: sektor społeczny, gospodarczy, publiczny, mieszkańcy obszaru LGD

Termin przeprowadzenia: lipiec – grudzień 2022 r.

Do biur LGD spłynęło 19 arkuszy.

1.6. World Cafe z przedstawicielami gmin członkowskich - bezpośrednie spotkania mające na celu doprecyzowanie zdiagnozowanych podczas konsultacji z mieszkańcami słabych, mocnych stron obszaru, szans i zagrożeń, możliwości i potrzeb rozwojowych, celów Lokalnej Strategii Rozwoju z uwzględnieniem zagadnień dotyczących innowacyjności, cyfryzacji, środowiska i klimatu oraz partnerskiej realizacji przedsięwzięć i projektów, a także zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów, zasad ewaluacji i monitoringu oraz skutecznej komunikacji. **Do uczestnictwa w spotkaniu zaproszeni zostali przedstawiciele wszystkich gmin członkowskich.** W celu ułatwienia otwartej dyskusji w kameralnych warunkach spotkanie przeprowadzono wykorzystując technikę World Cafe. Pozwoliło to na swobodną wymianę poglądów pomiędzy uczestnikami, łączenie różnych pomysłów i poglądów, co ostatecznie przełożyło się na uzyskanie informacji zwrotnych na temat już wypracowanych poprzez ankietyzację i spotkania konsultacyjne z mieszkańcami rozwiązań, pozwalając na ich doprecyzowanie i ulepszenie.

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego

Termin przeprowadzenia: 16.11.2022

W spotkaniu wzięło udział: 11 osób.

- 1.7. Spotkanie fokusowe z seniorami** - dyskusja grupowa z przedstawicielami środowiska senioralnego, wskazanego w badaniach ankietowych, jako jedna z grup istotnych ze względu na wykluczenie społeczne. Dyskusja dotyczyła problemów występujących na obszarze, możliwości rozwojowych, możliwości realizacji przedsięwzięć aktywizujących osoby starsze i włączających je w życie społeczne. **Do uczestnictwa w spotkaniu zaproszeni zostali seniorzy z terenu działania LGD.** Uczestnicy spotkania analizowali opracowane materiały z przeprowadzonych konsultacji społecznych i ankiet. Dokonali hierarchizacji problemów i określenia obszarów tematycznych, również w ujęciu wsparcia dedykowanego osobom starszym. Następnie podjęli próbę przekształcenia drzewa problemów w drzewa celów. Podczas spotkania dyskutowano również na temat kryteriów wyboru operacji, zasad monitoringu i ewaluacji oraz skutecznej komunikacji. **Uczestnicy informowani byli o spotkaniu poprzez bezpośrednie zaproszenia.**

Grupa docelowa: przedstawiciele środowiska senioralnego

Termin przeprowadzenia: 27.10.2022

W spotkaniu wzięło udział: 20 osób.

- 1.8. Spotkanie fokusowe z młodzieżą** - Dyskusja grupowa z przedstawicielami osób młodych, wskazanych w badaniach ankietowych, jako jedna z grup istotnych ze względu na wykluczenie społeczne. Dyskusja dotyczyła problemów występujących na obszarze, możliwości rozwojowych, możliwości realizacji przedsięwzięć aktywizujących osoby młode i włączających je w życie społeczne. **Do uczestnictwa w spotkaniu zaproszone zostały osoby młode z terenu działania LGD.** Uczestnicy spotkania analizowali opracowane materiały z przeprowadzonych konsultacji społecznych i ankiet. Dokonali hierarchizacji problemów i określenia obszarów tematycznych, również w ujęciu wsparcia dedykowanego osobom młodym. Następnie podjęli próbę przekształcenia drzewa problemów w drzewa celów. Podczas spotkania dyskutowano również na temat kryteriów wyboru operacji, zasad monitoringu i ewaluacji oraz skutecznej komunikacji. **Uczestnicy informowani byli o spotkaniu poprzez bezpośrednie zaproszenia.**

Grupa docelowa: młodzież

Termin przeprowadzenia: 17.10.2022

W spotkaniu wzięły udział: 44 osoby.

- 1.9. Forum społeczne** - forum umożliwiło prezentację wypracowanych podczas spotkań warsztatowych zapisów LSR oraz ich konsultację w zakresie problemów obszaru i metod ich rozwiązania. Podczas forum uczestnicy zgłaszali swoje uwagi do przedstawionego materiału. Doprecyzowywali poszczególne cele i dokonali przesunięć pomiędzy obszarami problemowymi, przeformatowując brzmienie poszczególnych zapisów. Dokonali również analizy celów i wskaźników wstępnie określonych podczas społecznych konsultacji, a także kryteriów wyboru operacji, zasad monitoringu i ewaluacji oraz skutecznej komunikacji. Zgłaszane propozycje zostały podczas Forum poddane głosowaniu, a ich ostateczne zapisy zostały skonsultowane poprzez panel konsultacyjny z mieszkańcami obszaru. **Uczestnicy informowani byli o spotkaniu poprzez bezpośrednie zaproszenia oraz stronę www.solnadolina.eu.**

Grupa docelowa: sektor społeczny, gospodarczy, publiczny, mieszkańcy obszaru LGD

Termin przeprowadzenia: 12.12.2022

W spotkaniu wzięły udział: 23 osoby.

- 1.10. Panel konsultacyjny LSR** - na stronie internetowej LGD utworzono panel konsultacyjny jako internetowe, innowacyjne narzędzie komunikacji z lokalną społecznością, służące również zachęcaniu do współpracy i zgłaszania nowych inicjatyw i pomysłów. Pozwoliło to mieszkańcom, którzy nie mieli możliwości wzięcia udziału w poszczególnych metodach partycypacji na aktywne współtworzenie dokumentu, a także na zgłaszanie swoich uwag i pomysłów w całym okresie wdrażania LSR. Ta metoda partycypacji jest szczególnie istotna dla młodych mieszkańców obszaru. W panelu konsultacyjnym zamieszczane były ankiety, informacje oraz przeprowadzone analizy danych wraz z możliwością zgłaszania uwag i sugestii do wypracowanego materiału. **Informacja o zastosowanej metodzie została przekazana mieszkańcom obszaru za pośrednictwem strony www.solnadolina.eu oraz profilu na portalu społecznościowym Facebook.**

Grupa docelowa: sektor społeczny, gospodarczy, publiczny, mieszkańcy obszaru LGD, w tym kobiety, seniorzy i ludzie młodzi.

Termin przeprowadzenia: od czerwca 2022 roku przez cały okres wdrażania LSR.

1.11. Zespół roboczy - do koordynacji całokształtu prac związanych z opracowaniem LSR został powołany Zespół koordynujący złożony z przedstawicieli Zarządu Stowarzyszenia „Solna Dolina” i kierownika biura. Zespół na bieżąco koordynował prace nad LSR. Do jego zadań należało: zbieranie, analiza i opracowywanie danych wpływających z obszaru oraz wyznaczanie kierunków, celów i zadań związanych z tworzeniem strategii, wypracowanie wstępnej i ostatecznej wersji strategii. Zespół koordynacyjny LSR był w stałym kontakcie z przedstawicielami wszystkich sektorów społecznych biorących czynny udział w tworzeniu LSR. Przez cały okres tworzenia LSR zespół roboczy spotykał się bezpośrednio (podczas spotkań grupowych bądź indywidualnych w biurze LGD), a także kontaktował się ze sobą telefonicznie oraz za pomocą poczty elektronicznej.

2. Zastosowane metody partycypacji na poszczególnych etapach budowania LSR

W ciągu procesu tworzenia LSR zastosowano różnorodne środki przekazu, aby dotrzeć do wszystkich interesariuszy i pobudzić do aktywności lokalną społeczność: **ogłoszenia na tablicach ogłoszeń w urzędach publicznych, „okólniki” na wsiach, indywidualne zaproszenia, strona www LGD i urzędów gmin, fanpage LGD, informacje telefoniczne i mailowe, a także metodą bezpośrednich kontaktów przez członków, pracowników LGD i gmin członkowskich, informacje wysyłane do Ośrodków Pomocy Społecznej w celu dotarcia do osób bezrobotnych, osób będących w niekorzystnej sytuacji oraz osób starszych.**

W kluczowych etapach prac nad tworzeniem Lokalnej Strategii Rozwoju zastosowano metody partycypacyjne, będące podstawą wypracowania głównych założeń, które zostały wykorzystane do opracowania dokumentu.

2.1. Etap I: Analizy potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru - definiowanie potrzeb i problemów. Zespół roboczy dokonał analizy materiałów i informacji pochodzących z badań własnych i ewaluacji oraz danych zastanych. Analizie poddano informacje dotyczące: zasobów obszaru, struktury lokalnej społeczności, grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR, rynku pracy, bezrobocia, gospodarki i przedsiębiorczości. Analizy dokonano m.in. wykorzystując dokumenty własne, publikacje oraz dane z GUS, PUP, GOPS, MOPS, ogólnodostępne rejestry REGON i CEiDG. Potrzeby i problemy mieszkańców zdefiniowano następnie poprzez wykorzystanie następujących form partycypacyjnych: otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami, ankiety papierowe, punkty konsultacyjne, ankiety elektroniczne, World Cafe, spotkania fokusowe z seniorami i młodzieżą, forum, panel konsultacyjny, arkusz pomysłu. Zebrane podczas zastosowanych metod partycypacji materiały zostały wykorzystane przez zespół roboczy do opracowania diagnozy obszaru i wstępnej wersji celów LSR.

Wnioski z konsultacji poddane zostały analizie sumarycznej, odrzucono opinie i problemy marginalne, dotyczące jednostkowych przypadków, a diagnozę obszaru uzupełniono o dane z konsultacji, które uzyskiwały największą liczbę wskazań. Dzięki temu w diagnozie i analizie SWOT określono docelowo te elementy, które były akceptowane przez większość mieszkańców.

Efekt: powstała diagnoza obszaru LGD, określono także słabe i mocne strony (SWOT), zdefiniowano główne problemy obszaru oraz kierunki rozwoju. Zdefiniowano kluczowe grupy docelowe jako istotne w rozwoju LGD, w tym grupę osób w niekorzystnej sytuacji – kobiety. Wnioski z I etapu konsultacji uwzględniono w rozdziale II Charakterystyka obszaru i ludności oraz w rozdziale IV Analiza potrzeb i potencjału LSR.

2.2. Etap II - określanie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania. Po przeprowadzonych konsultacjach w zakresie diagnozy obszaru, jej uzupełnieniu i opracowaniu spójnej dla 6 gmin członkowskich analizy SWOT, co było pierwszym krokiem do konstruowania celów, przystąpiono do określenia wizji rozwojowej obszaru oraz „odwrócenia” zdiagnozowanych problemów, ich negatywnych następstw i przyczyn oraz sformułowania celów rozwojowych „Solnej Doliny”. Na tym etapie użyto następujące metody: otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami, ankiety papierowe, punkty konsultacyjne, ankiety elektroniczne, World Cafe, spotkania fokusowe z seniorami i młodzieżą, forum, panel konsultacyjny, arkusze pomysłu. W pierwszej kolejności podczas realizowanych form partycypacyjnych dokonano powtórnej analizy zebranego w trybie konsultacji materiału, skonfrontowano go z diagnozą obszaru oraz analizą SWOT po to, aby definiowane cele były odpowiedzią na faktyczne problemy mieszkańców, które są rzeczywiście i realnie odczuwane przez znaczną część społeczności lokalnej. Formułowanie celów LSR oparte było o analizę SWOT z uwzględnieniem wyników konsultacji społecznych, które uspołeczniają i uwiarygodniają proces budowania strategii. Opierając proces formułowania celów na przykładowej „metodzie

problemowej”, pierwszym etapem procesu była identyfikacja problemów. Był to poziom, na którym zidentyfikowane były cele szczegółowe. Braki w zasobach materiałowych, infrastrukturalnych, usługowych, będących przyczyną zdiagnozowanych problemów stały się podstawą zidentyfikowania poszczególnych przedsięwzięć z uwzględnieniem również ewentualnych projektów zgłaszanych za pomocą arkuszy pomysłu. Następnie poszczególnym celom przypisano określone wskaźniki mierzące postęp realizacji LSR, przypisując im w oparciu o diagnozę, analizę SWOT, arkusze pomysłów odpowiednie miary i stan docelowy w konfrontacji z finansowymi możliwościami budżetowymi LGD. Podczas II etapu uczestnicy określili wstępny plan działania – realizacji poszczególnych operacji.

Wnioski z konsultacji poddane zostały analizie pod kątem spójności materiału zebranego podczas stosowania poszczególnych metod. Dokonano też analizy wskaźników – zarówno pod kątem ich racjonalności jak i wymogów zawartych w Programach.

Efekt: Określone partycypacyjnie cele rozwoju, w tym w kontekście zdiagnozowanych grup w niekorzystnej sytuacji (kobiet) oraz grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR: osób starszych i młodzieży do 25 roku życia. Zdefiniowane przez interesariuszy pomysły/przedsięwzięcia rozwojowe, które zapewnią rozwój LGD w kontekście niwelowania czy zmniejszania barier/wykluczenia oraz wykorzystania potencjału obszaru i mieszkańców. Wnioski z II etapu konsultacji uwzględniono w rozdziale VI Cele i wskaźniki oraz Planie działania.

- 2.3. Etap III - Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru** - kolejnym etapem prac nad przygotowaniem LSR było opracowanie procedur i zasad regulujących kwestie wyboru i oceny operacji, w tym w szczególności określenie kryteriów ich wyboru. W ramach tego etapu zastosowano następujące metody partycypacji: punkty konsultacyjne, ankieta elektroniczna, panel konsultacyjny LSR, forum społeczne, World Cafe, spotkania fokusowe z seniorami i młodzieżą. Punkt konsultacyjny był miejscem bezpośrednich spotkań z mieszkańcami, którzy korzystali już ze wsparcia w ramach LSR. Pozwoliło to na określenie wad i zalet stosowanych dotychczas kryteriów wyboru. Uzyskane w ten sposób informacje zostały uwzględnione przez zespół roboczy.

Dokonano analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków. Wszystkie wnioski pochodzące z konsultacji zostaną uwzględnione w planowanych kryteriach wyboru, gdyż przeprowadzona analiza wskazała, że określone podczas konsultacji kryteria są powiązane z diagnozą obszaru, mierzalne, akceptowalne, przejrzyste, niedyskryminujące i bezpośrednio przyczyniać będą się do wyboru operacji istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz przyczyniać będą się do wsparcia osób w niekorzystnej sytuacji.

Efekt: ustalone kryteria wyboru w oparciu o własne propozycje osób/podmiotów, które zaangażowane będą w realizację projektów - zaproponowane i zaopiniowane w drodze konsultacji. Wnioski z III etapu konsultacji uwzględniono w rozdziale VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru.

- 2.4. Etap IV - Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji** – na tym etapie określono wspólnie z mieszkańcami zasady i procedury dokonywania ewaluacji oraz monitorowania, służące zbadaniu, czy Stowarzyszenie dobrze realizuje postawione przed nim zadania. Skupiono się na obszarach, które zdaniem mieszkańców należy na bieżąco monitorować. Uczestnicy spotkań określili też elementy, które należy poddawać okresowej ocenie skuteczności i jakości. Ważne informacje pozyskaliśmy na tym etapie w zakresie konieczności planowania działań komunikacyjnych i promocyjnych. Informacje te zostały wykorzystane również w kolejnym etapie budowy LSR. Na tym etapie zastosowano następujące metody: punkty konsultacyjne, ankieta elektroniczna, panel konsultacyjny LSR, forum społeczne, World Cafe, spotkania fokusowe z seniorami i młodzieżą.

Wnioski z konsultacji poddane zostały analizie sumarycznej. Do realizacji przyjęto uzgodnione na spotkaniach materiały, zawierające elementy i obszary, które uzyskały największą liczbę wskazań. Wnioski z IV etapu konsultacji uwzględniono w rozdziale X Monitoring i ewaluacja.

- 2.5. Etap V – Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR** - był to jeden z kluczowych etapów budowy LSR. Systematyczne rozwijanie potencjału społeczności lokalnych do świadomego osiągania celów strategii możliwe jest poprzez tworzenie warunków do aktywnego, ciągłego i szeroko rozumianego uczestnictwa społeczności lokalnych w jej wdrażaniu. Warunkiem skutecznego

zaangażowania społeczności lokalnej w realizację LSR jest skuteczna (obustronna) komunikacja. Na tym etapie zastosowano następujące metody partycypacji: punkty konsultacyjne, ankieta elektroniczna, panel konsultacyjny LSR, forum społeczne, World Cafe, spotkania fokusowe z seniorami i młodzieżą.

Opracowane w ramach tego etapu narzędzia przyczyniać się będą do umożliwienia pozyskiwania informacji zwrotnej ze strony społeczności lokalnych. Uczestnicy spotkań wskazywali, że dobra komunikacja jest podstawą do zapewnienia jawności i przejrzystości działań LGD, co jest niezwykle istotne w celu kreowania pozytywnej marki w środowisku lokalnym. Plan komunikacyjny podczas spotkań skonfrontowano także z monitoringiem i ewaluacją. Istotne jest bowiem sprawdzanie skuteczności narzędzi komunikacyjnych. **Podczas konsultacji zgłoszone zostały propozycje: ogłoszeń w lokalnej prasie (propozycja została poddana konsultacji przez uczestników i odrzucona ze względu na wysokie koszty i bardzo mały zasięg lokalnej gazety – nie dociera na obszary wiejskie), komunikatów radiowych (wniosek po analizie odrzucony – na obszarze funkcjonowania LGD nie ma radia lokalnego) oraz przekaz w Telewizji Kablowej w Kole (wniosek odrzucony ze względu na to, że telewizja kablowa emituje programy wyłącznie na terenie Osiedla Górniczego w Kłodawie, a koszt emisji jest wysoki).**

DANE Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH przeprowadzonych na obszarze objętym LSR, które wykorzystane zostały do opracowania LSR, zostały każdorazowo zaprezentowane przy charakterystyce danego etapu.

WNIOSKI, PROPOZYCJE I REKOMENDACJE Z POSZCZEGÓLNYCH ETAPÓW PRAC NAD STRATEGIĄ analizowane były każdorazowo przez pracowników i członków Zespołu ds. koordynacji LSR oraz konsultowane z przedstawicielami wszystkich sektorów oraz mieszkańcami, w tym seniorami i młodzieżą. Zestawienie uwag i rekomendacji prowadzone przez Biuro LGD, sporządzane było w formie tabelarycznej uwzględniało: treść propozycji, zgłaszającego, decyzję LGD (tak, nie, do rozważenia w przyszłości), uzasadnienie w przypadku odrzucenia lub odroczenia włączenia do strategii. **Na etapie budowy LSR dłożono wszelkich starań, aby uspołeczniony proces jej opracowania przełożył się na zaplanowanie działań adekwatnych do potrzeb i wykorzystania szans rozwojowych oraz większego włączenia społecznego mieszkańców. Różnorodność zastosowanych metod partycypacyjnych i prowadzonych działań włączających interesariuszy, stanowi istotny fundament, dla określonych celów, mających przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców.**

Ponadto podczas konsultacji społecznych zauważono, iż istnieją grupy osób, które nadal pozostają bierne i nie wyrażają chęci uczestnictwa w życiu społecznym. Podjęto próbę identyfikacji działań umożliwiających dotarcie do osób wymagających wsparcia, które potrzebują indywidualnego podejścia.

Nie ma jednej idealnej metody, która najlepiej sprawdzi się w dotarciu do wszystkich osób. Należy więc wykorzystywać różnorodne kanały. Ich dobór winien wynikać z ich potrzeb oraz uwzględniać ich problemy oraz środowisko, w którym funkcjonują. **Przykładem działań zmierzających do dotarcia do grup nieaktywnych należą:**

- informowanie o realizowanych działaniach poprzez stronę internetową LGD;
- zamieszczanie informacji pisemnych w urzędach i placówkach publicznych;
- rozpowszechnianie materiałów elektronicznych (np. na stronach internetowych urzędów i instytucji publicznych);
- zamieszczanie linka do informacji elektronicznych na portalach instytucji publicznych (m.in. ośrodków pomocy społecznej, szkół, instytucji kultury, itp.);
- prowadzenie stoisk informacyjnych na targach, wydarzeniach sportowych, festiwalach kulturalnych, itp. oraz przedstawianie w sposób prosty i nie budzący wątpliwości pozytywnych stron udziału w działalności LGD;
- włączanie w działania lokalnych liderów, którzy cieszą się społecznym uznaniem;
- włączanie w działania młodych i starszych „ambasadorów”, którzy poprzez posiadane kontakty z innymi osobami z najbliższego otoczenia, motywowałiby je np. w ramach spotkań w ośrodkach kultury;
- przekazywanie informacji poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych w Internecie, w tym mediach społecznościowych;
- wykorzystanie dobrych praktyk prezentowanych przez realizatorów działań;

- wykorzystanie mediów społecznościowych, np. stworzenie przy udziale serwisu Facebook wydarzenia w okolicy i zaproszenie na nie konkretne grupy osób;
- aktywne działania w miejscach, w których gromadzą się osoby nieaktywne i wykluczone: urzędy, ośrodki zdrowia, instytucje kultury, ośrodki pomocy społecznej;
- spotkania z potencjalnymi uczestnikami działań w miejscu zamieszkania lub najczęstszego przebywania (zwłaszcza w przypadku osób z niepełnosprawnościami i starszych);
- podjęcie bezpośredniej współpracy z podmiotami takimi jak: organizacje sportowe, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Uniwersytety III Wieku, Kluby Seniora, Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze, zgromadzenia działające przy kościołach, parafiach i związkach wyznaniowych, organizacje charytatywne, w tym fundacje i inne organizacje zajmujące się wsparciem osób z niepełnosprawnościami w celu identyfikacji osób, które mogą potrzebować wsparcia.

Rozdział IV. ANALIZA POTRZEB I POTENCJAŁU LSR

1. Analiza potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR

1.1. Opis układu przestrzennego obszaru

W zamieszczonym poniżej opisie uwzględnione zostały tylko te elementy, które są istotne z punktu widzenia kierunków rozwoju, spójności i specyfiki obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju. Zawarte w opisie dane liczbowe opracowane zostały na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS, 2020 r.

Według podziału fizyczno-geograficznego obszar „Solnej Doliny” leży w Pasie Wielkich Dolin i znajduje się w obrębie: podprovincji Nizin Środkowopolskich. Przez teren „Solnej Doliny” przepływa rzeka Warta, a z jeziora Przeddeckiego swój początek bierze rzeka Noteć. Występują tu zlewiska małych rzek: Ner, Rgielewka, Tralala, Orłówka i Kielbaska mające duże znaczenie dla rozwoju rolnictwa na tym terenie. „Solna Dolina” korzysta z udogodnień wynikających z atrakcyjnego położenia w centrum kraju - **uwzględniono w analizie SWOT jako szansę dla obszaru**, na szlaku trasy A2 oraz magistrali kolejowej łączącej Śląsk z Bałtykiem. Niedaleko stąd do Warszawy, Łodzi, Poznania, Torunia i Bydgoszczy - **uwzględniono w analizie SWOT jako szansę dla obszaru**. Położenie na styku województw i krain geograficznych (Kujawy, Mazowsze, Wielkopolska) wpływa także na różnorodność kulturową i łączenie wielu tradycji. Pod względem fizyczno-geograficznym obszar wykazuje średnie zróżnicowanie terenu. Większość obszaru stanowią równiny. Od tej reguły zauważa się jednak liczne lokalne odstępstwa – tereny silnie zróżnicowane, pofałdowane, obfitujące w jeziora i inne uroczyska przyrodnicze mające niewątpliwie przełożenie na atrakcyjność terenu (**uczestnicy spotkań konsultacyjnych wskazywali te cechy jako podstawę do turystycznego rozwoju obszaru**) - **uwzględniono w analizie SWOT jako mocną stronę obszaru**. W pobliżu Wysoczyzny Kłodawskiej przebiega tektoniczny Wał Kujawski z wysadami słupowymi permskiej soli kamiennej i soli potasowych, eksploatowanych w Kłodawie. W Kopalni Soli „Kłodawa” na poziomie 600 metrów pod ziemią zlokalizowana jest podziemna trasa turystyczna (wskazywana jako silna strona na spotkaniu konsultacyjnym w Kłodawie w dniu 28.07.2022). Na terenie gminy Dąbie znajdują się złoża surowców naturalnych: piasku i pospółki, a także złoża węgla brunatnego. Na terenie tej gminy znajdują się także obszary ochrony przyrody Natura 2000 i należą do nich: Pradolina Warszawsko-Berlińska - obszar specjalnej ochrony ptaków, Pradolina Bzury-Neru - obszar specjalnej ochrony siedlisk utworzony w celu ochrony i zachowania cennych siedlisk przyrodniczych. Na jego terenie znajdują się liczne stawy rybne, rowy, starorzecza, doły potorfowe, łąki. Zachowały się również lasy łąkowe olsy i zespoły szuwarowe. Jest to najcenniejszy obszar bagienny w środkowej Polsce, Dolina Środkowej Warty – obszar specjalnej ochrony ptaków - **uwzględniono w analizie SWOT jako mocną stronę obszaru**. W pobliżu Dąbia zlokalizowano również źródła wód geotermalnych, które mogą być wykorzystywane do celów leczniczych. Na obszarze „Solnej Doliny” – w gminie Przedecz znajduje się rezerwat florystyczny, a w gminie Chodów – park krajobrazowy. W bliskim sąsiedztwie obszaru znajduje się uzdrowisko termalne (Termy Uniejów) z kompleksem basenów - **uwzględniono w analizie SWOT jako szansę dla obszaru**.

Obszar „Solnej Doliny” to w 83,9% użytki rolne. Na jednego mieszkańca przypada średnio 1,37 ha użytków rolnych, co wskazuje na stosunkowo duże zasoby gruntów rolnych do produkcji rolnej. Wielu mieszkańców oprócz działalności rolnej zajmuje się przetwarzaniem produktów rolnych na własne potrzeby. **Podczas konsultacji i spotkań mieszkańcy zgłaszali, że chcieliby sprzedawać przetworzone produkty - uwzględniono w analizie SWOT jako mocną stronę obszaru**. Zainteresowanie ich jednak ograniczało się do wykorzystania

możliwości związanej ze sprzedażą bezpośrednią, a nie z zakładaniem działalności. Struktura użytków gruntów zdominowana jest przez grunty orne, które stanowią 72,4% powierzchni obszaru. Sady zajmują obszar 0,6%, natomiast łąki i pastwiska 10,9%. Stosunkowo mały jest udział lasów w strukturze obszaru.

Najstarsze ślady obecności ludzi na terenie „Solnej Doliny” pochodzą z czasów epoki kamienia, co potwierdzają wykopaliska archeologiczne. Na obszarze „Solnej Doliny” znajdują się obiekty o dużej wartości historycznej i kulturowej. Do najciekawszych należą: zespoły pałacowe i dworskie, ratusze, zespół obiektów poklasztornych karmelitów trzewickich, szkoła klasztorna z XVIII wieku w Kłodawie, ruiny zamku gotyckiego, parki z zapleczem starych drzewostanów. Niektóre z nich wymagają jednak renowacji, co uchroni je przed zniszczeniem i pozwoli na odzyskanie dawnej świetności. Na terenie gminy Dąbie w miejscowości Chełmno znajduje się obóz zagłady hitlerowskiej. Do rejestru zabytków została wpisana najstarsza część Kopalni Soli w Kłodawie, włącznie z trasą turystyczną. **Na spotkaniach konsultacyjnych uczestnicy wskazywali na możliwości wykorzystania obiektów w celu stworzenia oferty turystycznej bazującej na zasobach obszaru - uwzględniono w analizie SWOT jako mocną stronę obszaru.** Zwracali również uwagę na niski dostęp do ofert w zakresie kultywowania i promocji dziedzictwa kulturowego i historycznego regionu, co niewątpliwie jest czynnikiem negatywnym i nie przyczynia się do zachowania pozytywnych wzorów w zakresie lokalnej tożsamości.

1.2. Stan infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacyjnych

Spśród 6 gmin członkowskich LGD „Solna Dolina”, programy rewitalizacji posiada gmina Kłodawa, gmina Dąbie oraz gmina Grzegorzew. Są to programy rewitalizacji obejmujące lata 2017-2023.

Główny obszar rewitalizacji w gminie Kłodawa to obszar śródmiejski – obszar Placu Wolności wraz z okalającymi go ulicami oraz zielony teren Parku Górnik, które wymagają intensywnych działań rewitalizacyjnych. Obszar ten ma również znaczenie strategiczne i kluczowe dla promocji i rozwoju turystycznego gminy. Skoncentrowanie działań na tym obszarze pozwoli znacznie podnieść jakość i poziom życia mieszkańców całej gminy. Przyczyni się także do poprawy warunków życia mieszkańców gminy, nadania nowych funkcji społecznych i gospodarczych istniejącym obiektom, poprawy funkcjonalności przestrzeni publicznej i ulepszonych wizerunku miasta.

Gminę Dąbie charakteryzuje nagromadzenie dużej ilości obiektów zabytkowych. Program rewitalizacji gminy Dąbie świadczy o konieczności objęcia obszaru rewitalizacją w celu ochrony zabytków. Niektóre z zabytków są w stanie wymagającym renowacji. Obecność obiektów zabytkowych na terenie gminy Dąbie świadczy o jej potencjale historycznym i kulturowym. Powoduje to również konieczność zwiększenia nakładów finansowych na utrzymanie należytego stanu technicznego tych obiektów, ale także ogranicza realizację pewnych inwestycji. Zaplanowane w programie rewitalizacji gminy Dąbie zadania infrastrukturalne dotyczą przede wszystkim renowacji, przebudowy i adaptacji zniszczonych budynków, a także ożywienia przestrzeni użyteczności publicznej, które mają służyć przede wszystkim mieszkańcom obszaru, i stworzenie możliwości prowadzenia w tych obiektach i przestrzeniach działań o charakterze społecznym (w tym integracyjnym, aktywizującym mieszkańców, edukacyjnym i kulturalnym) oraz działań pozwalających stworzyć przestrzeń dla usług, dając szansę rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Program rewitalizacji gminy Grzegorzew skoncentrowany jest na ożywieniu społecznym i gospodarczym, jak również zwiększeniu potencjału kulturalnego na terenach zdegradowanych. Istotną kwestią jest również degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Niezbędny jest rozwój infrastruktury społecznej i technicznej, w tym uporządkowanie przestrzeni publicznych, ograniczenie negatywnego wpływu gospodarstw domowych i obiektów publicznych na przyrodę, a także zwiększenie roli dziedzictwa kulturowego oraz lokalnych walorów turystycznych w życiu mieszkańców.

1.3. Charakterystyka gospodarki i przedsiębiorczości

Działalność gospodarczą na obszarze „Solnej Doliny” prowadzi 2 232 podmiotów wg wpisu do rejestru REGON na dzień 31.12.2020 roku. Do Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej wpisane jest 1 378 podmiotów.

Na obszarze nie występuje rozwinięty przemysł - **uwzględniono jako szansę dla obszaru.** Działalność gospodarcza na obszarze zdominowana jest przez podmioty działające w pozostałych działalnościach, drugie miejsce

zajmuje przemysł i budownictwo, sektor „rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” zajmuje trzecie miejsce. Dla Gminy Kłodawa sektorem mającym istotne znaczenie jest górnictwo. **Na I etapie konsultacji społecznych uczestnicy wskazywali istnienie zakładu jako silną stronę w analizie SWOT. Na kolejnych spotkaniach czynnik ten został wyeliminowany jako mający znikomy wpływ na kształtowanie celów LSR.** Złoża soli kamiennej zmniejszają się, a warunki eksploatacji istniejących są coraz trudniejsze. Dodatkowo podstawową działalnością KSK jest obecnie sprzedaż soli drogowej, co przy łagodnych zimach ma duży wpływ na kondycję finansową zakładu - **uwzględniono w analizie SWOT jako zagrożenie mogące mieć wpływ na zwiększenie bezrobocia.**

Działająca Kopalnia Soli „Kłodawa” prowadzi nie tylko działalność wydobywczą i przetwórczą, ale dzięki funkcjonującej trasie turystycznej zlokalizowanej na poziomie 600 m pod ziemią, jest także niepowtarzalnym produktem turystycznym, który może zostać wykorzystany dla rozwoju potencjału turystycznego na obszarze LDG – **uwzględniono w analizie SWOT jako mocna strona obszaru.**

Sektor	Chodów	Dąbie	Grzegorzew	Kłodawa	Olszówka	Przedecz	Razem	Ranking
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	5	11	9	26	21	6	78	III
Przemysł i budownictwo	35	110	107	197	61	79	589	II
Pozostała działalność	143	289	272	699	202	173	1 778	I

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL, portret terytorialny, 31.12.2020 r.

Średnie dochody podatkowe na 1 mieszkańca obszaru LGD na 31.12.2020 roku wynosiły 1 012,76zł .

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie kolskim przedstawione zostało poniżej:

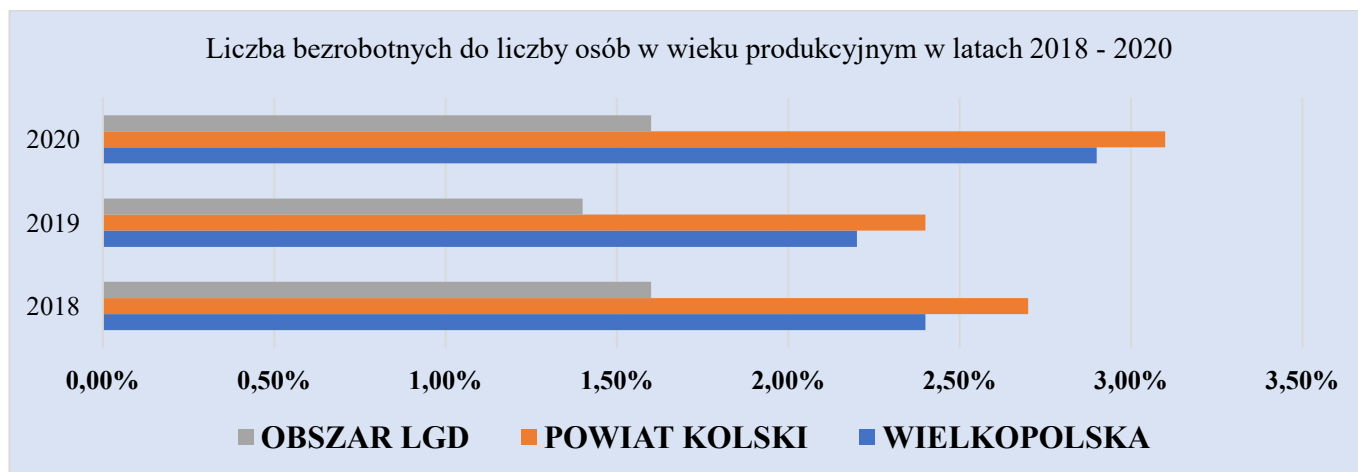
Jednostka terytorialna	ogółem					przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
	zł	zł	zł	zł	zł	%	%	%	%	%
Powiat kolski	3808,90	4035,50	4183,24	4492,22	4895,57	88,8	89,1	86,5	86,7	88,6

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, 2016-2020 r.

Uczestnicy spotkań konsultacyjnych oraz respondenci w ankietach najczęściej wskazywali jako branże przyszłościowe dla rozwoju obszaru: **turystykę i agroturystykę, usługi remontowe i konserwacyjne, rolnictwo, opiekę nad osobami starszymi i przetwórstwo produktów pochodzących z gospodarstw.** Na obszarze LGD „Solna Dolina” działają dwa przedsiębiorstwa społeczne: Spółdzielnia Socjalna „Ale Smacznie” w Dąbiu, w obszarze usług gastronomicznych i komunalnych oraz Spółdzielnia Socjalna „Solniczka” w Kłodawie, w obszarze usług gastronomicznych. Jednym z dwóch członków założycieli oraz udziałowcem Spółdzielni Socjalna „Solniczka” jest Stowarzyszenie „Solna Dolina”. Jak wynika z przeprowadzonych konsultacji wzrasta zainteresowanie organizacji pozarządowych ich tworzeniem, szczególnie w zakresie świadczenia usług socjalnych i komunalnych, w tym utrzymania zieleni.

1.4. Opis rynku pracy

Bezrobocie na obszarze LGD „Solna Dolina” jest na porównywalnym poziomie jak w województwie wielkopolskim oraz niższe niż w powiecie kolskim – **uwzględniono w analizie SWOT jako mocną stronę obszaru.**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, DBL na lata 2018 – 2020.

Na dzień 31.12.2020 roku na 20 428 osób w wieku produkcyjnym 1 518 osoby (w tym 959 kobiet) były zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kole. **Udział bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym na dzień 31.12.2020 roku kształtuje się na obszarze objętym LSR na poziomie 2,9%.**

Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest na takim samym poziomie jak w Wielkopolsce i niższy niż w powiecie kolskim o 0,2% (dane: GUS, Bank Danych Lokalnych – 31.12.2020). **Stopa bezrobocia** dla województwa wielkopolskiego na 31.12.2020 roku wynosiła 3,7%, natomiast dla powiatu kolskiego 4,7%.

Na terenie „Solnej Doliny” stosunek osób pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym kształtował się w latach 2018, 2019 i 2020 w sposób następujący:

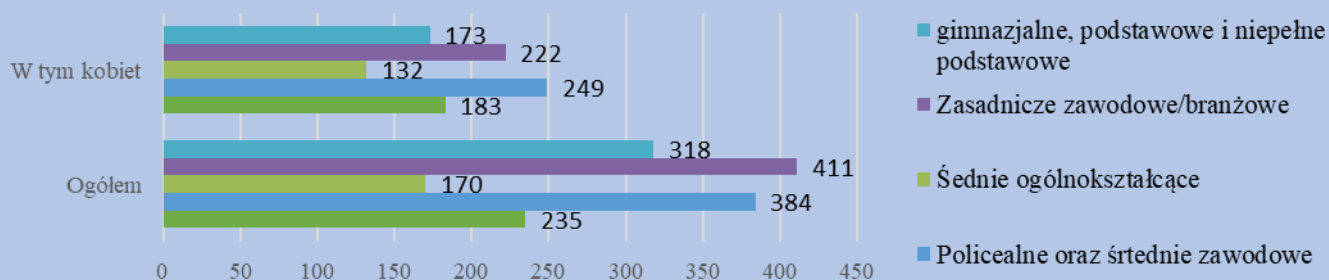
Nazwa gminy	2018	2019	2020
Chodów	48	51	51
Dąbie	78	89	89
Grzegorzew	72	75	79
Kłodawa	135	138	139
Olszówka	50	54	57
Przedecz	53	52	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Analiza struktury bezrobocia na obszarze LGD dokonana na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kole na dzień 31.12.2020 jednoznacznie wskazuje, że wśród wszystkich zarejestrowanych z obszaru LGD najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 35 – 44 lata (151 osób), na drugim miejscu są osoby w wieku 25 – 34 lata (139 osób), **osoby młode do 25 roku życia** (103 osoby), posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (163 osoby), gimnazjalne i niższe (163 osoby) oraz policealne i średnie zawodowe (126 osób). **W szczególnie trudnej sytuacji są kobiety (378 zarejestrowanych kobiet na 557 osób bezrobotnych co ogółem stanowi 67,8%), gdyż ich szanse na znalezienie zatrudnienia – jak wynika z przeprowadzonych rozmów z Dyrektorem PUP w Kole są utrudnione.** Ograniczona dostępność do żłobków i przedszkoli sprawia również trudność pogodzenia życia zawodowego z prywatnym. **Wsparcie aktywności zawodowej kobiet umożliwi zwiększenie ich szans na rynku pracy i dostosowanie życia zawodowego do indywidualnych realiów życiowych.**

Strukturę zarejestrowanych bezrobotnych osób ze względu na poziom wykształcenia przedstawia poniższy wykres:

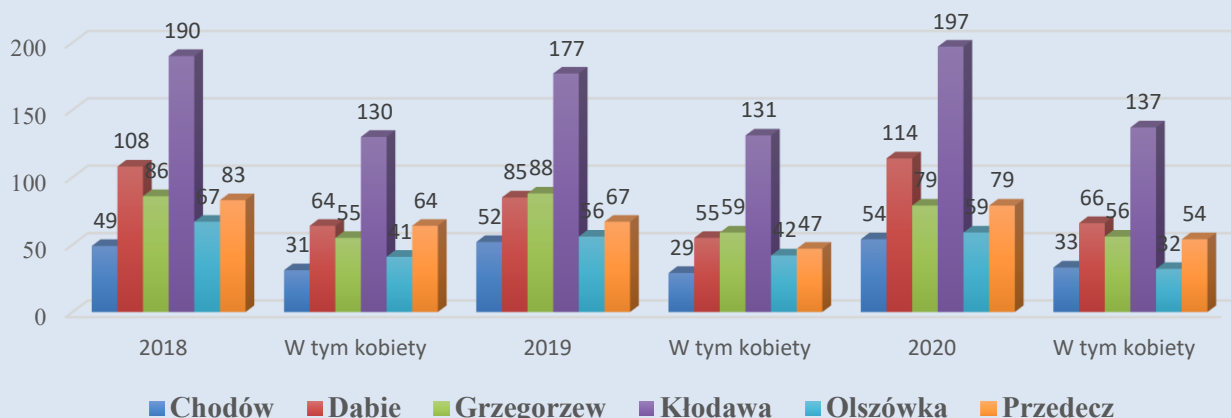
Bezrobotni zarejestrowani w PUP w Kole wg poziomu wykształcenia i płci na dzień 31.12.2020r.



Wśród bezrobotnych – jak wynika z przeprowadzonych przez LGD wśród tej grupy badań własnych - w najgorszej sytuacji są kobiety. Jak widać z wykresu w liczbie bezrobotnych ogółem jest większość kobiet. Odnosi się to również do poziomu wykształcenia. Jak wskazywano w ankietach bezrobocie kobiet znacząco wpływa na pogorszenie standardu życia, kłopoty finansowe, a nawet ubóstwo (zwłaszcza samotnych matek) oraz poczucie obniżenia statusu związane z uzależnieniem od innych, a także obniżenie samooceny poprzez postrzeganie przez innych statusu bezrobotnego jako zdecydowanie niższego, co prowadzi do izolacji społecznej - grupa wskazywana podczas konsultacji jako grupa w niekorzystnej sytuacji.

Liczba bezrobotnych na obszarze Solnej Doliny od 2018 roku sukcesywnie maleje. Na koniec 2020 roku zanotowano nieznaczny wzrost do liczby bezrobotnych (w stosunku do roku 2019 o 32 osoby). Trend zjawiska bezrobocia na obszarze w latach 2018 – 2020 w poszczególnych gminach przedstawiony został na poniższym wykresie:

Trend bezrobocia w latach 2018 - 2020



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Kole.

Działania wspierające dla osób **bezrobotnych, szczególnie kobiet** będą w dalszym ciągu podejmowane, bo jak wynika zarówno z danych wtórnych, jak też ze społecznych konsultacji **problem bezrobocia kobiet – uwzględniono w analizie SWOT jako słaba strona obszaru** - jest ciągle aktualny i wpływa w sposób znaczący na jakość życia mieszkańców.

1.5. Przedstawienie działalności sektora społecznego

Istotnym potencjałem obszaru Solnej Doliny są organizacje pozarządowe – **uwzględniono w analizie SWOT jako mocna strona obszaru**.

Działają tu stowarzyszenia, skupione wokół różnych idei mieszkańców gmin członkowskich, zajmujących się promocją i rozwojem lokalnym, działalnością na rzecz dzieci i młodzieży oraz aktywizujące ludzi wokół turystyki i walorów lokalnego środowiska przyrodniczego. Na terenie LGD jest zarejestrowanych 113 organizacji pozarządowych, wiele z nich nie działa jednak aktywnie. Ogromną zaletą kilku prężnie działających organizacji jest oddolne działanie, inicjowane przez mieszkańców, odczuwających potrzebę zmiany swojego życia. Istotny jest również fakt, że organizacje te mają duże doświadczenie w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych na realizację

różnorodnych projektów (**badania własne LGD „Solna Dolina”**). Aktywność społeczna mieszkańców Solnej Doliny widoczna jest również poprzez działalność w Klubach Sportowych, Ochotniczych Strażach Pożarnych, Kołach Gospodyń Wiejskich, a zwłaszcza tych zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich oraz Uniwersytecie Trzeciego Wieku. **W ostatnim roku przy aktywnym zaangażowaniu LGD następuje proces zawiązywania współpracy pomiędzy UTW, „Solnymi cyklistami” – nieformalną grupą osób spędzających wolny czas na uprawianiu rekreacji rowerowej, a Klubem Seniora działającym na terenie gminy Olszówka.** Grupy te podejmują wspólne działania na rzecz aktywnych form rekreacji, co daje nadzieję na dalszy rozwój i szersze włączanie społeczności lokalnej w podejmowane inicjatywy - **uwzględniono w analizie SWOT jako mocną stronę obszaru.**

Ważną rolę w organizacji życia społecznego na wsi pełnią jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. **Ochotnicze Straże Pożarne z obszaru LGD „Solna Dolina” sięgają również po środki finansowe w naborach wniosków ogłaszanych przez LGD.** Na obszarze objętym LSR odbywają się corocznie zawody sportowo-pożarnicze, angażujące społeczność całego obszaru. Dużą aktywnością na obszarze wykazują się dwie Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze, skupiające w swoich szeregach dzieci i młodzież pochodzącą z terenu Gminy Kłodawa i Gminy Chodów. **Na terenie Gminy Olszówka zrealizowany został w 2022 roku projekt: „Młodzieżowe aktywizacje”, którego głównym założeniem było niwelowanie niewielkiego zaangażowania młodzieży w życie społeczności wiejskich. Jak wynika z konsultacji na pozostałym obszarze LGD ludzie młodzi przeważnie pozostają bierni. Rzadko biorą czynny udział w organizowanych przedsięwzięciach i wykazują znikomą aktywność społeczną - uwzględniono w analizie SWOT jako zagrożenie.**

W ostatnich latach na obszarze „Solnej Doliny” dzięki zrealizowanym przez samorządy gminne projektom w ramach działania „Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej” oraz tzw. „grantów” współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej, a także z Wielkopolskiej Odnowy Wsi – Pięknieje wielkopolska wieś, pojawiło się nowe pole aktywności społecznej mieszkańców. Przeprowadzone już w poprzednim okresie częściowe modernizacje świetlic wiejskich oraz zwiększenie ich wyposażenia wpłynęły na działania rekreacyjne i integracyjne oraz społeczno-kulturalne małych, lokalnych środowisk wiejskich. Powstałe miejsca, stanowiące „centra życia” skupiają aktywnych mieszkańców, a nowe inicjatywy i pomysły czekają na realizację – **uwzględniono w analizie SWOT jako mocna strona obszaru.**

Podczas konsultacji społecznych oraz w ankietach mieszkańcy zwracali jednak uwagę na deficyty w tym obszarze, a także zły stan wielu istniejących obiektów. Nadal w wielu wsiach nie ma miejsc, gdzie mieszkańcy mogliby wspólnie spędzać czas, nie mają motywacji do podejmowania żadnych inicjatyw i projektów, bo miejscowości w których mieszkają są zaniedbane - uwzględniono w analizie SWOT jako słabą stronę obszaru. Ponadto – jak wynika zarówno z rozmów z mieszkańcami i własnych obserwacji - na obszarze istnieją deficyty w zakresie zagospodarowania miejsc służących rozwojowi aktywnych form rekreacji - **uwzględniono w analizie SWOT jako słabą stronę obszaru.**

Na obszarze istnieje wiele organizacji, ale działa aktywnie na rzecz lokalnego środowiska niewielki odsetek. Podobnie wygląda sytuacja z integracją i aktywnością społeczną w ogóle. Ludzie na ogół pozostają bierni i rzadko pojawiają się nowe inicjatywy sprzyjające rozwojowi społecznemu - **uwzględniono w analizie SWOT jako zagrożenie dla obszaru.** Wiąże się to z brakami lokalowymi, niewystarczającą infrastrukturą rekreacyjno-sportową oraz **brakiem oferty aktywizacyjnej i integracyjnej szczególnie dla osób starszych i młodzieży – uwzględniono w analizie SWOT jako słaba strona obszaru.** Istniejące organizacje skupiają się na określonych obszarach i kierują swoje działania do swoich członków, nie wychodząc poza określoną grupę osób. Jak wynika z przeprowadzonego przez LGD sondażu wśród działających NGO ma to przyczynę również w konkurencyjnym podchodzeniu do możliwości pozyskania środków finansowych - **uwzględniono w analizie SWOT jako zagrożenie.**

Na obszarze Solnej Doliny funkcjonuje „Fundusz sołecki. Narzędzie to służy przede wszystkim wzmocnieniu kapitału społecznego i integracji środowisk lokalnych. Jak wynika z obserwacji prowadzonych przez LGD – instrument ten w znacznym stopniu przyczynia się do pobudzenia aktywności i mobilizacji lokalnej społeczności wokół określonego celu. Aktywność ta przejawia się przede wszystkim w realizacji określonych inicjatyw. Dodatkowo w ostatnim okresie znacząco akcentowany jest rządowy program Senior + – przeciwdziałający wykluczeniu seniorów. Instrumenty te są szansą obszaru na przeciwdziałanie niekorzystnym, zdiagnozowanym

zjawiskom społecznego wykluczenia i dają możliwość na rozwój społeczeństwa obywatelskiego z zaangażowaniem grup społecznie wykluczonych - **uwzględniono w analizie SWOT jako szansa dla obszaru.**

1.6. Problemy społeczne występujące na obszarze

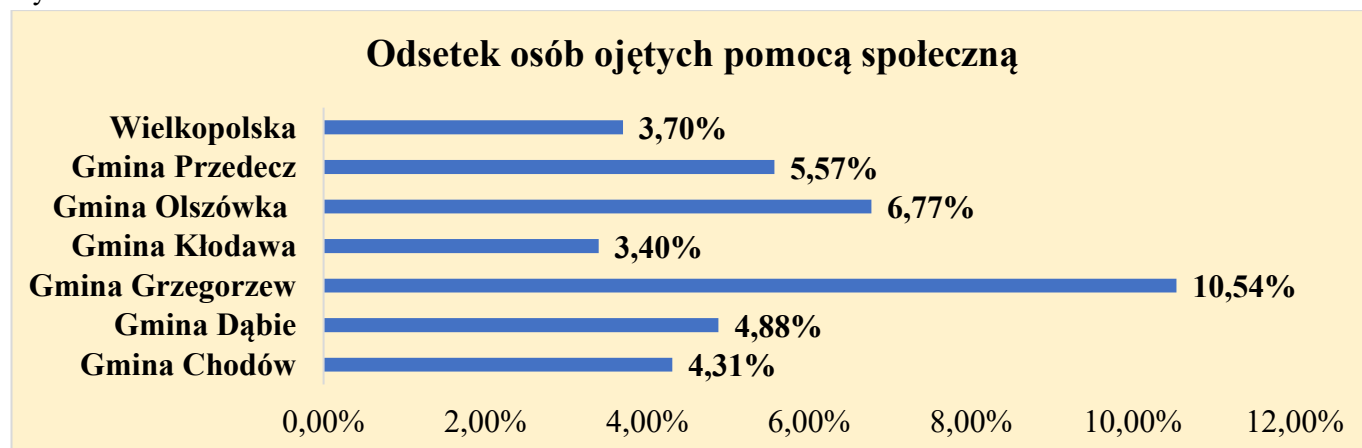
Jednym z tematów przeprowadzanych konsultacji społecznych było określenie najbardziej istotnych problemów, które dotyczą mieszkańców obszaru. Podczas spotkań uczestnicy zgłaszali różnorodne problemy, które następnie poddane zostały analizie i hierarchizacji, ze względu na ich wagę, ogólnospołeczność i możliwość rozwiązania w ramach wdrażania lokalnej strategii. Analiza materiału źródłowego (dane statystyczne, strategie gminne, analizy własne), a także wnioski z konsultacji pozwoliły na określenie tych obszarów, w których mieszkańcy odczuwają największe braki, należą do nich:

1. Niewystarczający rozwój działalności gospodarczych wspierających turystykę i rekreację.
2. Niski rozwój turystyki na obszarze.
3. Niewystarczający rozwój kultury, rekreacji, sportu.
4. Słaba aktywność i integracja mieszkańców obszaru oraz niska identyfikacja obszaru wśród potencjalnych turystów i inwestorów.
5. Niska aktywność społeczności lokalnej i niski dostęp do oferty dla seniorów oraz ofert dla dzieci, młodzieży, kobiet.
6. Niska integracja osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji ze środowiskiem lokalnym – zniechęcenie i poczucie wykluczenia.
7. Niski dostęp do ofert w zakresie kultywowania i promocji dziedzictwa kulturowego i historycznego regionu (okazjonalnie organizowane zajęcia w 3 ośrodkach kultury – na terenie trzech gmin członkowskich: Dąbie, Kłodawa i Przedecz, w pozostałych trzech gminach nie ma ośrodków kultury) - **uwzględniono w analizie SWOT jako słabą stronę obszaru.**
8. Niska dostępność do infrastruktury i ofert w zakresie odnawialnych źródeł energii (na obszarze nie jest wdrażany program gospodarki niskoemisyjnej, nie ma szkoleń w zakresie instalacji OZE ani działań promocyjnych).

Ważnym aspektem dla uczestników spotkań było wykorzystywanie lokalnych zasobów, w tym ochrona naturalnego środowiska przyrodniczego. Wskazywali na niewystarczającą świadomość ekologiczną i brak edukacji w tym kierunku - **uwzględniono w analizie SWOT jako słabą stronę obszaru.** Wiele osób podczas spotkań wyraziło zainteresowanie Odnawialnymi Źródłami Energii. Chcieliby wykorzystywać alternatywne źródła zarówno do własnego użytku, jak i do obniżenia kosztów prowadzenia własnych działalności - **uwzględniono w analizie SWOT jako szansę dla obszaru.** Choć wzrasta liczba instalacji OZE jednak jest jeszcze potrzeba ich instalacji, zwłaszcza turbin wiatrowych i instalacji fotowoltaicznych oraz pomp ciepła.

Mieszkańcy obszaru zwracali także uwagę na braki w zakresie opieki nad osobami starszymi oraz złą sytuację materialną wielu osób z terenu objętego LSR. Jak wynika z informacji uzyskanej z Ośrodków Pomocy Społecznej działających na terenie sześciu gmin członkowskich na 31 grudnia 2020 roku z pomocy społecznej korzystało 1915 osób na 34 721 mieszkańców - **uwzględniono w analizie SWOT jako zagrożenie.**

Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej do ogółu mieszkańców obszaru przedstawia poniższy wykres:



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS na dzień 31.12.2020 i danych GUS

Istotnym – zgłaszanym podczas konsultacji - problemem występującym na obszarze jest deficyt w zakresie infrastruktury społecznej. Niska jakość infrastruktury społecznej należy z pewnością do czynników marginalizacji obszarów wiejskich. Infrastruktura społeczna na obszarze LGD wykazuje cechy niedoinwestowania i niedostosowania do istniejących potrzeb. Na obszarze działania LGD funkcjonują siłownie zewnętrzne oraz ogólnodostępne boiska i place zabaw, ale poza klubami sportowymi zrzeszającymi młodzież i dzieci brak jest zorganizowanej oferty zajęć dla mieszkańców. Inwestycje w infrastrukturę społeczną z pewnością poprawią tzw. jakość życia na wsi, co doprowadzi do wzrostu atrakcyjności wsi jako dobrego miejsca do zamieszkania, wpłynie także na wzrost integracji i aktywności mieszkańców.

1.7. Przestrzeganie zasad równości szans i niedyskryminacji

Zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 projekty realizowane w ramach LSR i wdrażane w ramach komponentu EFS+ objętego zarządzaniem dzielonym (wdrażanie funduszy UE wspólnie z państwami członkowskimi), będą wspierać równe szanse dla wszystkich, bez dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, na każdym etapie i w każdym procesie realizacji programów tj. podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości, ewaluacji, promocji i kontroli programów. Wspierane będą również działania promujące powyższą zasadę w ramach wszystkich celów EFS+. W przypadku projektów realizowanych w ramach LSR współfinansowanych z EFRR, wsparcie planowane w ramach poszczególnych celów szczegółowych, działań i projektów, jak również kryteria wyboru projektów, **będą analizowane pod kątem potencjalnego wpływu finansowanych działań i ich efektów na sytuację osób z niepełnosprawnościami lub innych osób o cechach, które mogą stanowić przesłanki dyskryminacji.**

W ramach programów współfinansowanych z EFS+ projekty ukierunkowane będą na zwalczanie, i zapobieganie wszelkim formom dyskryminacji w stosunku do osób na nią narażonych. Przyczyniały się będą także do zwiększania dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Działania te będą realizowane z myślą m.in. o:

- a) zwiększaniu równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług skoncentrowanych na osobach starszych;
- b) modernizacji systemów ochrony socjalnej, w tym wspieraniu dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i osób narażonych na dyskryminację ze względu na przesłanki określone w rozporządzeniu ogólnym i KPP (tj. płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną);
- c) poprawie dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.

W przypadku programów współfinansowanych z EFRR, stosowane będzie podwójne podejście w wybranych, właściwych przedmiotowo lub podmiotowo obszarach wsparcia, o ile będzie taka możliwość w kontekście zakresu interwencji określonego w programie. Tam, gdzie na etapie realizacji operacji zdiagnozowane zostaną nierówności w określonych obszarach wsparcia, szczególnie stosowane będzie ww. podwójnego podejścia. W wypadku braku zdiagnozowania nierówności, zastosowane zostanie wyłącznie podejście horyzontalne. Nowe produkty projektów (np. zasoby cyfrowe, środki transportu, infrastruktura, usługi) finansowane z programów będą zgodne z zasadami uniwersalnego projektowania – co oznacza co najmniej zastosowanie standardów dostępności dla polityki spójności na lata 2021-2027. W przypadku obiektów i zasobów modernizowanych (m.in. przebudowa, rozbudowa), zastosowanie standardów dostępności będzie obowiązkowe - o ile pozwolą na to warunki techniczne i zakres prowadzonej modernizacji.

1.8. Dziedzictwo kulturowe obszaru i uwarunkowania turystyczne

„Solna Dolina” posiada walory rekreacyjne, które są pogłębione przez kilka dużych kompleksów leśnych, wykorzystywanych jako tereny wycieczek rowerowych, pieszych i konnych. Poprzez malownicze tereny Gminy Przedeckz biegnie mały, średni i duży szlak rowerowy wraz z centralną przystanią rekreacyjną. Systematycznie też rozbudowana jest baza wokół jeziora Przedeckiego. Uporządkowana została plaża, zamontowano pomosty pływające i pobudowano amfiteatr. Wybudowana również została ścieżka do uprawiania nordic walking. Na obszarze gminy

Dąbie powstał pomost kajakowy, który wykorzystywany jest do spływów kajakowych na rzece Ner. Przy pomocy powstał teren rekreacyjno-wypoczynkowy z altanami, ławkami, ścieżką nordic walking.

Na obszarze „Solnej Doliny” znajduje się wiele atrakcyjnych miejsc i obiektów wartych obejrzenia przez turystów. Lokalna Grupa Działania „Solna Dolina” jest członkiem Centralnego Łuku Turystycznego - **uwzględniono w analizie SWOT jako mocną stronę obszaru**. Przez obszar objęty LSR przebiegają cztery szlaki turystyczne: sakralny, patriotyczny, przyrodniczy i techniki. Na szlaku sakralnym obejrzeć można Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Kłodawie, kościół p.w. św. Fabiana i Sebastiana w Kłodawie z drewnianą XVIII - wieczną dzwonnicą, a w Dąbiu: kamień, na którym zgodnie z legendą święty Bogumił pozostawił odcisk swojej stopy, kościół katolicki, ewangelicko-augsburski, zbór baptystów oraz synagogę. Przez Dąbie przebiega także szlak patriotyczny. Na szlaku zlokalizowane są m.in.: obóz masowej zagłady Żydów – Kulmhof w Chełmnie nad Nerem oraz Lapidarium w Dąbiu. Dla turystów szukających spokoju i wyciszenia ofertą jest szlak przyrodniczy z kompleksem łąkowo – depresyjnym zlokalizowanym na terenie Gminy Dąbie o powierzchni ok. 700 ha uznanym w 2007 r. za użytek ekologiczny. Z uwagi na walory przyrodnicze został on włączony w europejską sieć ochrony ekosystemów Natura 2000, jako część obszaru specjalnej ochrony siedlisk oraz obszaru specjalnej ochrony ptaków. „Dąbskie Błota” to jeden z najwartościowszych awifaunistycznych terenów w całej dolinie Neru. W obrębie Centralnego Łuku Turystycznego znajduje się także szlak techniki. Na uwagę zasługuje tu podziemna trasa turystyczna zlokalizowana na poziomie 600 m pod powierzchnią ziemi, w funkcjonującej Kopalni Soli „Kłodawa”. Przez obszar LGD przebiega, za sprawą zamku w Borysławicach Zamkowych, „Szlak Gotycki”. W niedalekim sąsiedztwie obszaru – w Uniejowie - znajduje się uzdrowisko termalne. Jest to obiekt bardzo chętnie odwiedzany przez zwolenników aktywnych form wypoczynku, a jednocześnie obiekt, w którym spędza się zaledwie kilka godzin. Stworzenie komplementarnej oferty – uzupełniającej, **jest szansą dla obszaru Solnej Doliny na rozwój turystyki**.

Na obszarze „Solnej Doliny” funkcjonuje ciągle rozwijająca się sieć gospodarstw agroturystycznych. Na terenie Gminy Dąbie są zlokalizowane 4 gospodarstwa agroturystyczne, w Gminie Kłodawa 6, w Gminie Grzegorzew 4, a w Gminie Chodów i Przedecz po 1. W gospodarstwie „Końska Zagroda” w Bierzwiennej Krótkiej funkcjonuje szkołka jeździecka. Brak jest na obszarze przewodników turystycznych oraz biur turystycznych i punktów informacji turystycznej dla całego partnerstwa. Takie rozwiązanie nie sprzyja pozyskiwaniu turystów spoza obszaru. Ponadto w infrastrukturze turystycznej występują znaczne deficyty. **Wskaźnik Schneidera** (turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności) dla powiatu kolskiego wynosi 57,54 natomiast dla województwa wielkopolskiego 288,27. Baza noclegowa i gastronomiczna w dalszym ciągu wymaga uzupełnienia. Brakuje też na obszarze miejsc postojowych, oznakowania, przewodników - **uwzględniono w analizie SWOT jako słabą stronę obszaru**.

Głównym źródłem informacji o zasobach turystycznych dla potencjalnych turystów z zewnątrz są strony internetowe LGD i gmin. Brak jest spójnej oferty turystycznej. **Uczestnicy spotkań konsultacyjnych zwracali uwagę na występujące braki w infrastrukturze turystycznej, szczególnie w zakresie: bazy noclegowej, gastronomicznej, miejsc postojowych, oznakowania**. Jednocześnie wskazywali na niewykorzystanie dużego potencjału obszaru przyjaznego rozwojowi turystyki i agroturystyki oraz słabą promocję regionu, a także brak spójnej oferty turystycznej - **uwzględniono w analizie SWOT jako słabą stronę obszaru**. Rozwijająca się w ostatnim okresie moda na spędzanie urlopu i mieszkanie na wsi jest niewątpliwie **szansą dla obszaru objętego LSR**.

1.9. Charakterystyka obszarów wiejskich, rolnictwa i rynku rolnego

Na terenie LGD „Solna Dolina” funkcjonuje 3 976 indywidualnych gospodarstw rolnych, z których 86,7% końcową produkcję rolniczą przeznacza na sprzedaż. Z tego 36,7% gospodarstw to gospodarstwa mało obszarowe zajmujące powierzchnię do 5,0 ha, są to więc głównie gospodarstwa, z których dochód przeznaczany jest na bieżące utrzymanie. Według wyników PSR 2020r. średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w województwie wielkopolskim wyniosła 15,3 ha, tj. o 1,2 ha więcej niż w 2010 r. i o 3,9 ha więcej niż przeciętnie w kraju.

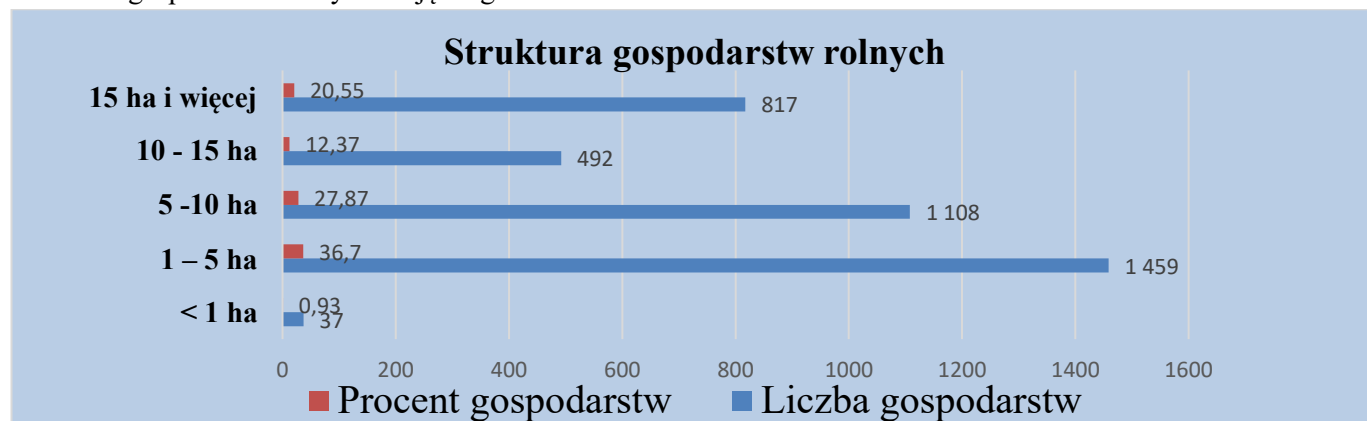
Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą (2020 r.)

Grupy obszarowe	Liczba gospodarstw	Procent gospodarstw
< 1 ha	37	0,93

1 – 5 ha	1 459	36,70
5 -10 ha	1 108	27,87
10 - 15 ha	492	12,37
15 ha i więcej	817	20,55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS Bank danych lokalnych 2020r.

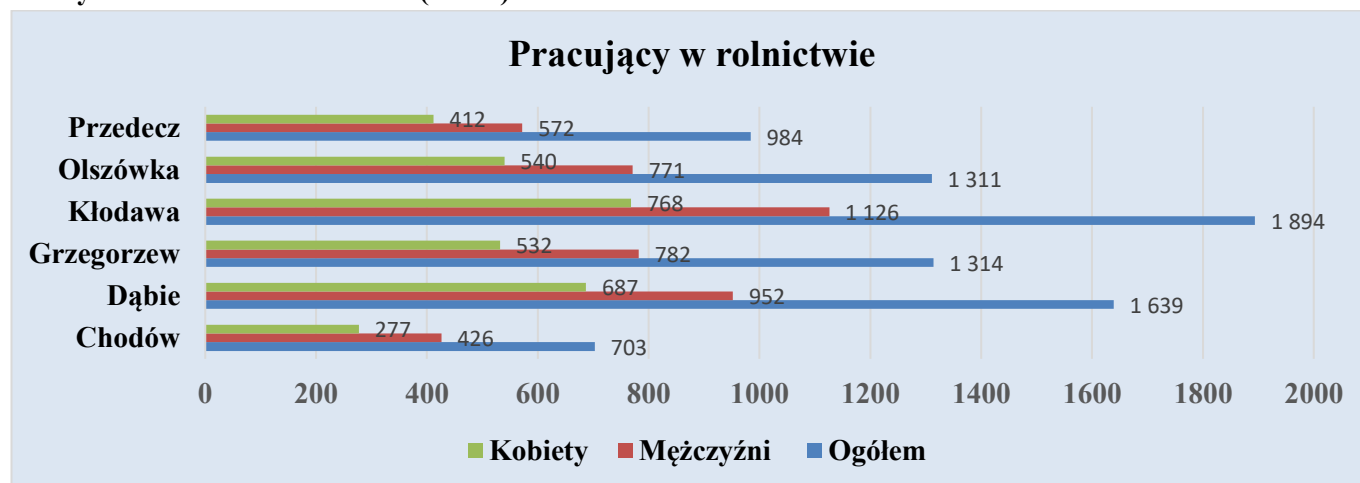
Struktura gospodarstw rolnych – ujęcie graficzne:



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS Bank danych lokalnych 2020r.

Powierzchnia zasiewów wynosi 40 634,49 ha. W strukturze produkcji rolnej dominują gospodarstwa uprawiające zboża (25 678,33 ha) oraz uprawy przemysłowe (5 039,13 ha), rzepak i rzepik (4 217,56 ha) i kukurydzę na ziarno (4 051,10ha).

Osoby zatrudnione w rolnictwie (2020r)



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS Bank danych lokalnych 2020r.

1.10. Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne występujące na obszarze

Na obszarze działania LGD nie występują produkty wpisane na listę produktów tradycyjnych i regionalnych, nie ma również produktów zarejestrowanych w Rejestrze Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych ani w Rejestrze Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności. LDG „Solna Dolina” jest organizatorem corocznego Jarmarku lokalnego produktu, partnerstwa i dobrych praktyk – Silna Solna, w ramach którego odbywa się Przegląd dziedzictwa kulinarnego regionu, który ma na celu: ochronę i kultywowanie tradycji ludowej, aktywizację środowisk wiejskich na płaszczyźnie kultury kulinarnej, prezentację i ochronę tradycji kulinarnych regionu, wymianę doświadczeń i upowszechnianie tradycyjnych przepisów. Wymienione cele są również realizowane na corocznych Dożynkach Gminnych gminy Kłodawa, gdzie również odbywa się Gminny Przegląd Regionalny Dziedzictwa Kulinarne. W realizowanym w 2023 roku przez LGD projekcie współpracy „Dobre Bo Nasze”, który dotyczy produktu lokalnego będzie miała miejsce certyfikacja produktów lokalnych

obszaru LGD „Solna Dolina”. Certyfikowane produkty lokalne LGD zostaną zaprezentowane i wypromowane na Festiwalu Smaku w Poznaniu.

1.11. Edukacja

Współczynnik skolaryzacji brutto, czyli relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania, dla szkół podstawowych na obszarze LGD wynosi 90,65%. Z kolei relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania, czyli skolaryzacja netto, wynosiła dla szkół podstawowych 89,82%. Współczynnik skolaryzacji szkół podstawowych jest na zadowalającym poziomie.

Nazwa gminy	Kluby dziecięce	Przedszkola	Placówki wychowania przedszkolnego	Szkoły podstawowe
Chodów	0	0	2	2
Dąbie	0	1	3	3
Grzegorzew	1	2	6	4
Kłodawa	0	4	9	7
Olszówka	0	0	3	3
Przedecz	0	2	2	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS Bank danych lokalnych 2020r.

Na obszarze działania LGD istnieje jedna szkoła ponadpodstawowa – Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Kłodawie. W ramach Liceum Ogólnokształcącego kierunki kształcenia to klasy: turystyczno-językowa, humanistyczna, biologiczno-chemiczna oraz matematyczno-językowa. W technikum kierunki kształcenia to: technik logistyk, technik elektryk, technik górnictwa podziemnego oraz technik informatyk. ZSOiT prowadzi również kwalifikacyjne kursy zawodowe dla zawodów: technik informatyk, technik mechanik, technik handlowiec, technik logistyk, technik elektryk, elektryk, sprzedawca oraz ślusarz.

1.12. Zasady zrównoważenia środowiskowego

Zrównoważenie środowiskowe to przestrzeganie zasad korzystania z zasobów, które ani nie wyczerpują środowiska naturalnego, ani nie zanieczyszczają go poza zdolność do rekompensowania lub zastępowania zmian. W obliczu kryzysu klimatycznego potrzeba podjęcia i preferowania działań korzystnie wpływających na środowisko jest niezwykle istotne. Założenia LSR pozostają w zgodności z celami przyjętymi w dokumentach strategicznych szczebla regionalnego i lokalnego. Osiąganie celów Strategii będzie przyczyniać się do osiągnięcia celów i założeń dokumentów strategicznych wyższego szczebla, jednakże ze względu na wielkość środków jaką przewiduje się do udzielania pomocy Wnioskodawcom skala wpływu będzie niewielka. Założenia LSR pozostają również w zgodności z celami przyjętymi w dokumentach strategicznych szczebla międzynarodowego, wspólnotowego, krajowego oraz regionalnego. Osiąganie celów Strategii, będzie przyczyniać się do osiągnięcia celów i założeń dokumentów strategicznych wyższego szczebla. Dokument LSR zawiera opis walorów środowiskowych LGD, jednocześnie wskazując je jako atut obszaru i możliwość wykorzystania ich w celach rozwojowych i promocyjnych obszaru, a także zachowania walorów przyrodniczych i kulturowych. Założenia LSR wskazują także na inwestycje związane z termomodernizacją obiektów sprzyjających wykorzystaniu lokalnego potencjału wraz z elementami OZE. W założeniach LSR nie przewidziano przedsięwzięć, które powodowałyby jakiegokolwiek rodzaj działań znacząco oddziałujących na środowisko i wpływających na występowanie oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych, a także działań, które powodowałyby jakiejkolwiek ryzyko dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska. Działania prowadzone w ramach wdrażania LSR nie będą miały istotnego oddziaływania na przekroczenie standardów jakości środowiska. **Ponadto w kryteriach oceny operacji uwzględnione zostaną kryteria premiujące operacje, które uwzględniają aspekt ekologiczny, rozumiany jako pozytywnie wpływający na środowisko, przy zastosowaniu rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu i pozytywnie wpływających na środowisko.** Również działania prowadzone przez samorządy gminne prowadzą do poprawy jakości powietrza na terenach gmin poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

W ostatnim okresie wzrasta także udział odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie energetycznym, co prowadzi do zmniejszenia zużycia energii pochodzącej ze źródeł konwencjonalnych, a tym samym obniża poziom emisji gazów cieplarnianych.

1.13. Sposoby animacji, komunikacji i informowania lokalnej społeczności o działaniach na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji

W planie komunikacji przewidziano następujące działania komunikacyjne skierowane do grup osób w niekorzystnej sytuacji: kampania informacyjna dotycząca obowiązków komunikacyjnych beneficjentów EFSI, kampania informacyjna na temat głównych założeń LSR, kampania informacyjna na temat terminów przyjmowanych wniosków, informowanie na temat warunków i sposobów realizacji rozliczania projektów, spotkania informacyjno – szkoleniowe dotyczące przygotowania, realizacji i rozliczenia operacji, badanie satysfakcji wnioskodawców i beneficjentów dot. jakości doradztwa świadczonego przez LGD na etapie przygotowania wniosków o wsparcie projektowanych działań oraz o rozliczenie realizowanych operacji, Jarmarki Lokalnego Produktu, Partnerstwa i dobrych praktyk - Silna Solna. Środki przekazu jakie zostaną użyte w ramach działań komunikacyjnych z grupami osób w niekorzystnej sytuacji to: strona internetowej LGD, portal społecznościowy - fanpage LGD, strona internetowa gmin członkowskich, mailing, media o zasięgu lokalnym, spotkania informacyjno-szkoleniowe, ankiety, ogłoszenia na tablicach ogłoszeniowych w urzędach gmin, **a także inne, wskazane w rozdziale III – Partycypacyjny charakter LSR.**

Dodatkowo na stronie internetowej LGD utworzono panel konsultacyjny jako internetowe, innowacyjne narzędzie komunikacji z lokalną społecznością, służące również zachęcaniu do współpracy i zgłaszania nowych inicjatyw i pomysłów. Pozwoli to mieszkańcom na aktywne włączanie się w działania realizowane przez LGD, a także na zgłaszanie swoich uwag i pomysłów w całym okresie wdrażania LSR. Ta metoda partycypacji jest szczególnie istotna dla młodych mieszkańców obszaru oraz kobiet, które ze względu na konieczność np. opieki nad dziećmi są mniej mobilne. W stosunku do osób starszych informacje o realizowanych działaniach dodatkowo rozsyłane będą pocztą elektroniczną dzięki posiadanej bazie adresowej prowadzonej przez LGD „Solna Dolina” w ramach Inkubatora Dojrzałego Mentora, dystrybuowane poprzez Ośrodki Pomocy Społecznej oraz bezpośredni kontakt z Klubami Seniora, Uniwersytetem III Wieku oraz organizacjami zrzeszającymi osoby starsze.

1.14. Planowane wykorzystanie wsparcia finansowego z programów UE oraz innych źródeł.

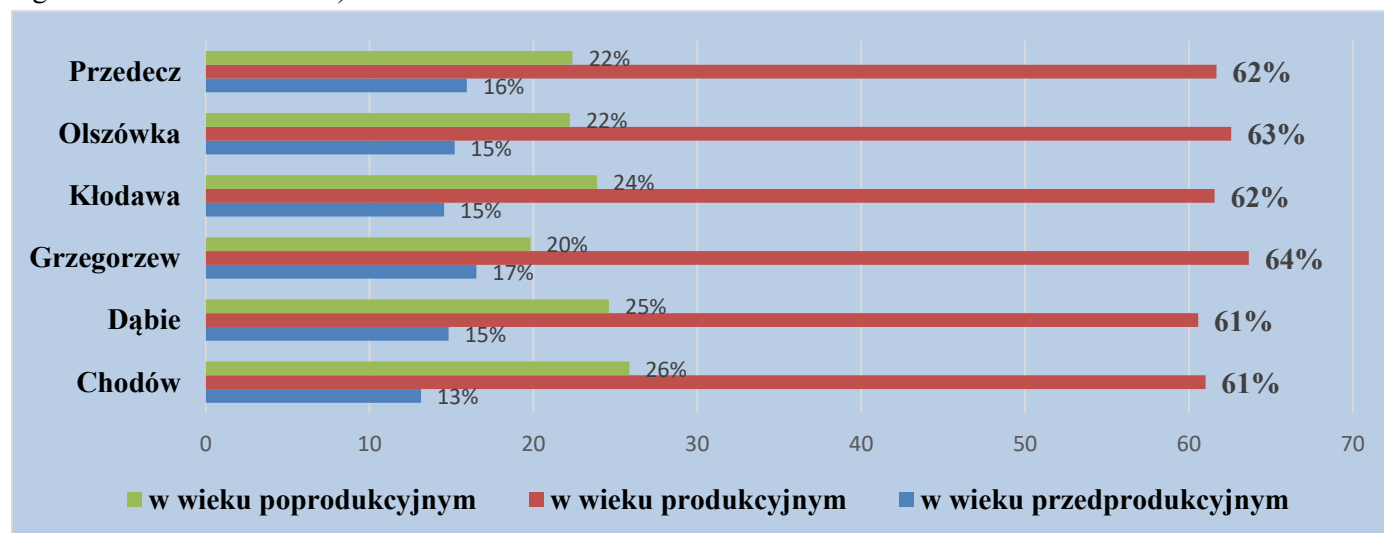
Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju finansowana będzie z PS WPR, EFRR i EFS+. LGD „Solna Dolina” deklaruje również aplikowanie w konkursach w ramach programów rządowych, np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich z Narodowego Instytutu Wolności - Priorytet 2.: Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego; Program Wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 – priorytety: 1. Aktywność społeczna, 3. Włączenie cyfrowe. LGD „Solna Dolina” zamierza również wspierać grupy nieformalne i pełnić rolę Patrona w konkursach „Wielkopolska Wiara” organizowanych przez Centrum PISOP, co przyczyni się w znaczący sposób do budowania partnerskich relacji na obszarze LGD.

2. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR

Dane liczbowe zawarte w opisie opracowane zostały na podstawie: GUS Banku Danych Lokalnych 2020 r. oraz Statystycznego Vademecum Samorządowca 2020.

Liczba ludności zameldowanej na pobyt stały na obszarze wynosiła na dzień 31.12.2020 roku: 34 721 osób. Obszar zamieszkiwało 17 153 mężczyzn i 17 568 kobiet, w tym ogółem w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej – 5 217 osób, w wieku produkcyjnym (15-59 lat kobiety i 15–64 lata mężczyźni) – 21 464 osoby i 8 040 osób powyżej wieku produkcyjnego. Ludność wiejska stanowi 72,79% ogółu mieszkańców. Największą gęstość zaludnienia ma Gmina Kłodawa (95 osób na 1 km²). Wiejski charakter obszaru sprawia, iż średnia gęstość zaludnienia (59,5 osoby na 1 km²) jest znacznie niższa od średniej gęstości zaludnienia w województwie wielkopolskim wynoszącej ok. 118 osób na 1 km². Niepokojącym zjawiskiem jest zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców (średnio (-)45,44) (rok 2019 (-)8,98), gdzie dla województwa wielkopolskiego przyjmuje ona wartość + 2,4. Współczynnik feminizacji dla obszaru wynosi 101,33, podczas gdy w Wielkopolsce na 100 mężczyzn przypada 106 kobiet.

Na obszarze objętym LSR w ciągu ostatnich kilku lat widoczny jest stały spadek liczby ludności. Wiąże się to zarówno z ujemnym saldem migracji jak i ujemnym przyrostem naturalnym – średnio (-)29,5- **uwzględniono w analizie SWOT jako zagrożenie**. Problem migracji młodych ludzi był wskazywany jako zagrożenie dla obszaru podczas konsultacji na terenie wszystkich gmin członkowskich. Liczba ludności w wieku produkcyjnym (21 464 osoby – 61,8%) jest o 0,83% niższa niż średnia w Wielkopolsce, ludności w wieku poprodukcyjnym o 2,45% wyższa (8 040 osób – 23,16%), a ludności w wieku przedprodukcyjnym o 1,62% niższa (5 217 osób – 15,03%). (dane GUS wg stanu na 31.12.2020 rok).



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych; 31.12.2020 r.

Analiza struktury wiekowej ludności „Solnej Doliny” wg gmin wskazuje, że we wszystkich gminach występuje niekorzystna struktura biorąc pod uwagę odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym do osób w wieku poprodukcyjnym. Natomiast odsetek osób w wieku produkcyjnym jest na poziomie zbliżonym do obszaru.

Wskaźnik obciążenia demograficznego ludności w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do 100 osób w wieku produkcyjnym kształtuje się na średnim poziomie 69,93 - **uwzględniono w analizie SWOT jako zagrożenie**.

Wg uczestników spotkań i respondentów badań ankietowych kobiety, w szczególności bezrobotne wymagają szczególnego wsparcia w ramach wdrażanej strategii (szczegółowy opis bezrobotnych umieszczono w pkt. 1.4 niniejszego rozdziału – Opis rynku pracy). Daje się zauważyć, że w trudnej sytuacji są kobiety powracające na rynek pracy po urodzeniu dziecka. Aktywność zawodowa matki, powoduje przerwę w życiorysie zawodowym oraz wpływa na dezaktualizację wiedzy wykorzystywanej przy wykonywaniu pracy. To z kolei powoduje narastający lęk oraz frustrację, a w konsekwencji brak powrotu na rynek pracy lub też powrót nieudany, nieradzenie sobie. Ważne jest więc, aby kobiety miały zagwarantowane rozwiązania pozwalające im na efektywne wypełnianie obowiązków w pracy. **W ramach LSR działania na rzecz kobiet** zostały przewidziane w przedsięwzięciu 1.1 Wspieranie działań w zakresie rozwoju przedsiębiorstw, gdzie będą preferowani wnioskodawcy, którzy zadeklarują zatrudnienie w ramach operacji zdiagnozowanych i określonych w LSR osób będących w niekorzystnej sytuacji (**kobiety**), realizowanych w ramach WPR oraz **w przedsięwzięciu 2.5 Zwiększenie udziału kobiet w życiu społecznym poprzez ich aktywizację społeczną i wzmocnienie samooceny**. Projekty ukierunkowane na stworzenie miejsc, w których odbywać się będą spotkania i szkolenia dla osób z grupy w niekorzystnej sytuacji oraz **realizacja szkoleń i warsztatów branżowych oraz szkoleń podnoszących samoocenę dla kobiet, realizowanych w ramach PS WPR**. A także w przedsięwzięciu 2.7 - Wspieranie działań na rzecz ożywienia przestrzeni publicznej. **Projekty ukierunkowane na realizację spotkań i szkoleń dla osób z grupy w niekorzystnej sytuacji - spotkania ze specjalistami np. ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, psychologiem, doradcą zawodowym, dietetykiem, prawnikiem; prowadzenie zajęć z zakresu kultury fizycznej poprzez organizację zajęć sportowych np. nordic walking, zorganizowane zajęcia w ramach stref aktywności rodzinnej, aerobik, aqua –aerobik itp., rajdów, realizowanych w ramach EFS+.**

Jak wykazały badania (**analiza danych z PUP Koło - trzecie miejsce pod względem liczebności wśród bezrobotnych zajmują osoby młode do 25 roku życia**) trudna sytuacja na rynku pracy w małych miejscowościach w sposób szczególny dotyka **ludzi młodych**, którzy rozpoczynają swoją karierę zawodową. Perspektywa wejścia na

rynek pracy i utrzymania zatrudnienia pogarsza się szczególnie w czasach i sytuacjach kryzysowych: pandemia Covid-19, konflikt zbrojny na Ukrainie, wysoka inflacja wpływająca niekorzystnie na gospodarkę. Trudności w rozpoczęciu samodzielnego życia na własny rachunek dotyczą nie tylko osób bez kwalifikacji zawodowych, lecz także osób, których kwalifikacje i umiejętności nie odpowiadają aktualnym wymogom rynku pracy, braki te stanowią jeden z istotnych czynników generujących zjawisko wykluczenia i marginalizacji społecznej. W związku z powyższym ludzie młodzi preferowani będą w zakresie wsparcia na rzecz zatrudnienia w rozwoju przedsiębiorczości.

Obszary interwencji dla tych grup wykluczonych to:

- tworzenie korzystnych warunków do rozwoju istniejących firm (**kierujących zatrudnienie do osób w niekorzystnej sytuacji – kryteria wyboru**);
- podnoszenie kwalifikacji i samooceny;
- działania w obszarze aktywizacji i integracji;
- nawiązanie współpracy z ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej oferującymi usługi animacji lokalnej, inkubacji podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw.

Istotny z punktu widzenia LSR jest również zgłaszany podczas konsultacji problem ubogiej oferty integracyjno-rekreacyjnej dla ludzi młodych. W ramach LSR wspierane będą działania realizowane na ich rzecz, które z jednej strony sprzyjały będą zarówno podniesieniu kompetencji społecznych, a jednocześnie umożliwiły będą rodzicom aktywizację zawodową i społeczną w celu poprawy jakości życia rodzin. Działania o charakterze profilaktycznym mają kluczowe znaczenie dla rozwoju młodzieży, w tym szczególnie dla jej przygotowania do aktywności społecznej i zawodowej w wieku dorosłym. Dlatego tak istotne jest wsparcie młodzieży kształcącej się w szkołach podstawowych oraz szkołach ponadpodstawowych umożliwiając nabycie takich kompetencji społecznych, które w znacznym stopniu zwiększą szanse na rynku pracy.

Kolejną grupą wymagającą wsparcia wg uczestników konsultacji są osoby starsze. Brak jest ofert dla tej grupy mieszkańców obszaru, mało jest miejsc rekreacyjno-sportowych, czy też miejsc gdzie mogliby się spotykać i aktywnie spędzić czas. Działania na ich rzecz są rzadko podejmowane. Na terenie działania „Solnej Doliny” nie ma instytucji, która oferowałaby osobom starszym trwałe wsparcie w zakresie spędzania wolnego czasu, aktywności turystycznej, rozwijania ich zainteresowań, przeciwdziałając ich wykluczeniu. Istnieje deficyt również w zakresie usług opiekuńczych dla osób starszych. Dodatkowo brak jest ofert w zakresie wsparcia cyfrowego dla osób starszych - **uwzględniono w analizie SWOT jako słaba strona obszaru.** Konieczne jest więc podejmowanie działań na rzecz integracji seniorów i wzrostu ich aktywności i kompetencji, aby sami mogli się organizować i trwale wpływać na poprawę swojej sytuacji i wzmocnienie pozycji w środowisku lokalnym. Niezbędnym jest, aby w partnerskim działaniu wzmacniać aktywność funkcjonującego Uniwersytetu Trzeciego Wieku i wykorzystując istniejący potencjał prowadzić w kolejnych latach komplementarne działania wspierające. Obszary interwencji dla tej grupy wykluczonych to:

- tworzenie i poprawa jakości infrastruktury i funkcjonowania inicjatyw wykorzystujących potencjał seniorów dla dobra lokalnych społeczności;
- działania zmierzające do tworzenia organizacji seniorskich rozwijających ich pasje i zainteresowania;
- wspieranie inicjatyw w zakresie dostępu seniorów do nowych technologii;
- wspieranie aktywnych form spędzania czasu przez seniorów (**kryteria wyboru preferujące formy wsparcia dla tej grupy**);
- zwiększanie dostępności do placówek sportowo – rekreacyjnych poprawiających zdrowotność mieszkańców połączonej z promocją i edukacją odnośnie takiej formy aktywności;
- utrzymanie i rozwój istniejącej bazy aktywnych seniorów i wolontariuszy;
- **wdrożenie rozwiązań realizujących ideą mainstreaming ageing, m.in. poprzez włączenie działań dla osób starszych do LSR.**

Określone obszary interwencji dla osób w niekorzystnej sytuacji wynikają przede wszystkim ze społecznych konsultacji i są odpowiedzią na zgłaszane przez uczestników problemy. Zgodne są również z Krajowym Programem Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2030.

W ramach działań aktywnej integracji istotną rolę będą miały działania środowiskowe adresowane do marginalizowanych społeczności lokalnych, umożliwiając aktywizację społeczną i zawodową celem zapewnienia spójności społecznej.

Realizowane w ramach LSR działania, określone na podstawie diagnozy obszaru LGD kierowane będą do następujących grup docelowych:

- **Osoby w niekorzystnej sytuacji** – jako osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, do których skierować należy przede wszystkim działania związane z komercjalizacją usług oferty czasu wolnego, a także rozwojem infrastruktury użyteczności publicznej, w tym przede wszystkim: **kobiety, a także osoby starsze oraz ludzie młodzi do 25 roku życia**
- **Przedstawiciele trzeciego sektora** (organizacje pozarządowe, OSP, grupy nieformalne, w tym Koła Gospodyń Wiejskich, zespoły regionalne i ludowe, itp.) – będące wyrazem aktywności obywatelskiej, nośnikiem tradycji i kultury oraz podmiotami aktywnie działającymi na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i zagwarantowania spójności społecznej obszaru, które wymagają uwagi ze względu na ich niską integrację.
- **Przedsiębiorcy i podmioty gospodarcze, lokalni wytwórcy** – podmioty, które – rozwijając oraz dywersyfikując swoją działalność – mogą przyczynić się do przywrócenia **osób w niekorzystnej sytuacji** na rynku pracy w obieg społeczny i gospodarczy.
- **Samorządy gminne** (mieszkańcy oraz władze publiczne i instytucje publiczne) – jako podmioty odpowiedzialne m.in. za rozwój infrastruktury i oferty czasu wolnego oraz jej beneficjenci, a także jako podmioty odpowiedzialne za politykę kulturalną i społeczną.
- **LGD „Solna Dolina”** – jako podmiot inicjujący oraz działający na rzecz integracji i rozwoju oferty czasu wolnego, podtrzymywania lokalnej tradycji i kultury, kształtowania i animowania postaw przedsiębiorczych.

3. Analiza możliwości rozwojowych obszaru

Podstawową techniką analizy strategicznej jest analiza SWOT. Przy konstruowaniu analizy wzięto pod uwagę badania własne LGD, dane statystyczne oraz dane pozyskane podczas konsultacji społecznych - z **6 spotkań konsultacyjnych Chodów (26.07.2022), Dąbie (20.07.2022), Grzegorzew (22.07.2022), Kłodawa (28.07.2022), Olszówka (21.07.2022) i Przedecz (27.07.2022), WORLD CAFE (16.11.2022), Forum społeczne (12.12.2022), spotkań fokusowych z młodzieżą (17.10.2023) i seniorami (27.10.2023) oraz arkuszy pomysłu składanych przez mieszkańców i analizy ankiet**. Przy interpretacji wyników przyjęto następujące ustalenia:

- **ograniczono liczbę elementów poszczególnych pól tabeli SWOT do najważniejszych, co oznacza, iż nie identyfikowano na przykład wszystkich mocnych stron lecz tylko te, o znaczeniu strategicznym, dokonano (opisanej w rozdziale II) analizy przyjęcia bądź odrzucenia wniosków z konsultacji na każdym z kluczowych etapów budowania LSR.**
- analizując silne i słabe strony, przyjmowano je jako cechy wewnętrzne obszaru, zależne od mieszkańców lub LGD, na które można wpływać i je zmieniać
- szanse i zagrożenia opisują otoczenie zewnętrzne, na które mieszkańcy/LGD nie mają wpływu, ale które bezwzględnie mają związek z obecną sytuacją obszaru i mają lub mogą mieć w przyszłości znaczenie dla jego sytuacji.

Czynniki wewnętrzne pozytywne – silne strony, atuty danego obszaru, wyróżniające obszar LSR od innych obszarów.

Czynniki wewnętrzne negatywne – słabe strony danego obszaru, będące konsekwencją ograniczeń zasobów.

Czynniki zewnętrzne pozytywne – szanse, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym danego obszaru, które właściwie wykorzystane mogą stanowić impuls rozwojowy.

Czynniki zewnętrzne negatywne – zagrożenia, niekorzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym, które mogą być barierą dla rozwoju obszaru np. konkurencja sąsiednich obszarów.

Poniżej prezentujemy tabelę zawierającą wnioski z konsultacji społecznych

Mocne strony	Słabe strony
--------------	--------------

1. Bogate dziedzictwo kulturowe i tradycje obszaru – obiekty historyczne (zabytki), twórcy ludowi, zespoły ludowe	1. Niewystarczający rozwój działalności gospodarczych wspierających turystykę i rekreację
2. Rozwijające się zainteresowanie i współpraca pomiędzy różnymi grupami – UTW, „Solni cyklisci”, Klub Seniora – w zakresie aktywnych form rekreacji	2. Niewystarczająca infrastruktura turystyczna i agroturystyczna (baza noclegowa i gastronomiczna, miejsca postojowe, oznakowanie, przewodniki)
3. Jeziora i rzeki sprzyjające rozwojowi turystyki, agroturystyki i rekreacji	3. Brak spójnej oferty turystycznej, opartej na atrakcjach turystycznych regionu, niewystarczająca promocja atrakcji i produktów turystycznych
4. Duży potencjał sprzyjający rozwojowi turystyki i agroturystyki	4. Mała liczba miejsc rekreacyjno - sportowych wraz z infrastrukturą (siłownie zewnętrzne, place zabaw, wiaty grillowe)
5. Działająca Kopalnia Soli „Kłodawa” i funkcjonująca podziemna trasa turystyczna – produkt turystyczny	5. Niezadawalający stan obiektów pełniących funkcje społeczno-kulturalne i integracyjne
6. Występowanie na terenie Gminy Dąbie wód geotermalnych i obszaru NATURA 2000 sprzyjające rozwojowi funkcji turystycznych obszaru	6. Słabo zagospodarowane centra wsi, które nie spełniają funkcji rekreacyjnych i integracyjnych dla mieszkańców
	7. Niski rozwój turystyki na obszarze
7. Rozwijająca się sieć obiektów, które stanowić mogą „centra życia” i aktywizacji mieszkańców obszaru.	8. Niska identyfikacja obszaru wśród potencjalnych turystów i inwestorów
	9. Niewystarczająca oferta aktywizująca i rekreacyjna
8. Bliskość uzdrowiska termalnego w Uniejowie	9. Niska integracja i aktywność społeczna mieszkańców
8. Członkostwo gmin w Centralnym Łuku Turystycznym	10. Niewystarczająca oferta aktywizacji dla seniorów – wykluczenie społeczne seniorów oraz młodzieży i kobiet
	11. Słaba oferta w zakresie kultywowania i promocji dziedzictwa kulturowego i historycznego regionu
	12. Niewystarczająca oferta skierowana do kobiet pozostających poza rynkiem pracy i aktywności społecznej
	12. Niewystarczająca edukacja ekologiczna – niska świadomość mieszkańców, brak promocji i niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii
Szanse	Zagrożenia
1. Atrakcyjne położenie geograficzne – centrum kraju	1. Starzenie się społeczeństwa

2. Atrakcyjne położenie komunikacyjne – szlaki o znaczeniu krajowym i lokalnym	2. Ubożenie ludności – relatywnie niskie pensje w regionie
3. Rozwój turystyki - w tym wiejskiej oraz agroturystyki - moda na mieszkanie na wsi	3. Migracja zarobkowa młodych i wykształconych ludzi
4. Rozwój rolnictwa ekologicznego i zainteresowanie sprzedażą bezpośrednią	4. Konflikt zbrojny w Ukrainie
5. Brak na obszarze rozwiniętego przemysłu.	5. Pandemia Covid-19
6. Wzrastające zainteresowanie przedsiębiorczością społeczną wśród organizacji pozarządowych	6. Niechęć młodzieży do podejmowania aktywności społecznej
7. Rozwój rolnictwa ekologicznego i zainteresowanie sprzedażą bezpośrednią	7. Wzrastający poziom wykluczenia społecznego
8. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego, program Senior+, Fundusz sołecki i budżet obywatelski	8. Brak chęci współpracy – konkurencja w dostępie do środków finansowych - bierność większości istniejących organizacji.

Wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych i dokonanej analizy.

Diagnoza obszaru ostatecznie określona w oparciu o wyniki zastosowanych metod partycypacyjnych: społecznych konsultacji i badań ankietowych, forum społecznego, spotkania fokusowego z młodzieżą, spotkania fokusowego z seniorami oraz informacji pozyskanych w punktach konsultacyjnych stała się podstawą do opracowania przedmiotowej analizy SWOT. W oparciu o jej ustalenia, dokonano analizy problemów i wyzwań rozwojowych obszaru funkcjonalnego Solnej Doliny. Zidentyfikowane **problemy (P)** i **wyzwania (W)** zostały następnie podzielone na 2 obszary, powiązane ze sobą w sposób logiczny, co stanowiło podstawę do opracowania celów.

1) Turystyka, rekreacja, oraz poprawa warunków jakości życia mieszkańców wpływają na atrakcyjność turystyczną i rozwój gospodarczy obszaru

- obszar „Solnej Doliny” jest korzystnie usytuowany geograficznie i komunikacyjnie co jest istotne ze względu na możliwości w zakresie rozwoju gospodarczego regionu i tworzenia nowych miejsc pracy (W).
- pojawiające się szanse w zakresie wykorzystania źródeł zewnętrznych, widoczny rozwój przedsiębiorczości oraz mobilność i elastyczność zawodowa **młodych ludzi do 25 roku życia**, a także rozwój technologii informatycznych zwiększający dostęp do edukacji i umożliwiających samokształcenie (W) daje nadzieję na zniwelowanie niekorzystnych trendów występujących na obszarze: niewystarczający rozwój działalności gospodarczych wspierających turystykę i rekreację, ubożenia ludności, migracji zarobkowej młodych ludzi, starzenia się społeczeństwa i wykluczenia społecznego (P). Działania w zakresie rozwoju przedsiębiorczości są – jak wynika z przeprowadzonej diagnozy – priorytetowe i wpływające również na obszary integracji i aktywności mieszkańców obszaru
- na obszarze występują **dobrze warunki do rozwoju turystyki i agroturystyki**: wysoka jest jakość środowiska przyrodniczego, funkcjonuje w działającej kopalni soli podziemna trasa turystyczna będąca unikatem w skali europejskiej, występują tu wody geotermalne i obszar NATURA 2000, a nieopodal znajduje się uzdrowisko termalne. Szansą na rozwój turystyki i agroturystyki jest coraz bardziej popularna „moda na mieszkanie na wsi” i rozwój rolnictwa ekologicznego (W).
- wykorzystanie walorów obszaru do rozwoju funkcji turystycznych wymaga zarówno zagospodarowania istniejącej i budowy nowej infrastruktury turystycznej jak i promocji obszaru oraz stworzenia spójnej oferty turystycznej przy wykorzystaniu powszechności dostępu do Internetu, a także zagospodarowania szlaków turystycznych - w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe obszaru (W).
- w ostatnich latach nastąpił duży **wzrost zainteresowania mieszkańców Solnej Doliny aktywnym wypoczynkiem i rekreacją w miejscu zamieszkania** lub w jego bliskim sąsiedztwie. Coraz więcej osób widzi potrzebę dbania o dobrą kondycję zdrowotną (W).

- zaspokojenie wymienionych wyżej potrzeb mieszkańców wymaga uzupełnienia deficytów w zakresie infrastruktury społecznej (P): utworzenia, zagospodarowania lub rozwoju tzw. centrów rekreacji i wypoczynku, a także stworzenia oferty aktywizującej społeczność w tym zakresie.

Rozwój turystyki, rekreacji oraz poprawa warunków jakości życia mieszkańców obszaru będzie rekomendowany jako jeden z celów Lokalnej Strategii Rozwoju.

2) Włączenie społeczne, integracja, aktywizacja, tożsamość i kompetencje mieszkańców obszaru - jakość życia mieszkańców uzależniona jest również od zasobów społeczno-gospodarczych, które przyczyniają się do rozwoju integracji społeczności lokalnej (dzieci, młodzież, rodziny dorośli) i jej aktywizacji

- na obszarze prężnie działają nieliczne organizacje pozarządowe. Ogólnie aktywność społeczna jest niska i należy podjąć działania aktywizujące mieszkańców i wpływające na zwiększenie ich integracji i chęci samoorganizowania się (P). Aby przeciwdziałać zagrożeniu, będących poza sferą oddziaływania LDG, a mianowicie niechęci młodzieży do podejmowania aktywności społecznej, oferty należy kierować także do młodych mieszkańców obszaru. Należy wykorzystać istniejącą sieć obiektów, które stanowić mogą „centra życia” i aktywizacji mieszkańców (W). Szansą jest tu niewątpliwie rozwój społeczeństwa obywatelskiego i zapoczątkowana współpraca pomiędzy organizacjami. Niezbędna jest poprawa stanu obiektów pełniących funkcje społeczno-kulturalne i integracyjne oraz centrum miejscowości (W).
- w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu (P) (w tym także wykluczeniu cyfrowemu) zdefiniowanych **osób w niekorzystnej sytuacji (kobiety) oraz ludzi młodych do 25 roku życia i seniorów**, niezbędne jest wzmocnienie ich integracji ze społecznością lokalną i zwiększenie aktywności poprzez działania edukacyjne podnoszące ich samoocenę (W).
- na obszarze „Solnej Doliny” występuje bogate dziedzictwo kulturowe – liczne obiekty historyczne (zabytki) twórcy ludowi, zespoły ludowe (W), niski natomiast jest dostęp do ofert w zakresie kultywowania i promocji dziedzictwa, a także promocji całego obszaru (P). Niezbędne jest podjęcie działań w zakresie rozszerzenia oferty kulturalnej dla mieszkańców obszaru, w tym pozwalającej na zachowanie i kultywowanie lokalnych tradycji, obrzędów i zwyczajów oraz dziedzictwa historycznego regionu (W). Lokalna twórczość powinna być również promowana poza obszarem realizacji LSR w celu wspierania funkcji turystycznej obszaru. Jest to bowiem element charakterystyczny dla turystyki wiejskiej i może być częścią spójnej oferty turystycznej obszaru (W).
- charakterystyczna dla terenu LGD jest wysoka jakość środowiska przyrodniczego – brak na obszarze rozwiniętego przemysłu. Świadomość ekologiczna mieszkańców jest jednak na niskim poziomie (P). Zagrożenia płynące z degradacji środowiska związanej z działalnością człowieka są coraz powszechniejsze, ale coraz szerzej rozwija się idea wytwarzania energii odnawialnej i wzrasta zainteresowanie jej wykorzystaniem (W). Należy więc podjąć działania promocyjne i edukacyjne, które pozwolą na zachowanie i ochronę środowiska przyrodniczego oraz rozwój i wykorzystanie na terenie LGD odnawialnych źródeł energii.
- w celu zapewnienia mieszkańcom obszaru jak najlepszej przestrzeni do życia zarówno ze względu na nowe możliwości tworzenia miejsc pracy, jak i z punktu widzenia jakości życia na wsi niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do tego, aby lokalne społeczności nabywały umiejętności samoorganizowania się w poszukiwaniu innowacyjnych, inteligentnych rozwiązań istniejących problemów. Znaczenie „inteligentne” ma szerszy zakres niż tylko rozwój technologii cyfrowej i obejmuje zagadnienia społeczne, ekonomiczne i innowacje środowiskowe. Cały postęp technologiczny ma szansę stworzyć nowe możliwości dla lokalnych przedsiębiorców, poprawić świadczone usługi i dostęp do nich oraz wzmocnić społeczeństwo obywatelskie. Rozwiązaniem wynikających z diagnozy problemów będzie opracowanie oddolnych koncepcji rozwoju lokalnego w skali mikro, tzw. **Inteligentnych wiosek (SV)**. Inteligentne wioski to społeczności na obszarach wiejskich, które stosują innowacyjne rozwiązania, aby poprawić jakość swojego życia, wykorzystując lokalne mocne strony i szanse. Opierają się na podejściu partycypacyjnym w celu opracowania i wdrażania swojej strategii na rzecz poprawy warunków ekonomicznych, społecznych i/lub środowiskowych, mobilizując przy tym rozwiązania oferowane przez technologie cyfrowe. Inteligentne wioski zaczynają się od zorganizowania się lokalnych mieszkańców wokół wspólnego problemu lub wspólnej wizji realizacji jakiejś formy „planu działania”, aby osiągnąć konkretny cel. Istotnym więc działaniem wspierającym mieszkańców będzie opracowanie koncepcji rozwoju lokalnego w skali mikro.

Włączenie społeczne mieszkańców obszaru, wzrost integracji, aktywizacji, tożsamości i kompetencji będzie rekomendowany jako jeden z celów Lokalnej Strategii Rozwoju.

Dla rozwiązania/zniwelowania zidentyfikowanych problemów, kierunkiem działań jest rozwój infrastruktury oferty czasu wolnego, w tym małej architektury oraz zintegrowanie i promocja marki obszaru Solnej Doliny – mający na celu wykorzystanie atutów (walorów przyrodniczo-krajobrazowych, bogatego materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, istniejących oraz potencjalnych szlaków, a także wysokiego poziomu przedsiębiorczości do komercjalizacji usług oferty czasu wolnego). Docelowo stanowić będzie to odpowiedź na wyzwania związane z rosnącą potrzebą zapewnienia interesującej oferty czasu wolnego dla mieszkańców oraz dostosowanie oferty usług czasu wolnego do potrzeb. Brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej oraz produktów turystycznych i systemu promocji Solnej Doliny znacznie ogranicza jej dostępność i atrakcyjność turystyczną i gospodarczą. Wzbogacenie szlaków i zagospodarowanie centrów rekreacji i wypoczynku oraz ciekawych miejsc, dbałość o zachowanie lokalnych tradycji i obyczajów wpłynie znacząco na rozwój bazy rekreacyjnej i turystycznej obszaru, ale także przyczyni się do wzrostu aktywności gospodarczej i społecznej w tych obszarach. Wykorzystanie i zagospodarowanie najciekawszych inicjatyw ożywienia i integracji wsi na bazie funkcjonujących obiektów i przestrzeni publicznej umożliwi wzrost aktywności społecznej i gospodarczej oraz integrację społeczności lokalnych, a także poprawi estetykę i zagospodarowanie przestrzeni publicznej. Dbałość o środowisko naturalne przyczyni się do wzmocnienia potencjału turystycznego obszaru oraz wpłynie na jakość życia mieszkańców obszaru. Gospodarka obszaru jest stosunkowo słaba i nie zapewnia mieszkańcom satysfakcjonujących dochodów. Jest ona zdominowana przez rolnictwo, które ze względu na słabe gleby i rozdrobnioną strukturę rolną jest mało konkurencyjne i nie może zapewnić odpowiednich dochodów. Sytuacja wymaga podjęcia działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorstw, w tym wsparcie działalności agroturystycznych. Istotne jest również wzmacnianie spójności społecznej, w tym poprzez ochronę środowiska przyrodniczego i kulturalnego oraz działania na rzecz kształtowania tożsamości lokalnej w kontekście posiadanego dziedzictwa materialnego i niematerialnego. co stanowić będzie istotne wsparcie, nie tylko dla osób będących w niekorzystnej sytuacji. Wykorzystanie silnych stron i eliminowanie lub zmniejszenie znaczenia słabych stron, wykorzystanie pojawiających się szans oraz łagodzenie niekorzystnych tendencji w otoczeniu zewnętrznym powinno doprowadzić do rozwoju funkcji gospodarczych, turystycznych i rekreacyjnych Solnej Doliny oraz do poprawy jakości życia jej mieszkańców.

V. SPÓJNOŚĆ, KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA

1. Opis zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi.

1.1. Zgodność LSR z celami określonymi w programach, z których finansowana będzie LSR

Wdrażanie LSR, w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 dzięki dostępności wielofunduszowości, współfinansowane będzie ze środków wszystkich dostępnych Funduszy, czyli: z EFRROW (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich), który jest „drugim filarem” wspólnej polityki rolnej PS WPR 2023-2027; z EFS+ (Europejski Fundusz Społeczny+), który stanowi instrument Unii Europejskiej służący inwestowaniu w ludzi oraz z EFRR (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego), który jest jednym z głównych instrumentów finansowych europejskiej polityki spójności. Intencją wykorzystania wszystkich dostępnych instrumentów jest wsparcie zintegrowanego podejścia do rozwoju, które przekłada się również na integrację różnych źródeł finansowania przedsięwzięć rozwojowych obszaru. Dodatkowo, wzorem lat ubiegłych LGD „Solna Dolina”, w celu zwiększenia intensywności interwencji sięgała będzie po środki pochodzące z innych źródeł w ramach ogłaszanych programów rządowych, np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich z Narodowego Instytutu Wolności - Priorytet 2.: Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego; Program Wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 – priorytety: 1. Aktywność społeczna, 3. Włączenie cyfrowe. LGD „Solna Dolina” zamierza również wspierać grupy nieformalne i pełnić rolę Patrona w konkursach „Wielkopolska Wiara” organizowanych przez Centrum PISOP, co przyczyni się w znaczący sposób do budowania partnerskich relacji na obszarze LGD.

Zakresy wsparcia przewidziane w LSR są w stosunku do siebie komplementarne. W ramach PS WPR realizowane będą zakresy dotyczące rozwoju przedsiębiorczości (w zakresie zgodnym z celami) i gospodarstw agroturystycznych, a także zakresy dotyczące rozbudowy i poprawy stanu infrastruktury oraz włączenia społecznego. Analogiczne działania w zakresie rozwoju infrastruktury oraz włączenia społecznego zostaną zrealizowane z FEW.

Ponadto, jak wspomniano powyżej realizowane będą działania z innych programów, które przyczyniać się będą do budowania kapitału społecznego obszaru. **Ogłaszanie naborów zostało zaplanowane w sposób, który umożliwia osiągnięcie konkretnych produktów będących podstawą do realizacji kolejnych działań określonych w harmonogramie. Zdecydowano się na przeprowadzenie konkursów dla JSFP oraz organizacji pozarządowych, a także projektów grantowych.** Decyzja o zastosowaniu tej metody wdrażania LSR podjęta została w wyniku społecznych konsultacji. Uczestnicy spotkań uznali, że **realizacja grantów nie tylko komplementarnie wpłynie na realizację celów, przedsięwzięć i wskaźników, ale przyczyni się do zwiększenia zaangażowania społeczności lokalnej, w tym niewielkich organizacji pozarządowych, wzrostu ich integracji, społecznej aktywizacji i identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz rozwoju lokalnego partnerstwa, co stanowić będzie wartość dodaną projektów. Pozwoli na uaktywnienie różnych środowisk i podjęcie współpracy między różnymi grupami w celu realizacji określonych przedsięwzięć. Służyć temu będzie również zastosowanie kryteriów wyboru premiujących realizację projektów w Partnerstwie.**

Cele LSR wpisują się zarówno w cele PS WPR na lata 2023-2027, jak i cele EFS+ oraz EFRR. Możliwość sfinansowania działań miękkich EFS+ w ramach LSR jest bardzo istotna, aby strategia miała charakter zintegrowany, zapewniając łączenie ze sobą różnych typów interwencji, np. inwestycji i projektów o charakterze społecznym, wspierającym rozwój kapitału ludzkiego. **Konkretne operacje planowane do finansowania w ramach LSR zgodne są z typami operacji przewidzianymi do finansowania w ramach wszystkich trzech Funduszy.** Zgodnie z uzasadnieniem podejmowanych działań, działanie LEADER realizować będzie wypracowane lokalnie strategie rozwoju (LSR), dostosowane do sytuacji i potrzeb danego obszaru. W ramach RLKS, ze środków EFSI, wsparcie na realizację operacji będą mogły uzyskać różne podmioty, w tym również podmioty ekonomii społecznej. **LSR „Solnej Doliny” na lata 2023-2027 zachowuje podstawowe założenia metody RLKS/ LEADER, to jest: oddolność rozumianą jako szeroki udział społeczności lokalnej w tworzeniu i realizacji strategii, spójność terytorialną, zintegrowanie czyli łączenie różnych dziedzin gospodarki oraz współpracę różnych grup interesu, partnerstwo, innowacyjność w skali lokalnej, decentralizację zarządzania i finansowania oraz sieciowanie i współpracę, a dzięki nim wymianę doświadczeń i rozpowszechnianie dobrych praktyk.**

Działania w ramach LSR będą komplementarne i realizowane z myślą o tworzeniu synergii w celu zwiększenia efektu danego przedsięwzięcia, zmniejszenia kosztów administracyjnych i obciążeń dla beneficjentów.

Cele LSR będą spełniać Cel 5 Polityki Spójności, tj. CP.5 Europa bliżej obywateli- wspieranie zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.

Cele LSR „Solnej Doliny”	Cel 1: ROZWÓJ TURYSTYCZNO-REKREACYJNYCH FUNKCJI OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
Źródło finansowania: PS WPR (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich PROW 2021-2027) Cele PS WPR Cel przekrojowy: modernizacja sektora poprzez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie do ich wykorzystywania. Cele szczegółowe: SO7 Przyciąganie i wspieranie młodych rolników i innych nowych rolników oraz ułatwienie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	Realizacja celów LSR jest zgodna ze wskazanymi celami przekrojowymi i szczegółowymi PS WPR. W ramach celu premiowane będą operacje, których realizacja zakłada podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne oraz rozwoju pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych, tworzenie miejsc pracy i przyczynia się do rozwoju przedsiębiorczości na obszarze, a także operacje mające na celu budowę i wzbogacenie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej (wskaźniki zgodne ze wskaźnikami PS WPR). Ich osiągnięcie wpłynie na poprawę standardu życia mieszkańców i docelowo na poprawę warunków życia osób w niekorzystnej sytuacji. Grupy docelowe to mieszkańcy obszaru, turyści, organizacje pozarządowe. Zaplanowano przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie P. 1.1 Wspieranie działań w zakresie rozwoju przedsiębiorstw

SO8 Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa w tym: CS 7. P1. Poprawa dostępu do usług związanych z rolnictwem i leśnictwem, dywersyfikacja dochodów gospodarstw CS 8.P 4. Poprawa dostępu do infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej CS 8.P.7Poprawa dostępu do usług komercyjnych CS 8.P 9. Rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie i utrzymanie miejsc pracy i dywersyfikację dochodów	Przedsięwzięcie P. 1.2 Rozwój gospodarstw agroturystycznych Przedsięwzięcie P. 1.3 Budowa i wzbogacenie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej W przedsięwzięciach preferowani będą wnioskodawcy, którzy: • zadeklarują zatrudnienie w ramach operacji zdiagnozowanych i określonych w LSR osób będących w niekorzystnej sytuacji (kobiety) – przedsięwzięcie P.1.1; • zadeklarują utworzenie większej niż zakładane minimum liczby etatów – przedsięwzięcie P.1.1 a także projekty, które: • zapewniają racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko; • będą zintegrowane (łącznie różne dziedziny, tematyki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności); • będą innowacyjne, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR (definicja innowacyjności podana została w rozdziale VII pkt 3); • będą przewidywać bezpośrednie działania skierowane do zdiagnozowanych grup osób w niekorzystnej sytuacji.
Cele LSR „Solnej Doliny”	Cel 2: WŁĄCZENIE SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ WZROST ICH INTEGRACJI, AKTYWNOŚCI, TOŻSAMOŚCI I KOMPETENCJI
Źródło finansowania: PS WPR EFRR / EFS+ Cele PS WPR SO8 Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa, w tym: CS 8.P 10. Włączenie osób z grup defaworyzowanych lub wykluczonych na obszarach wiejskich CS 8.P 11. Stymulowanie rozwoju lokalnego przez innowacje, cyfryzacje i wykorzystanie potencjału endogenicznego CS 8.P 12. Zaangażowanie młodych w życie lokalne, w tym w podejmowaniu decyzji, tworzenie sieci społeczność Cele EFS+ Cel szczegółowy: ES O4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (EFS+) Cel szczegółowy: ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych	Realizacja celów LSR jest zgodna ze wskazanymi celami przekrojowymi i szczegółowymi PS WPR/ EFRR / EFS+. W ramach celu premiowane będą operacje, których realizacja przyczyniać się będzie do wspierania strategii inteligentnych wsi, włączenia społecznego, powstania na obszarze infrastruktury kulturalnej, turystycznej i rekreacyjno-sportowej oraz miejsc aktywizacji społecznej. Grupy docelowe: społeczności lokalne, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia, osoby starsze, osoby młode, kobiety. Zaplanowano przedsięwzięcia: 2.1 Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi 2.2 Wspieranie działań podnoszących kompetencje mieszkańców, wzmacniających lokalną tożsamość, przeciwdziałających wykluczeniu, aktywizujących i integrujących 2.3 Rozwój współpracy, integracji i aktywności ludzi starszych, młodzieży oraz kobiet 2.4 Wspieranie i rozwój lokalnej infrastruktury społecznej 2.5 Wspieranie działań na rzecz żywienia przestrzeni publicznej W przedsięwzięciach preferowane będą operacje, które: • zapewniają racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko; • będą zintegrowane (łącznie różne dziedziny, tematyki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności);

ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+) Cele EFRR EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie Działanie FEWP.05.04 Kultura i zrównoważona turystyka Cel szczegółowy EFRR.CP4.VI - Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	• będą innowacyjne, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR (definicja innowacyjności podana została w rozdziale VII pkt 3); • realizowane będą w partnerstwie; • przewidują bezpośrednie działania skierowane do zdiagnozowanych grupy osób w niekorzystnej sytuacji; • realizowane będą na obszarach po PGR; • będą realizowane w miejscowości zamieszkałej przez mniej niż 5 tys. mieszkańców.
---	--

W przypadku RLKS, społeczności lokalne są w najwyższym stopniu zainteresowane zrównoważonym rozwojem i przeciwdziałaniem pogorszeniu stanu środowiska, którego jakość w sposób istotny wpływa na warunki życia i potencjał rozwoju danego obszaru. Wdrażanie LSR w szerokim zakresie realizować **będzie cele środowiskowe i klimatyczne**, zarówno poprzez szereg działań bezpośrednio na nie ukierunkowanych (inwestycje), jak i instrumentów, których efektem dodatkowym jest pozytywny wpływ na środowisko lub klimat (np. szkolenia, edukacja). Wzmocnieniu tego efektu służyć będzie **zastosowanie kryteriów wyboru premiujących operacje zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko**.

Jeśli chodzi natomiast o **innowacyjność**, wdrażanie LSR pozwala na dostosowanie podejścia do warunków lokalnych, a jednocześnie sprzyja całościowo innowacyjnemu podejściu do problematyki rozwoju lokalnego. Beneficjenci mogą realizować operacje niezdefiniowane ogólnie lecz wykorzystujące pomysły ściśle powiązane ze specyfiką danego obszaru. **Promowanie rozwiązań innowacyjnych, może mieć również miejsce w trakcie realizowanych szkoleń. Innowacyjność w ramach LSR jest rozumiana bardzo wszechstronnie z uwzględnieniem stopnia rozwoju danego obszaru w kontekście lokalnym. Preferowane będzie wdrażanie innowacji poprzez implementowanie zupełnie nowych produktów, usług, procesów, technologii, metod organizacji lub nowych sposobów wykorzystania, lecz przewiduje się możliwość udoskonalania rozwiązań już istniejących. W przypadku niniejszej LSR innowacyjność ma odzwierciedlanie w kryteriach wyboru operacji, gdzie dodatkowe punkty przydziela się za innowacyjny charakter projektu. Innowacyjność jakiej oczekuje LGD w operacjach realizowanych na jej obszarze zostanie określona w kryteriach wyboru i opisana w rozdziale VII.3 LSR.**

Stosowane kryteria wyboru oraz wskaźniki LSR zapewniają bezpośrednie osiągnięcie wskaźników określonych dla celów PS WPR na lata 2023-2027, jak i celów EFS+ oraz EFRR. Szczegółowy opis wskaźników znajduje się w Rozdziale VI – Cele i wskaźniki.

W LSR określono kryteria wyboru operacji, których zastosowanie zapewni jak najefektywniejszy wybór operacji najlepiej pasujących do zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć. LGD dokonywać będzie wyboru operacji w sposób zapewniający wzajemne powiązania i synergię pomiędzy tymi operacjami oraz określi kryteria dostępu i wyboru operacji, których zastosowanie zapewni jak najefektywniejszy wybór operacji najlepiej pasujących do zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć.

Podejście LEADER opiera się na założeniu, że w porównaniu z tradycyjnym ogólnym zarządzaniem środkami unijnymi zarządzanie oddolne **przynosi wartość dodaną** oraz **szereg korzyści**: podejście oddolne,

podejście lokalne, partnerstwo lokalne, budowanie sieci współpracy, współpraca. **Podejście oddolne i interakcje między różnymi sektorami na poziomie lokalnym - w postaci zintegrowanej strategii wielosektorowej będą przyczyniać się do mobilizowania zdolności lokalnych i najlepiej wskazywać zintegrowane sposoby rozwiązywania lokalnych problemów, pomogą lepiej na nie reagować, a także będą proponować nowe rozwiązania w zakresie rozwoju lokalnego – innowacje, co będzie prowadzić do lepszego, bardziej zrównoważonego lokalnego rozwoju obszaru LGD. Wartość dodana LSR rozumiana jest jako sposób wzmocnienia planowanych do osiągnięcia efektów. Oznacza wartość wytworzoną przez wspólne działania, której nie można osiągnąć poprzez samodzielne działania w ramach poszczególnych przedsięwzięć. W realizacji LSR promowane będzie proponowanie takich przedsięwzięć, które będą uzupełnieniem dotychczas prowadzonej praktyki o nowe, innowacyjne elementy. Z tego względu promowane będą projekty prowadzące do wykorzystania zasobów w sposób inny, bardziej efektywny. **Wartość dodana oznacza też osiągnięcie zamierzonych celów przy wykorzystaniu jak najmniejszych nakładów finansowych dzięki np. realizacji projektów w partnerstwie, która będzie przez LGD premiowana.****

Elementy projektu, które będą traktowane jako jego wartość dodana to: innowacyjność projektu, czyli na przykład zastosowanie bardziej nowoczesnych, skuteczniejszych, energooszczędnych technologii, które beneficjent, realizując inwestycję bez wsparcia unijnego, zastąpiłby tańszymi, ale jednocześnie mniej skutecznymi rozwiązaniami. Wartością dodaną w projektach podnoszących wiedzę mogą być np. poprawa efektywności poprzez zmniejszenie liczby osób w grupie, zastosowanie innowacyjnej metody prowadzenia zajęć, czy zapewnienie bezpłatnej opieki nad dziećmi osób biorących udział w szkoleniu. **Optymalizowanie efektywności działań może zmierzać do osiągnięcia większego rezultatu przy tym samych nakładach lub osiągnięcia zakładanego rezultatu przy mniejszych nakładach.** Wartość dodana projektów realizowanych w ramach LSR będzie także rozumiana jako kompleksowość, czyli czynnik generujący wszystkie walory projektu. Projekt kompleksowy będzie takim przedsięwzięciem, które wykorzystywać będzie wszystkie rodzaje wsparcia dostępne w działaniu oferując beneficjentowi kompleksową usługę, z zachowaniem np. kompleksowości terytorialnej, gdzie realizowanie projektu będzie odbywać się we wszystkich gminach LGD z zachowaniem np. proporcjonalnej równości w realizacji wskaźników.

Kolejnymi czynnikami generującymi wartość dodaną realizacji LSR będzie **komplementarność**, jako czynnik aktywizujący zarówno samorządy terytorialne, podmioty gospodarcze oraz podmioty społeczne i osoby fizyczne oraz **partnerstwo**, jako czynnik budujący nie tylko infrastrukturę społeczno-instytucjonalną, ale także więzi międzyludzkie. Partnerstwo stwarza warunki do pojawienia się wartości dodanej przez sam mechanizm **synergii**. Podstawowym celem budowania partnerstwa w projektach będzie współpraca, czyli kreowanie i wzmacnianie zachowań kooperacyjnych zorientowanych wokół celów LSR i projektów. Zachowania te przekształcone zostaną w efekcie w trwałe postawy, co stworzy trwałą wartość dodaną jaką są społeczne powiązania powstałe w wyniku współpracy w ramach projektu. Partnerstwo generuje wartość dodaną nie tylko dlatego, że łączy uczestników, ale także dlatego, że jego grupy docelowe złożone z osób różniących się wiekiem i pochodzeniem, wnoszących swoje własne style życia, stanowią jego nieodłączną, fundamentalną część. To ludzie są właśnie podstawą i sercem projektu. Wszyscy partnerzy realizujący wspólnie projekty zyskują poczucie przynależności do większej całości, dzieląc te same zainteresowania i otwierając nowe horyzonty dzięki nawiązanym kontaktom i zdobytej wiedzy.

1.2. Opis zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi

Cele LSR są zgodne i komplementarne z:

Cel 1: ROZWÓJ TURYSTYCZNO- REKREACYJNYCH FUNKCJI OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	
Przedsięwzięcie P. 1.1 Wspieranie działań w zakresie rozwoju przedsiębiorstw	
Przedsięwzięcie P. 1.2 Rozwój gospodarstw agroturystycznych	
Przedsięwzięcie P. 1.3 Budowa i wzbogacenie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	
Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Dąbie do roku 2025	Dziedzina Rynek pracy Cel Strategiczny 1 Nowe miejsca pracy na terenie gminy Dziedzina Podmioty gospodarcze Cel Strategiczny 2 Stwarzanie warunków sprzyjających rozwojowi i powstawaniu nowych podmiotów gospodarczych Dziedzina Przeciwdziałanie bezrobociu Cel Strategiczny 2 Zmniejszenie bezrobocia w gminie

	Dziedzina Turystyka i wypoczynek Cel Strategiczny 6 Gmina Dąbie miejscem atrakcyjnym dla turysty i mieszkańca
Strategia Rozwoju Gminy Grzegorzew na lata 2016- 2023	Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców Cele szczegółowe: Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, Zmniejszenie negatywnego oddziaływania gospodarstw domowych i obiektów publicznych na środowisko przyrodnicze, Zwiększenie dostępności podstawowych usług dla mieszkańców Cel strategiczny 2: Rozwój gospodarczy gminy Cele szczegółowe: Tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej na terenie gminy, Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców Cel strategiczny 3: Wzrost integracji i aktywności społecznej mieszkańców Cele szczegółowe: Zwiększenie środowiskowej funkcji szkół, Zwiększenie wykorzystania lokalnego dziedzictwa kulturowego i walorów turystycznych gminy w działalności społecznej mieszkańców
Strategia Rozwoju Gminy Olszówka na lata 2015-2025	Cel Główny - Poprawa Jakości Życia Mieszkańców Gminy Olszówka Gospodarka- 1. Wzmocnienie potencjału gospodarczego gminy i podniesienie jej konkurencyjności, w tym: 1.2.2. Tworzenie warunków sprzyjających otwieraniu i prowadzeniu działalności gospodarczej. 1.2.3. Wsparcie dla rozwoju rolnictwa, tworzenia i funkcjonowania grup producenckich. 1.2.4. Wspieranie współpracy między podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą w ramach świadczenia usług turystycznych, krótkich łańcuchów dostaw, rozwijania rynków zbytu produktów i usług lokalnych; w tym usług turystycznych. Społeczeństwo - 2. Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych Środowisko 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego
Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2015-2025	Cel nadrzędny: Rozwój gospodarczo - społeczny, cel operacyjny: System wspierający rozwój małych i średnich przedsiębiorstw Cel strategiczny: Rozwój gospodarczy, infrastrukturalny i społeczny gminy Kłodawa tworzy dla obywateli miejsce, gdzie chce się żyć i realizować swoje plany życiowe. Cele operacyjne: 1. Gospodarka, 2. Infrastruktura, 3. Jakość życia 1.2 Powstanie nowych małych i średnich podmiotów w gminie Kłodawa i powstanie miejsc pracy. 1.3 Rozwój turystyki jako nowy typ działalności i aktywności 1.4 Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców 2.1 Infrastruktura niezbędna do dalszego rozwoju gospodarczego 2.2.2 Infrastruktura społeczna, w tym: Aktywność i zaangażowanie obywateli poprzez projekty i przedsięwzięcia wspierające rozwój
Strategia Rozwoju Gminy Przedecz na lata 2016 -2026	I. GOSPODARKA - Cel Wzmocnienie potencjału gospodarczego gminy i podniesienie jej konkurencyjności Cel operacyjny: Uatrakcyjnianie i promocja terenów Gminy Przedecz. II. SPOŁECZEŃSTWO - Cel Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych. Podstawowym celem operacyjnym w powyższym zakresie jest: Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy Przedecz. III. ŚRODOWISKO - Cel Poprawa stanu środowiska naturalnego i jakości przestrzeni. Cele operacyjne: Dążenie do poprawy jakości środowiska naturalnego, Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Przedecz, Rozwój i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii.
Strategia Rozwoju Gminy Chodów na lata 2016 -2026	1. GOSPODARKA Cel Wzmocnienie potencjału gospodarczego gminy i podniesienie jej konkurencyjności, 1.1.6. Tworzenie warunków sprzyjających otwieraniu i prowadzeniu działalności gospodarczej. Identyfikacja potencjalnych terenów inwestycyjnych;1.2.2. Tworzenie warunków sprzyjających otwieraniu i prowadzeniu działalności gospodarczej;1.2.4. Wspieranie współpracy między podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą w ramach świadczenia usług turystycznych, krótkich łańcuchów dostaw, rozwijania rynków zbytu produktów i usług lokalnych; w tym usług turystycznych;1.4. Rozwój agroturystyki na terenie gminy Chodów: 2. SPOŁECZEŃSTWO

	Cel Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy Chodów; 2.2. Zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego wśród mieszkańców gminy; 2.5. Wspieranie lokalnych inicjatyw kulturalnych i rekreacyjnych. 3. ŚRODOWISKO 3.4. Rozwój i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii
Strategia Rozwoju Powiatu Kolskiego na lata 2015- 2025	Obszar strategiczny nr 1 Gospodarka lokalna, rynek pracy i edukacja; Cel strategiczny- Wykorzystanie przewag lokalizacyjnych, wsparcie rolnictwa, przedsiębiorczości i zatrudnienia, Pole operacyjne 1.2. Konkurencyjne gospodarstwa rolne i przedsiębiorstwa Wzrost konkurencyjności sektora MŚP2 i rozwój nowoczesnego rolnictwa Obszar strategiczny nr 3 Zdrowie publiczne i włączenie społeczne; 3.3 Infrastruktura włączenia społecznego, Pole operacyjne 3.4 Programy włączenia społecznego. Cel strategiczny- Identyfikacja i monitorowanie problemów społecznych oraz przeciwdziałanie zjawisku Obszar strategiczny nr 4 Usługi czasu wolnego i partycypacja społeczna; Cel strategiczny Wzrost poziomu integracji mieszkańców i zwiększenie zaangażowania w rozwój lokalny. Pole operacyjne 4.1. Oferta usług czasu wolnego - Uatrakcyjnienie oferty czasu wolnego i wzrost integracji społecznej oraz Pole operacyjne 4.2. Partycypacja społeczna - Wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne Obszar strategiczny nr 5 Gospodarka niskoemisyjna i bioróżnorodność; Cel strategiczny - Ochrona i przyjazne wykorzystanie potencjału dziedzictwa przyrody i zasobów naturalnych, Pole operacyjne 5.1. Modernizacja energetyczna; Pole operacyjne 5.2. Odnawialne źródła energii; Pole operacyjne 5.3. Dziedzictwo przyrody, w tym Ochrona obszarów dziedzictwa przyrody i bioróżnorodności oraz ich przyjazne wykorzystanie na potrzeby turystyki
Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku	Cel Strategiczny 1. Wzrost Gospodarczy Wielkopolski Bazujący Na Wiedzy Swoich Mieszkańców, w tym Cel Operacyjny 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu oraz Cel Operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia Cel Strategiczny 2. Rozwój Społeczny Wielkopolski Oparty Na Zasobach Materialnych i Niematerialnych Regionu, W Tym Cel Operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom oraz Cel Operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu Cel Strategiczny 3. Rozwój Infrastruktury Z Poszanowaniem Środowiska Przyrodniczego Wielkopolski, w tym Cel Operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski
EFS+ Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 jest kontynuacją Programu Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność - to główne obszary FERS. Celem programu jest: edukacja, wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej. Priorytet: I. Umiejętności Cel szczegółowy: ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej; (EFS+) Cel szczegółowy: ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+)
	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027	Cel Polityki CP5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych Działanie FEWP.08.01 Wspieranie rozwoju programowanego w Lokalnych Strategiach Rozwoju (RLKS); Cel szczegółowy EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie. Wsparcie poprzez działania w zakresie: a) Kultury - projekty dot. dziedzictwa kulturowego i infrastruktury kultury, w tym usług w dziedzinie kultury, np. organizacji wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców obszaru LSR, promujących lokalną kreatywność, a także wspierających świadomość znaczenia dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi; wsparcie kultury na wsi z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury, inwestycje w świetlice wiejskie; b) Turystyki - ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki, w oparciu o walory krajobrazowe i miejscowy potencjał turystyczny; projekty związane z rozwojem infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej; wsparcie dla produktu lokalnego; e) Aktywizacji społecznej: wsparcie lokalnej infrastruktury społecznej; tworzenie ośrodków aktywnej społ. i wykorzystanie infrastruktury (np. świetlic wiejskich) związanej z edukacją, wolnym czasem, sportem i rekreacją; wzmocnienie kapitału społecznego; f) Odnowy wsi: przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach oraz wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego i środowiskowego, a także podejmowanie działań wspomagających kulturę na wsi oraz usługi lokalne; przedsięwzięcia małej skali, obejmujące poprawę funkcjonalności, bezpieczeństwa i estetyki lokalnej przestrzeni, w tym wprowadzenie „zielonej” przestrzeni; budowa infrastruktury związanej z edukacją, wolnym czasem, sportem i rekreacją; g) Społeczeństwa informacyjnego.
Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030	Strategia Polityki Społecznej jest elementem regionalnego systemu zarządzania rozwojem, którego ramy zdefiniowane są w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku. CEL STRATEGICZNY 1. Usługi społeczne dostępne i wysokiej jakości CEL STRATEGICZNY 2. Infrastruktura zróżnicowana i dostępna w środowisku lokalnym CEL STRATEGICZNY 3. Wielkopolska obywatelska, potrafiąca się samoorganizować CEL STRATEGICZNY 4. Mieszkańcy aktywni i włączeni w główny nurt życia społeczno-gospodarczego Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku wpisuje się w założenia dokumentów strategicznych i operacyjnych w sferze zarządzania rozwojem kraju oraz polityki społecznej, przyjętych na poziomie krajowym, w tym przede wszystkim: Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju; Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego; Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego; Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego – Regiony Miasta Obszary Wiejskie; Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju; Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu; Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.
PS WPR Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027	Cele PS WPR Cel przekrojowy: modernizacja sektora poprzez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie do ich wykorzystywania. Cele szczegółowe: SO7 Przyciąganie i wspieranie młodych rolników i innych nowych rolników oraz ułatwienie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

	SO8 Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa W tym Przedsięwzięcia CS 7. P1. Poprawa dostępu do usług związanych z rolnictwem i leśnictwem, dywersyfikacja dochodów gospodarstw CS 8.P 4. Poprawa dostępu do infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej CS 8 P7 Przyciąganie i wspieranie młodych rolników i innych nowych rolników oraz ułatwienie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich CS 8 P 8 Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa CS 8.P 9. Rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie i utrzymanie miejsc pracy i dywersyfikację dochodów
Statut Lokalnej Organizacji Turystycznej Centralny Łuk Turystyczny	Cel: Wspieranie rynku turystycznego w regionach centralnej Polski Cel: Promocja regionów centralnej Polski jako miejsc atrakcyjnych turystycznie
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR	Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2030. Głównym celem SOR jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. Oczekiwanym efektem realizacji Strategii będzie wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Cele szczegółowe: I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna); II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie); III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE)
CEL 2: WŁĄCZENIE SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ WZROST ICH INTEGRACJI, AKTYWNOŚCI, TOŻSAMOŚCI I KOMPETENCJI. Przedsięwzięcie P 2.1 Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi Przedsięwzięcie P 2.2 Wspieranie działań podnoszących kompetencje mieszkańców, wzmacniających lokalną tożsamość, przeciwdziałających wykluczeniu, aktywizujących i integrujących Przedsięwzięcie P 2.3 Rozwój współpracy, integracji i aktywności ludzi starszych, młodzieży oraz kobiet Przedsięwzięcie P 2.4 Wspieranie i rozwój lokalnej infrastruktury społecznej Przedsięwzięcie P 2.5 Wspieranie działań na rzecz ożywienia przestrzeni publicznej	
Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Dąbie do roku 2025	Dziedzina Pomoc społeczna Cel Strategiczny 3 Pomoc z integracją społeczną Dziedzina Turystyka i wypoczynek Cel Strategiczny 6 Gmina Dąbie miejscem atrakcyjnym dla turysty i mieszkańca
Strategia Rozwoju Gminy Grzegorzew na lata 2016- 2023	Cel strategiczny 3: Wzrost integracji i aktywności społecznej mieszkańców Cele szczegółowe: Zwiększenie środowiskowej funkcji szkół, Zwiększenie wykorzystania lokalnego dziedzictwa kulturowego i walorów turystycznych gminy w działalności społecznej mieszkańców

Strategia Rozwoju Gminy Olszówka na lata 2015-2025	Cel Główny - Poprawa Jakości Życia Mieszkańców Gminy Olszówka Społeczeństwo - 2. Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych
Strategia Rozwoju Gminy Kłodawa na lata 2015-2025	Cel nadrzędny: Rozwój gospodarczo - społeczny, cel operacyjny: System wspierający rozwój małych i średnich przedsiębiorstw Cel strategiczny: Rozwój gospodarczy, infrastrukturalny i społeczny gminy Kłodawa tworzy dla obywateli miejsce, gdzie chce się żyć i realizować swoje plany życiowe. Cel operacyjny: 3. Jakość życia 2.2.2 Infrastruktura społeczna, w tym: 3.2 Aktywność i zaangażowanie obywateli poprzez projekty i przedsięwzięcia wspierające rozwój
Strategia Rozwoju Gminy Przedecz na lata 2016 -2026	II. SPOŁECZEŃSTWO - Cel Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych. Podstawowym celem operacyjnym w powyższym zakresie jest: Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy Przedecz.
Strategia Rozwoju Gminy Chodów na lata 2016 -2026	2. SPOŁECZEŃSTWO Cel Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy Chodów; 2.2. Zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego wśród mieszkańców gminy; 2.5. Wspieranie lokalnych inicjatyw kulturalnych i rekreacyjnych.
Strategia Rozwoju Powiatu Kolskiego na lata 2015- 2025	Cel strategiczny - Identyfikacja i monitorowanie problemów społecznych oraz przeciwdziałanie zjawisku Obszar strategiczny nr 4 Usługi czasu wolnego i partycypacja społeczna; Cel strategiczny Wzrost poziomu integracji mieszkańców i zwiększenie zaangażowania w rozwój lokalny. Pole operacyjne 4.1. Oferta usług czasu wolnego - Uatrakcyjnienie oferty czasu wolnego i wzrost integracji społecznej Pole operacyjne 4.2. Partycypacja społeczna - Wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne
Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku	Cel Strategiczny 2. Rozwój Społeczny Wielkopolski Oparty Na Zasobach Materialnych I Niematerialnych Regionu, w tym Cel Operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom oraz Cel Operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu
EFS+ Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 jest kontynuacją Programu Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność - to główne obszary FERS. Celem programu jest: edukacja, wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej. Cel szczegółowy: ES O4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (EFS+) Cel szczegółowy: ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+)
Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Cel Polityki CP5 - Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych Działanie FEWP.08.01 Wspieranie rozwoju programowanego w Lokalnych Strategiach Rozwoju (RLKS); Cel szczegółowy EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

	Wsparcie poprzez działania w zakresie: e) Aktywizacji społeczna: wsparcie lokalnej infrastruktury społecznej; tworzenie ośrodków aktywnej społeczności i wykorzystanie infrastruktury (np. świetlic wiejskich) związanej z edukacją, wolnym czasem, sportem i rekreacją; wzmocnienie kapitału społecznego
Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030	Strategia Polityki Społecznej jest elementem regionalnego systemu zarządzania rozwojem, którego ramy zdefiniowane są w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku. CEL STRATEGICZNY 1. Usługi społeczne dostępne i wysokiej jakości CEL STRATEGICZNY 3. Wielkopolska obywatelska, potrafiąca się samoorganizować CEL STRATEGICZNY 4. Mieszkańcy aktywni i włączeni w główny nurt życia społeczno-gospodarczego
PS WPR Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2021-2027	Cele PS WPR Cel przekrojowy: modernizacja sektora poprzez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie do ich wykorzystywania. Cele szczegółowe: CS 8 P 8 Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR	Głównym celem Strategii jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. Oczekiwanym efektem realizacji Strategii będzie wzrost zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Cele szczegółowe: II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie); III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE)
Narodowy Instytut Wolności Rządowy Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018-2030	Program bezpośredniego wsparcia rozwoju polskich organizacji obywatelskich. Dotacje w ramach programu są przydzielane na rozwój instytucjonalny organizacji oraz realizację ich celów statutowych. PROO Priorytet 1. Zrównoważony rozwój organizacyjny Priorytet 1a. Wsparcie działań misyjnych i rozwoju instytucjonalnego Priorytet 1b. Dotacje na wkład własny Priorytet 2. Kapitały żelazne
Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030	Program bezpośredniego wsparcia rozwoju polskich organizacji obywatelskich. Dotacje w ramach programu są przydzielane na rozwój instytucjonalny organizacji oraz realizację ich celów statutowych. PROO Priorytet 1. Zrównoważony rozwój organizacyjny Priorytet 1a. Wsparcie działań misyjnych i rozwoju instytucjonalnego Priorytet 1b. Dotacje na wkład własny Priorytet 2. Kapitały żelazne Priorytet 2a. Dotacje operacyjne na wsparcie budowania początkowych kapitałów żelaznych Priorytet 2b. Dofinansowanie początkowych kapitałów żelaznych Priorytet 2c. Dofinansowanie rozbudowy kapitałów żelaznych Priorytet 3. Rozwój instytucjonalny lokalnych organizacji strażniczych i mediów obywatelskich Priorytet 4. Rozwój instytucjonalny think tanków obywatelskich

	Priorytet 5. Wsparcie doraźne NOWEFIO Priorytet 1 Mikro inicjatywy Priorytet 2 Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego Priorytet 3 Organizacje obywatelskie w życiu publicznym Priorytet 4 Wzmocnienie kompetencji organizacji obywatelskich
Centrum PISOP	Konkursy „Wielkopolska Wiara” na realizację projektów w jednej z kategorii: – zadania mieszczące się w Sferze Pożytku Publicznego (art. 4 UDPPW) skierowane do mieszkańców z terenu województwa wielkopolskiego - tzw. Inicjatywa oddolna; – zadania mieszczące się w Sferze Pożytku Publicznego (art. 4 UDPPW) z elementami rozwoju młodej NGO. skierowane do mieszkańców z terenu województwa wlkp. - tzw. Inicjatywa oddolna z elementami rozwoju młodej organizacji pozarządowej.

Lokalna Strategia Rozwoju jest kompatybilna ze Strategią Rozwoju Powiatu Kolskiego i Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego w takich obszarach jak: gospodarka, społeczeństwo, środowisko czego dowodem jest zbieżność celów operacyjnych. **Cele szczegółowe oraz przedsięwzięcia zawarte w Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Solna Dolina” na lata 2023-2027 są zintegrowane z celami przekrojowymi PS WPR, EFRR i EFS+. Wskaźniki określone w LSR zapewniają bezpośrednie osiągnięcie wskaźników dla PS WPR, EFRR oraz EFS+.**

2. Opis sposobu zintegrowania sektorów, partnerów, zasobów oraz branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Podjęcie zintegrowane jest warunkiem efektywnego wdrożenia LSR. Zintegrowane myślenie oraz działanie zostało zainicjowane już na etapie tworzenia strategii poprzez partycypacyjny sposób jej opracowania. Podjęcie to stało się warunkiem zachowania spójności strategii, jej celów i przedsięwzięć ze specyfiką obszaru. Spójność ta została zagwarantowana w drodze szerokich konsultacji treści LSR z przedstawicielami różnych środowisk lokalnych, pochodzących ze wszystkich trzech sektorów oraz reprezentujących mieszkańców. Dzięki takiemu podejściu sformułowane cele są w pełni zgodne z oczekiwaniami i aspiracjami społeczności lokalnej. Zastosowana metoda doprowadziła także do zintegrowania lokalnych podmiotów tworząc dobrą podstawę do wdrażania strategii.

W LSR Solnej Doliny oraz sformułowanych w niej przedsięwzięciach integracja występuje w kilku aspektach. Jednym z nich jest aspekt podmiotowy. Realizacja ujętych w LSR przedsięwzięć wymaga zintegrowania oraz aktywności podmiotów reprezentujących różne sektory oraz różne miejscowości. Sednem realizacji LSR jest współzależny rozwój różnych funkcji. Przejawia się to zarówno w kompleksowości przeprowadzonej diagnozy, jak też we współzależności sformułowanych celów. W ramach strategii dąży się do integrowania rozwoju obszaru w wymiarze społecznym, kulturowym i gospodarczym. **Przedsięwzięcia sformułowane zostały w taki sposób, że realizacja jednego ze wskazanych wymiarów sprzyja realizacji innego bądź jest jego uzupełnieniem.**

Zintegrowany charakter LSR przejawia się więc w spójności i kompleksowości przedsięwzięć zaplanowanych w ramach poszczególnych celów:

- **W ramach celu C.1 ROZWÓJ TURYSTYCZNO-REKREACYJNYCH FUNKCJI OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW przewiduje się:**

Zintegrowanie metod stosowanych przy realizacji przedsięwzięć: proponowane w LSR przedsięwzięcia obejmują rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz uzupełniający do nich rozwój istniejących podmiotów gospodarczych działających w branży okołoturystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej oraz budowę i wzbogacenie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej. Zintegrowanie pozwoli na rozwój zasobów turystycznych, rekreacyjnych i kulturalnych. Wpłynie także na rozwój przedsiębiorstw wspierających turystykę i rekreację. Tu znajdują się także rozwój i przebudowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej, które powiązane będą bezpośrednio z przedsięwzięciami dotyczącymi budowania zintegrowanej oferty dla wszystkich gmin obszaru LGD

Zaangażowanie różnych sektorów i partnerów: w działania zaangażowani będą przede wszystkim przedstawiciele grup w niekorzystnej sytuacji – kobiety oraz osoby starsze, młodzi ludzie do 25 roku życia, do których skierowane będą inicjatywy związane z szeroko pojętym włączeniem społecznym. Przewiduje się ponadto premiowanie projektów, które zakładają rozwijanie działalności gospodarczej połączone z zatrudnianiem przedstawicieli grup w niekorzystnej sytuacji. Przewiduje się ponadto powiązanie rozwoju przedsiębiorczości oraz zwiększania

zatrudnienia z potencjałami i problemami obszaru LGD, w tym przede wszystkim z rozwojem infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej. W ramach celu wspierane będą działania na rzecz współpracy między podmiotami wykonującymi działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług turystycznych i rozwoju lokalnych usług. W ramach realizacji Celu nastąpi zintegrowanie różnych branż, które przyczyni się do zapewnienia spójnej i kompleksowej oferty. Taki montaż branż ma przyczynić się również do wsparcia obszarów i grup istotnych z punktu widzenia realizacji LSR i kluczowych dla rozwoju gospodarczego i społecznego obszaru.

- **W ramach Celu C.2: WŁĄCZENIE SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ WZROST ICH INTEGRACJI, AKTYWNOŚCI, TOŻSAMOŚCI I KOMPETENCJI przewiduje się:**

Zintegrowanie metod stosowanych przy realizacji przedsięwzięć: proponowane w LSR przedsięwzięcia obejmują zarówno opracowanie koncepcji inteligentnej wsi, wspieranie działań podnoszących kompetencje mieszkańców, wzmacniających lokalną tożsamość, przeciwdziałających wykluczeniu, aktywizujących i integrujących, rozwój aktywności ludzi starszych i organizacja ich czasu wolnego, zwiększenie aktywności społeczno-rekreacyjnej młodzieży oraz ich wzajemnej integracji i współpracy, zwiększenie udziału kobiet w życiu społecznym poprzez ich aktywizację społeczną i wzmocnienie samooceny, wspieranie i rozwój lokalnej infrastruktury społecznej oraz wspieranie działań na rzecz ożywienia przestrzeni publicznej.

Zaangażowanie różnych sektorów i partnerów: w działania zaangażowani będą przede wszystkim osoby zagrożone wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia, kobiety, osoby starsze, młodzi ludzie do 25 roku życia, ale także społeczności lokalne. Realizacja przedsięwzięć zakłada współdziałanie sektorów publicznego, społecznego oraz gospodarczego. Realizatorami działań będą zarówno samorządy gmin, jak i organizacje pozarządowe.

Ponadto wsparcie zostało tak zaplanowane, aby z jednej strony stworzyć infrastrukturę sprzyjającą rozwojowi turystyki, rekreacji, włączenia społecznego, a z drugiej strony wykorzystać ją w efektywny sposób poprzez realizację różnego rodzaju przedsięwzięć pozwalających na ożywienie życia społecznego.

Cele oraz przedsięwzięcia zawarte w Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Solna Dolina” na lata 2023-2027 są zintegrowane z celem przekrojowym PS WPR na lata 2023-2027, tj. modernizacja sektora poprzez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie do ich wykorzystywania.

Rozdział VI. CELE I WSKAŹNIKI

Lokalna Strategia Rozwoju będzie podstawowym narzędziem LGD „Solna Dolina” służącym efektywnemu zarządzaniu procesem rozwoju na obszarze gmin: Chodów, Dąbie, Grzegorzew, Kłodawa, Przedecz i Olszówka. **Została ona opracowana z wykorzystaniem metod partycypacyjnych. Podstawową formą pracy były bezpośrednie spotkania konsultacyjne (Chodów (26.07.2022), Dąbie (20.07.2022), Grzegorzew (22.07.2022), Kłodawa (28.07.2022), Olszówka (21.07.2022) i Przedecz (27.07.2022), WORLD CAFE (16.11.2022), Forum społeczne (12.12.2022), spotkań fokusowych z młodzieżą (17.10.2023) i seniorami (27.10.2023) oraz arkusze pomysłu składane przez mieszkańców – opisane w rozdziale III – Partycypacyjny charakter LSR, w których brali udział przedstawiciele samorządów, organizacje pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców obszaru, dzięki czemu przyjęta strategia uwzględnia punkty widzenia wszystkich podmiotów mających możliwości istotnego oddziaływania na rozwój obszaru. Pierwszym krokiem prowadzącym do opracowania strategii było zidentyfikowanie głównych ograniczeń i barier rozwojowych. Na tej podstawie określono centralne problemy strategiczne i sformułowano podaną niżej wizję określającą pożądany stan docelowy.**

Pierwszym etapem do formułowania celów LSR była uspołeczniona identyfikacja problemów mieszkańców obszaru, ich oczekiwań i propozycji. Materiały zebrane podczas konsultacji społecznych zostały uporządkowane i poddane analizie i hierarchizacji. Problemy marginalne, dotyczące pojedynczych osób i grup oraz krańcowe, zostały podczas analizy odrzucone. Po społecznych konsultacjach dokonano uzupełnienia diagnozy obszaru i analizy SWOT. W oparciu o jej ustalenia, dokonano analizy problemów i wyzwań rozwojowych obszaru funkcjonalnego Solnej Doliny, które stały się podstawą formułowania celów LSR. Problemy obszaru stanowiły podstawę sformułowania celów, a dla usunięcia ich przyczyn zdefiniowano określone przedsięwzięcia. Podstawą formułowania celów było odwrócenie dalekosiężnych negatywnych skutków problemu. Podczas procesu formułowania celów zadbano, aby spełniały one kryteria SMART. Określone poniżej cele wynikają wprost

z partycypacyjnej diagnozy obszaru i analizy SWOT, uwzględniają opinie mieszkańców obszaru LGD Solna Dolina, zgłaszane podczas stosowanych metod społecznych konsultacji (S). Do każdego z celów przypisano konkretne wskaźniki pozwalające mierzyć postępy w realizacji LSR (M), określono okresy i wartości docelowe. Zdefiniowane cele są odpowiedzią na wyzwania i ambitne założenia jakie stawia sobie Partnerstwo w zakresie zniwelowania występujących na obszarze problemów i ich niekorzystnych następstw (A), ale zostały one również „wyważone” pod kątem możliwości ich osiągnięcia w ramach środków finansowych, jakimi dysponować będzie LGD na ich realizację (R), a także w określonej w strategii perspektywie czasowej (T).

W zdefiniowanych na podstawie partycypacyjnych metod przedsięwzięciach znalazły się takie, które uznać należy za innowacyjne. Mowa tu o przedsięwzięciu:

- **Przedsięwzięcie P.2.1: Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi.**

Przedsięwzięcie to jest innowacyjne na obszarze LGD. Polegało będzie na opracowaniu oddolnych koncepcji rozwoju lokalnego w skali mikro, tzw. Inteligentnych wiosek (SV). Inteligentne wioski to społeczności na obszarach wiejskich, które stosują innowacyjne rozwiązania, aby poprawić jakość swojego życia, wykorzystując lokalne mocne strony i szanse. Opierają się na podejściu partycypacyjnym w celu opracowania i wdrażania swojej strategii na rzecz poprawy warunków ekonomicznych, społecznych i/lub środowiskowych, mobilizując przy tym rozwiązania oferowane przez technologie cyfrowe. Inteligentne wioski zaczynają się od zorganizowania się lokalnych mieszkańców wokół wspólnego problemu lub wspólnej wizji realizacji jakiejś formy „planu działania”, aby osiągnąć konkretny cel. Potencjał lokalnej społeczności zostanie innowacyjnie wykorzystywany przez aktywnych obywateli i właściwe organy publiczne, m.in. poprzez stosowanie rozwiązań z zakresu nowych technologii.

- oraz o Przedsięwzięciu: P.2.3: Rozwój współpracy, integracji i aktywności ludzi starszych, młodzieży oraz kobiet, które zawiera rozwój aktywności ludzi starszych i organizację ich czasu wolnego, będzie polegało na wdrożeniu rozwiązań realizujących ideę mainstreaming ageing.

Przedsięwzięcie w części dedykowane osobom starszym przyporządkowane zostanie pięciu podstawowym zasadom: niezależności, uczestnictwa, opieki, samorealizacji i godności. W kontekście aktywności seniorów i solidarności międzypokoleniowej niezwykle ważne są aspekty związane z ich uczestnictwem w życiu społecznym i samorealizacją. Osoby starsze powinny utrzymywać więzi ze społeczeństwem, brać aktywny udział w formułowaniu i realizacji projektów, które będą miały bezpośredni wpływ na ich warunki bytowe. Powinny mieć możliwość zakładania ruchów lub stowarzyszeń osób starszych, a także powinny dzielić się swoją wiedzą i doświadczeniem z młodszymi pokoleniami. Muszą mieć jednak stworzone odpowiednie warunki i odpowiednio dobraną ofertę, by w pełni rozwijać swój potencjał.

1. Specyfikacja i opis celów, przypisanych im przedsięwzięć wraz z uzasadnieniem

Uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą.

Pełna specyfikacja celów, przedsięwzięć oraz ich uzasadnienie znajduje się w formie tabelarycznej poniżej. W uzasadnieniu podaje się listę składników analizy SWOT odpowiadającej danemu celowi. Biorąc pod uwagę, że w analizie SWOT wskazuje się powiązanie z diagnozą (w ostatecznej formie analizy SWOT uwzględnia się wynik diagnozy), a także z wnioskami z przeprowadzonych konsultacji społecznych (część czynników analizy SWOT jest wynikiem wniosków z konsultacji społecznych, będących potwierdzeniem diagnozy) - w niniejszym rozdziale wskazuje się odnośniki do składników analizy SWOT. Jest to jednoznaczne z powiązaniami z diagnozą i z wynikami konsultacji społecznych. Dowody na powiązania SWOT z diagnozą i konsultacjami społecznymi przedstawiono już w poprzednich rozdziałach.

Poniżej w tabelarycznej matrycy logicznej wskazano powiązania zdefiniowanych celów, przedsięwzięć i wskaźników z określoną w wyniku społecznych konsultacji diagnozą obszaru i analizą SWOT oraz przedstawiono specyfikację wskaźników przypisanych do przedsięwzięć i celów wraz z uzasadnieniem ich wyboru, a także źródła finansowania z podziałem na poszczególne cele i przedsięwzięcia.

	Źródło finansowania
Cel 1: ROZWÓJ TURYSTYCZNO-REKREACYJNYCH FUNKCJI OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	PS WPR

Opis celu	Cel został zdefiniowany w oparciu o określone na etapie diagnozy obszaru i analizy SWOT negatywne następstwa problemów kluczowych, czyli: niewystarczający rozwój działalności gospodarczych wspierających turystykę i rekreację, niski rozwój turystyki na obszarze, niewystarczający rozwój kultury, rekreacji, sportu oraz słaba aktywność i integracja mieszkańców obszaru oraz niska identyfikacja obszaru wśród potencjalnych turystów i inwestorów. Jego osiągnięcie przyczyni się do podniesienia standardu życia mieszkańców. Pozwoli na rozwój zasobów turystycznych, rekreacyjnych i kulturalnych. Wpłynie na rozwój przedsiębiorstw wspierających turystykę i rekreację.	
Związek celu oraz przedsięwzięć ze SWOT:	Silne strony: duży potencjał sprzyjający rozwojowi turystyki i agroturystyki, jeziora i rzeki, działająca Kopalnia Soli „Kłodawa” i funkcjonująca podziemna trasa turystyczna – produkt turystyczny, występowanie na terenie Gminy Dąbie wód geotermalnych i obszaru NATURA 2000 sprzyjające rozwojowi funkcji turystycznych obszaru, bliskość uzdrowiska termalnego w Uniejowie, członkostwo gmin w Centralnym Łuku Turystycznym. Słabe strony: niewystarczający rozwój działalności gospodarczych wspierających turystykę i rekreację, niewystarczająca infrastruktura turystyczna i agroturystyczna (baza noclegowa i gastronomiczna, miejsca postojowe, oznakowanie, przewodniki), brak spójnej oferty turystycznej opartej na atrakcjach turystycznych regionu, niewystarczająca promocja atrakcji i produktów turystycznych, mała liczba miejsc rekreacyjno - sportowych wraz z infrastrukturą (siłownie zewnętrzne, place zabaw, wiaty grillowe), niezadawalający stan obiektów pełniących funkcje społeczno-kulturalne i integracyjne, słabo zagospodarowane centra wsi, które nie spełniają funkcji rekreacyjnych i integracyjnych dla mieszkańców, niski rozwój turystyki na obszarze, niska identyfikacja obszaru wśród potencjalnych turystów i inwestorów. Szanse: atrakcyjne położenie geograficzne – centrum kraju, atrakcyjne położenie komunikacyjne – szlaki o znaczeniu krajowym i lokalnym, rozwój turystyki - w tym wiejskiej oraz agroturystyki, moda na mieszkanie na wsi, rozwój rolnictwa ekologicznego i zainteresowanie sprzedażą bezpośrednią, brak na obszarze rozwiniętego przemysłu, wzrastające zainteresowanie przedsiębiorczością społeczną wśród organizacji pozarządowych. Zagrożenia: ubożenie ludności – relatywnie niskie pensje w regionie, migracja zarobkowa młodych i wykształconych ludzi, pandemia, konflikt zbrojny w Ukrainie.	
Wskaźniki rezultatu R.37 (P.1.1) z uzasadnieniem:	Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR – Liczba utworzonych miejsc pracy. Tworzenie miejsc pracy przyczynia się rozwojowi przedsiębiorczości na obszarze (wskaźnik zgodny ze wskaźnikiem PS WPR). Jego osiągnięcie wpłynie na poprawę standardu życia mieszkańców i docelowo na poprawę warunków życia osób w niekorzystnej sytuacji.	

Wskaźniki rezultatu R.39 (P.1.2) z uzasadnieniem:	Rozwój gospodarki wiejskiej: Liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR – Liczba przedsiębiorstw Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych przyczynia się do rozwoju gospodarczego obszaru (wskaźnik zgodny ze wskaźnikiem PS WPR). Jego osiągnięcie wpłynie na poprawę standardu życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru.	
Wskaźniki rezultatu R.41PR (P.1.3) z uzasadnieniem:	Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR – Liczba osób Wybudowana na obszarze i wzbogacona infrastruktura kulturalna, turystyczna i rekreacyjno-sportowa przyczyni się do zaangażowania mieszkańców i turystów w aktywne formy turystyki i rekreacji. Liczba osób pozwoli ocenić racjonalność przedsięwzięć.	
Przedsięwzięcie P. 1.1 Wspieranie działań w zakresie rozwoju przedsiębiorstw		Źródło finansowania
Przedsięwzięcie realizowane w ramach zakresu: rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki. Typ beneficjenta: osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną Grupa docelowa: mieszkańcy obszaru, turyści Typy projektów: • działalność hotelowa i gastronomiczna, w tym budowa lub adaptacja obiektów i ich wyposażenie; • świadczenie usług turystycznych oraz związanych z rekreacją i wypoczynkiem na terenie centrów rekreacji i wypoczynku; • świadczenie usług rekreacyjnych i wytchnieniowych; • świadczenie usług transportowych związanych z obsługą turystów oraz miejsc rekreacji i wypoczynku na obszarze Solnej Doliny; • działalność w zakresie opieki nad osobami starszymi; • inne działalności okołoturystyczne.		PS WPR
Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa Rozwój istniejących podmiotów stwarza możliwość wsparcia dla grup w niekorzystnej sytuacji i przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy, rozwoju przedsiębiorczości oraz wzrostu konkurencyjności obszaru i jego atrakcyjności oraz poprawę poziomu życia mieszkańców.	
Przedsięwzięcie P. 1.2 Rozwój gospodarstw agroturystycznych		Źródło finansowania
Przedsięwzięcie realizowane w ramach zakresu: rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania gospodarstw agroturystycznych Typ beneficjenta: gospodarstwa agroturystyczne, małe gospodarstwa rolne Grupa docelowa: turyści Typy projektów: tworzenie i rozwój gospodarstw agroturystycznych.		PS WPR

Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:	Liczba gospodarstw agroturystycznych objętych wsparciem Rozwój istniejących i tworzenie nowych podmiotów stwarza możliwości rozwojowe obszaru, wpływa na wzrost jego konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej oraz poprawę poziomu życia mieszkańców.	
Przedsięwzięcie P. 1.3 Budowa i wzbogacenie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej		Źródło finansowania
Przedsięwzięcie realizowane w ramach zakresów: - poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych - poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej - włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji Typ beneficjenta: osoby prawne, w tym organizacje pozarządowe, jednostki sektora finansów publicznych. Grupa docelowa: społeczności lokalne, turyści Typy projektów: - zagospodarowanie przestrzeni publicznej (rynek, park, centrum miejscowości itp.) na cele rekreacyjne; - budowa, przebudowa lub wyposażenie obiektów małej architektury znajdujących się w centrach rekreacji i wypoczynku; - uporządkowanie, zagospodarowanie terenu centrów rekreacji i wypoczynku; - budowa, przebudowa, remont obiektów sportowych służących do użytku publicznego, placów zabaw i miejsc rekreacji służących do użytku publicznego, budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe lub kulturalne i ich wyposażenie; - budowa lub odbudowa małej infrastruktury turystycznej (tras rowerowych, ścieżek dydaktycznych i spacerowych, punktów widokowych, miejsc biwakowych, biesiadnych i wypoczynkowych); - budowa, przebudowa lub wyposażenie obiektów małej architektury turystycznej znajdujących się w centrach rekreacji i wypoczynku; - uporządkowanie i zagospodarowanie obiektów małej architektury i ich otoczenia umożliwiające bezpieczny odpoczynek i biwakowanie turystom, zagospodarowanie cieków wodnych na cele rekreacyjne i turystyczne; - budowa, przebudowa lub remont przeznaczonych do użytku publicznego szlaków rowerowych oraz miejsc rekreacji na szlakach i w ich sąsiedztwie oraz otoczeniu oraz obiektów turystycznych - inne, przyczyniające się do rozwoju turystyczno-rekreacyjno-kulturalnych funkcji obszaru.		PS WPR
Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:	Liczba obiektów kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych objętych wsparciem Nowopowstałe i wyremontowane obiekty przyczynią się do stworzenia warunków do integracji i aktywności i wpłyną na zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru.	
Cel 2: WŁĄCZENIE SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ WZROST ICH INTEGRACJI, AKTYWNOŚCI, TOŻSAMOŚCI I KOMPETENCJI		Źródło finansowania
Opis celu	Cel został zdefiniowany w oparciu o określone na etapie diagnozy obszaru i analizy SWOT problemy kluczowe, czyli: niska aktywność społeczności lokalnej i niski dostęp do oferty dla seniorów, oraz ofert dla dzieci, młodzieży,	PS WPR / EFRR / EFS+

	kobiet, niska integracja osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji ze środowiskiem lokalnym. Jego realizacja przyczyni się do włączenia społecznego osób wykluczonych, rozwój współpracy, integracji, partnerstwa. Stworzy także ofertę spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych. Zwiększy ofertę kulturalną i rekreacyjną obszaru oraz wpłynie na zwiększenie zainteresowania kulturą, historią oraz lokalną tożsamością. .	
Związek celu oraz przedsięwzięć ze SWOT:	Silne strony: rozwijające się zainteresowanie i współpraca pomiędzy różnymi grupami – UTW, „Solni cykliści”, Klub Seniora – w zakresie aktywnych form rekreacji, rozwijająca się sieć obiektów, które stanowią „centra życia” i aktywizacji mieszkańców obszaru, bogate dziedzictwo kulturowe i tradycje obszaru – obiekty historyczne (zabytki), twórcy ludowi, zespoły ludowe. Słabe strony: niewystarczająca oferta aktywizująca i rekreacyjna, niewystarczająca oferta aktywizacji dla seniorów – wykluczenie społeczne seniorów oraz młodzieży i kobiet, słaba oferta w zakresie kultywowania i promocji dziedzictwa kulturowego i historycznego regionu, niewystarczająca edukacja ekologiczna – niska świadomość mieszkańców brak promocji i niski poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Szanse: rozwój społeczeństwa obywatelskiego, program Senior +, Fundusz sołecki i budżet obywatelski, rozwijające się zainteresowanie i współpraca pomiędzy różnymi grupami – UTW, „Solni cykliści”, Klub Seniora – w zakresie aktywnych form rekreacji. Zagrożenia: starzenie się społeczeństwa, niechęć młodzieży do podejmowania aktywności społecznej, niska integracja i aktywność społeczna mieszkańców, wzrastający poziom wykluczenia społecznego, brak chęci współpracy – konkurencja w dostępie do środków finansowych - bierność większości istniejących organizacji.	
Wskaźniki rezultatu R.40 (P.2.1) z uzasadnieniem	Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: Liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi Opracowane koncepcje przyczynią się do zorganizowania się lokalnego środowiska wokół wspólnego problemu i opracowania wizji swojego obszaru oraz stworzenia planu rozwoju w oparciu o inteligentne rozwiązania, który zostanie wykorzystany do działań zmierzających do podniesienia jakości życia mieszkańców (wskaźnik zgodny ze wskaźnikiem PS WPR).	
Wskaźniki rezultatu R.42 (P.2.2, P.2.3, z uzasadnieniem	Promowanie włączenia społecznego: Liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego Wybudowana na obszarze infrastruktura kulturalna, turystyczna i rekreacyjno-sportowa przyczyni się do zaangażowania mieszkańców i turystów w aktywne formy turystyki i rekreacji. Liczba osób pozwoli ocenić racjonalność przedsięwzięć (wskaźnik zgodny ze wskaźnikiem PS WPR).	
Wskaźniki rezultatu FEW5.2-R1 (P.2.4) z uzasadnieniem	Ludność korzystająca z miejsc aktywizacji społecznej (osoby) Wybudowana przez LGD infrastruktura społeczna przyczyni się do zapewnienia mieszkańcom miejsca odpoczynku i rekreacji. Liczba osób pozwoli ocenić racjonalność przedsięwzięć oraz użyteczność społeczną zrealizowanych operacji (wskaźnik zgodny ze wskaźnikiem FEW).	

Wskaźniki rezultatu FEW4I-R1 (P.2.5) z zasadnieniem	Liczba gmin, które zostały objęte inicjatywą w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego Wybudowana przez LGD infrastruktura przyczyni się do zapewnienia mieszkańcom miejsca rekreacji i aktywizacji. Liczba osób pozwoli ocenić racjonalność przedsięwzięć oraz użyteczność społeczną zrealizowanych operacji. Wskaźnik mierzył będzie zaangażowanie społeczności lokalnej w podejmowane działania w zakresie aktywności i integracji mieszkańców. (wskaźnik zgodny ze wskaźnikiem FEW).	
Przedsięwzięcie P.2.1: Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi		Źródło finansowania
Przedsięwzięcie realizowane w ramach zakresu: przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi Typ beneficjenta: osoby prawne, w tym organizacje pozarządowe, jednostki sektora finansów publicznych Grupa docelowa: społeczności lokalne Typy projektów: opracowanie koncepcji inteligentnych wsi		PS WPR
Wskaźniki produktu z zasadnieniem:	Liczba mieszkańców zaangażowanych w tworzenie koncepcji inteligentnej wsi Wskaźnik mierzył będzie zaangażowanie lokalnych środowisk w opracowanie koncepcji lokalnego rozwoju i ich udziału w życiu społecznym.	
Zintegrowane ze sobą przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie P. 2.2 Wspieranie działań podnoszących kompetencje mieszkańców, wzmacniających lokalną tożsamość, przeciwdziałających wykluczeniu, aktywizujących i integrujących Przedsięwzięcie P.2.3 Rozwój współpracy, integracji i aktywności ludzi starszych, młodzieży oraz kobiet		Źródło finansowania
Przedsięwzięcie realizowane w ramach zakresów: - włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji. - ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi. Typ beneficjenta: osoby prawne, w tym organizacje pozarządowe, jednostki sektora finansów publicznych Grupa docelowa: społeczności lokalne Typy projektów: - realizacja imprez kulturalnych i promocyjnych oraz imprez rekreacyjnych lub sportowych, w tym związanych z promocją lokalnych walorów; - realizacja działań edukacyjnych i warsztatowych wzmacniających kapitał społeczny i przeciwdziałających wykluczeniu dla młodzieży do 25 roku życia, kobiet, osób starszych; - realizacja szkoleń i warsztatów branżowych oraz szkoleń podnoszących samoocenę dla kobiet; - przedsięwzięcia nieinwestycyjnie polegające na stworzeniu oferty bazującej na dziedzictwie obszaru; - przedsięwzięcia, których celem jest pielęgnowanie lub zachowanie lokalnego dziedzictwa; - promocja lokalnej twórczości kulturalnej i artystycznej; - kultywowanie i podtrzymywanie lokalnych tradycji, obrzędów i zwyczajów; - przeglądy twórczości lokalnej, promocja tradycji i obyczajów; - organizacja imprez kulturalnych opartych na tradycjach regionu - promocja twórczości ludowej, kulturalnej i artystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego;		PS WPR

• działania integrujące i edukujące mieszkańców w zakresie lokalnej tożsamości oraz mające na celu zachowanie i ochronę dziedzictwa, • zakup strojów, eksponatów i wyposażenia dla zespołów artystycznych, folklorystycznych oraz innych grup i zespołów kultywujących tradycje.		
Wskaźniki produktu z uzasadnieniem:	Liczba projektów w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego Wskaźnik mierzył będzie liczbę podjętych na obszarze inicjatyw z PS WPR na rzecz włączenia społecznego mieszkańców, w tym osób w niekorzystnej sytuacji wspartych w ramach realizacji LSR.	
Przedsięwzięcie P. 2.4 Wspieranie i rozwój lokalnej infrastruktury społecznej		Źródło finansowania
Przedsięwzięcie realizowane w ramach zakresu: Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego. Typ beneficjenta: podmioty ekonomii społecznej, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, jednostki organizacyjne działające w imieniu jednostek samorządu terytorialnego, jednostki samorządu terytorialnego. Grupa docelowa: ludność objęta Lokalną Strategią Rozwoju. Typy projektów: a) Kultura: • projekty dot. dziedzictwa kulturowego i infrastruktury kultury, w tym usług w dziedzinie kultury, np. organizacji wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców obszaru LSR, promujących lokalną kreatywność, a także wspierających świadomość znaczenia dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi; • działania o charakterze kulturowym, a także poprzez organizowanie społeczności lokalnej i animacje społeczne.; • promocja mikroregionów kulturowych w kraju i za granicą; • wsparcie kultury na wsi z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury; • inwestycje w świetlice wiejskie. b) Turystyka: • ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki, w oparciu o walory krajobrazowe i miejscowy potencjał turystyczny; • projekty związane z rozwojem infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej; • budowa gminnych i ponadgminnych dróg rowerowych, ścieżek pieszo – rowerowych m.in. prowadzących do miejsc zabytkowych; • budowa interaktywnych centrów dla turystów; • tworzenie sieci centrów kulinarnych; • wsparcie dla produktu lokalnego; c) Aktywizacja społeczna: • wsparcie lokalnej infrastruktury społecznej powiązanej z m.in.: procesem integracji społecznej, formami wsparcia środowiskowego, deinstytucjonalizacją usług publicznych, działaniami związanymi ze wsparciem osób starszych, działaniami zmierzającymi do przeciwdziałania wyludnianiu się wsi i zmniejszaniu różnic rozwojowych; • tworzenie ośrodków aktywnej społeczności i wykorzystanie infrastruktury (np. świetlic wiejskich) związanej z edukacją, wolnym czasem, sportem i rekreacją; • wzmocnienie kapitału społecznego; • umożliwienie lokalnym społecznościom inicjowania i realizowania w sposób partycypacyjny działań rozwojowych odpowiadających na wyzwania społeczne, gospodarcze i środowiskowe obszaru;		EFRR

• działania wspierające i promujące biznes społecznie odpowiedzialny, wspieranie zaangażowania podmiotów niepublicznych w świadczenie usług publicznych; tworzenie Centrów Aktywności Senioralnej, tworzenie ośrodków aktywnej społeczności (Mobilnych Centrów Animacji Młodzieżowej), tworzenie Centrów Edukacji Ekologicznej/klimatycznej; • działania wspierające rozwiązania z zakresu aktywnej integracji społeczno-zawodowej realizowane w oparciu o formy wsparcia środowiskowego oraz deinstytucjonalizację usług publicznych; f) Odnowy wsi: • przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach oraz wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego i środowiskowego, a także podejmowanie działań wspomagających kulturę na wsi oraz usługi lokalne; • przedsięwzięcia małej skali, obejmujące poprawę funkcjonalności, bezpieczeństwa i estetyki lokalnej przestrzeni, w tym wprowadzenie „zielonej” przestrzeni; • budowa infrastruktury związanej z edukacją, wolnym czasem, sportem i rekreacją; • wsparcie usług lokalnych o charakterze publicznym.		
Wskaźniki produktu FEW5.2-P2 z uzasadnieniem:	Liczba wspartych miejsc aktywizacji społecznej Wskaźnik mierzył będzie liczbę miejsc na obszarze wspartych z programu FEW na rzecz rozwoju społecznej aktywizacji w ramach realizacji LSR (wskaźnik zgodny z FEW).	
Przedsięwzięcie P. 2.5 Wspieranie działań na rzecz ożywienia przestrzeni publicznej		Źródło finansowania
Przedsięwzięcie realizowane w ramach zakresu: Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci. Typ beneficjenta: Partnerzy społeczni, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, administracja publiczna Grupa docelowa: ludność objęta Lokalną Strategią Rozwoju. Typy projektów: a) Integracja społeczna osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym m.in. poprzez: • wspieranie/tworzenie miejsc integracji społecznej, umożliwiających wspólne spędzanie wolnego czasu w przestrzeni publicznej, zachęcających mieszkańców do uczestnictwa w sąsiedzkich spotkaniach i wspólnym działaniu na rzecz ożywiania przestrzeni publicznej m.in. klubów seniora, świetlic. b) Aktywizacja społeczności na rzecz rozwoju lokalnego m.in. poprzez: • wsparcie ułatwiające podejmowanie działań rozwojowych przy współudziale lokalnych partnerów publicznych, społeczno-gospodarczych i mieszkańców danego obszaru. Podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów, odkrywanie i wyzwalanie lokalnego potencjału, współpracę samorządu z organizacjami pozarządowymi i firmami, realizację projektów odpowiadających na bezpośrednie potrzeby mieszkańców, wspólne pokonywanie barier związanych z oddaleniem od centrów rozwoju i niskiego poziomu jakości życia. c) Wsparcie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności organizacji pozarządowych m.in. poprzez: • małe projekty realizowane bezpośrednio przez organizacje, w których wsparcie ukierunkowane będzie na zwiększanie uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym, zwiększenie mobilności i aktywności społecznej i rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, w tym na obszarach najbardziej nimi dotkniętych,		EFS+

projekty z zakresu edukacji obywatelskiej, upowszechnianie form wolontariatu, rozwój inicjatyw budujących świadome i aktywne społeczeństwo; - wsparcie bezpośrednie partnerów społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacji pozarządowych, z zakresu rozwoju instytucjonalnego organizacji, w tym doradztwa strategicznego, poprawy jakości zatrudnienia, możliwości rozwoju pracowników, współpracowników, członków, wzmocnienia roli organizacji w dialogu społecznym; - możliwość wsparcia regionalnych federacji, zrzeszeń, porozumień organizacji bądź centrów w celu wzmocnienia ich roli w budowaniu potencjału mniejszych organizacji funkcjonujących na danym terytorium bądź o podobnej specyfice działalności, dysponujących na danym obszarze wystarczającym potencjałem organizacyjnym do realizacji tego typu projektów, - możliwe działania w skali subregionalnej mające na celu rozwój potencjału organizacji świadczących usługi w danym środowisku (m.in. poprawę jakości usług, możliwości ich realizacji, współpracy organizacji pozarządowych z JST), dostosowanych do specyfiki obszaru i wpływających na wyrównywanie różnic w terytorialnym dostępie do usług. Wspierane będą również działania w zakresie współpracy samorządów i instytucji realizujących działania lub projekty kompleksowe/zintegrowane. Komponentem projektu może być wypracowanie na danym obszarze modelu współpracy pomiędzy JST a organizacjami w kwestii realizacji usług publicznych.	
Wskaźniki produktu FEW4I-P1 z uzasadnieniem:	Liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego Wskaźnik mierzył będzie liczbę podjętych na obszarze inicjatyw z FEW na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców, w tym osób w niekorzystnej sytuacji wspartych w ramach realizacji LSR (wskaźnik zgodny z FEW).

2. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania

Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju finansowana będzie z PS WPR, EFRR i EFS+. Cele opracowane zostały w oparciu o wszystkie programy. Podział celów na źródła finansowania zawiera matryca logiczna, w której wskazano także źródła finansowania z podziałem na poszczególne cele i przedsięwzięcia.

3. Przedstawienie przedsięwzięć, realizowanych w ramach RLKS oraz wskazanie sposobu ich realizacji

Cele zapisane w Lokalnej Strategii Rozwoju powinny zostać osiągnięte do końca realizacji LSR, to znaczy do 2029 roku. Natomiast rozpoczęcie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju planowane jest w drugiej połowie 2024 roku. Osiągnięcie zamierzonych celów będzie możliwe, jeżeli realizacja zaplanowanych przedsięwzięć będzie przebiegała zgodnie z planem działania i budżetem, które są załącznikami do LSR..

Opis zaplanowanych przedsięwzięć wraz ze wskazaniem grup docelowych zamieszczony jest poniżej. Przy określeniu przedsięwzięć uwzględniono następujące czynniki:

- **odbiorcy pomocy** - zidentyfikowani podczas konsultacji społecznych, a także wytypowani ze względu na potrzeby lokalne,
- **formy realizacji przedsięwzięć oraz zakresy tematyczne operacji** - wynikają z potrzeb i problemów określonych na etapie diagnozy i konsultacji społecznych, co następnie zostało określone w analizie SWOT (czynniki SWOT uwidoczniło przy opisie każdego z celów).

Przedsięwzięcie P.1.1 Wspieranie działań w zakresie rozwoju przedsiębiorstw

Przedsięwzięcie P.1.2 Rozwój gospodarstw agroturystycznych

Przedsięwzięcia P.1.1 i P.1.2 realizowane będą poprzez organizację konkursów na wybór operacji w ramach PS WPR.

W przedsięwzięciach preferowani będą wnioskodawcy, którzy:

- deklarują zatrudnienie w ramach operacji zdiagnozowanych i określonych w LSR osób będących w niekorzystnej sytuacji (kobiety) – przedsięwzięcie P.1.1;
 - deklarują utworzenie większej niż zakładane minimum liczby etatów – przedsięwzięcie P.1.1
- a także projekty, które:

- zapewniają racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko;
- będą zintegrowane (łącznie różne dziedziny, tematyki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności)
- **będą innowacyjne, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR (definicja innowacyjności podana została w rozdziale VII pkt 3);**
- przewidują bezpośrednie działania skierowane do zdiagnozowanych grup osób w niekorzystnej sytuacji.

Realizacja przedsięwzięć P.1.1 i P.1.2 związana jest ze zdiagnozowanym niewystarczającym rozwojem działalności gospodarczych wspierających turystykę i rekreację oraz niskim rozwojem turystyki na obszarze, niewystarczającą identyfikacją obszaru wśród potencjalnych turystów i inwestorów, niewystarczającym rozwojem kultury, rekreacji, sportu oraz słabą aktywnością i integracją mieszkańców. Zaplanowano przedsięwzięcia, które wzmacniały będą i rozwijały turystyczne funkcje obszaru. Rozwojowi turystyki na obszarze objętym strategią musi towarzyszyć zwiększenie skali i różnorodności usług związanych z obsługą ruchu turystycznego. W tej dziedzinie istnieją duże braki i niewykorzystane możliwości. Napływ turystów to również szansa powstania sektora wytwarzającego produkty lokalne, wyroby tradycyjne i pamiątki. Produkty te mogą znaleźć odbiorców nie tylko wśród turystów, ale również wśród części mieszkańców obszaru oraz mieszkańców pobliskich miast, preferujących zaopatrywanie się wprost u producenta lub poszukujących produktów o specyficznych cechach jakościowych lub walorach użytkowych. Na razie skala i znaczenie tego sektora jest minimalne, ale w przypadku pojawienia się popytu może nastąpić bardzo szybki jego rozwój.

Rozwój przedsiębiorczości, zwiększanie zatrudnienia, rozwój ogólnodostępnej infrastruktury powiązane będzie z potencjałami i problemami obszaru LGD, w tym przede wszystkim z rozwojem infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i sportowej, wykorzystaniem lokalnych produktów oraz stosowaniem działań innowacyjnych i przyczyniających się do poprawy stanu środowiska.

Realizowane w ramach przedsięwzięć operacje skierowane będą do: przedsiębiorców, mieszkańców obszaru, organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą oraz pozostałych podmiotów bezpośrednio korzystających z efektów operacji.

Przedsięwzięcie P.1.3 Budowa i wzbogacenie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej

Przedsięwzięcie P.1.3 w części zrealizowane zostanie poprzez organizację konkursu w ramach PS WPR, a w części, w celu zwiększenia aktywności mieszkańców poprzez realizację przez LGD projektu grantowego w ramach PS WPR.

W przedsięwzięciach preferowane będą operacje, które:

- zapewniają racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko;
- będą zintegrowane (łącznie różne dziedziny, tematyki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności)
- będą innowacyjne, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR (definicja innowacyjności podana została w rozdziale VII pkt 3);
- realizowane będą w partnerstwie;
- przewidują bezpośrednie działania skierowane do zdiagnozowanych grup osób w niekorzystnej sytuacji;
- realizowane będą na obszarach po PGR;
- będą realizowane w miejscowości zamieszkałej przez mniej niż 5 tys. mieszkańców.

Jak wykazała diagnoza wykorzystanie walorów obszaru do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych wymaga zarówno zagospodarowania istniejącej jak i budowy nowej infrastruktury turystyczno-rekreacyjno-kulturalnej. Obszar objęty strategią posiada bogate dziedzictwo kulturowe. Zgodnie z wizją nakreśloną w strategii, podjęte zostaną działania ukierunkowane na pełniejsze ich wykorzystanie w rozwoju turystyki, przede wszystkim poprzez tworzenie nowych produktów turystycznych. Rozwój funkcji turystycznej wiąże się również z potrzebą dalszej rozbudowy małej infrastruktury turystycznej. Planowane przedsięwzięcie przyczyni się do podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru i umocnienia jego wizerunku jako regionu turystycznego. Ponadto przeprowadzona diagnoza wykazała, iż na obszarze Solnej Doliny stan wielu obiektów pełniących funkcje społeczno-kulturalne i integracyjne jest niezadowalający, słabo są również zagospodarowane „centra wsi”. Na obszarze objętym strategią brak jest wystarczającej liczby obiektów sportowo-rekreacyjnych umożliwiających uprawianie sportu i aktywny wypoczynek mieszkańców. Przedsięwzięcie ma na celu poprawę sytuacji w tym

zakresie poprzez budowę, przebudowę i poprawę wyposażenia obiektów sportowo-rekreacyjnych. W ostatnich latach, wśród mieszkańców obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju coraz wyraźniej występują potrzeby aktywnego spędzania wolnego czasu i atrakcyjnego wypoczynku w bliskim sąsiedztwie miejsca zamieszkania. Planowane przedsięwzięcie ma na celu rozwój infrastruktury spędzania wolnego czasu poprzez organizację miejsc aktywnego wypoczynku i rekreacji **dla mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i osób starszych**. Odbiorcami nowych przestrzeni i wydarzeń będą wszyscy mieszkańcy, a także młodzież i osoby starsze. Realizacja przedsięwzięcia zakłada współdziałanie sektorów publicznego i społecznego. Realizatorami działań będą zarówno samorządy gmin, jak i organizacje pozarządowe. Przewiduje się wykorzystanie rozwoju niekomercyjnej infrastruktury dla pobudzania rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców obszaru.

Realizacja przedsięwzięć: P.1.1, P.1.2 i P.1.3 przyczyni się do osiągnięcia Celu C.1: ROZWÓJ TURYSTYCZNO-REKREACYJNYCH FUNKCJI OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Przedsięwzięcie P.2.1: Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi

Przedsięwzięcie zrealizowane zostanie poprzez projekt grantowy LGD z PS WPR skierowany do organizacji pozarządowych oraz JST.

Wypracowane efektywne i niestandardowe rozwiązania miejscowych problemów dzięki innowacyjnemu podejściu powinny uwzględniać:

- a) użycie technologii cyfrowych i telekomunikacyjnych lub lepsze wykorzystanie wiedzy,
- b) korzyści dla lokalnej społeczności, m.in. w zakresie poprawy jakości życia, podniesienia jakości usług lokalnych lub bezpieczeństwa, poszanowania środowiska i klimatu, problemów dotyczących niedoinwestowania, starzejącego się społeczeństwa, wyludnienia, niewystarczającej ilości miejsc pracy, przepaści cyfrowej.

W przedsięwzięciu preferowani będą koncepcje, które:

- zakładają większy poziom zaangażowania społeczności lokalnej w realizację zadania;
- wykazują zaangażowanie sołtysa lub rady sołeckiej w proces przygotowania koncepcji inteligentnej wsi;
- zakładają większą liczbę partnerów zaangażowanych w tworzenie koncepcji;
- zakładają powiązanie wnioskodawcy z obszarem objętym koncepcją;
- obejmują obszary po PGR;
- będą realizowane w miejscowości zamieszkałej przez mniej niż 5 tys. mieszkańców.

Przedsięwzięcia zintegrowane:

Przedsięwzięcie P.2.2 Wspieranie działań podnoszących kompetencje mieszkańców, wzmacniających lokalną tożsamość, przeciwdziałających wykluczeniu, aktywizujących i integrujących.

Przedsięwzięcie P.2.3 Rozwój współpracy, integracji i aktywności ludzi starszych, młodzieży oraz kobiet

Przedsięwzięcia zrealizowane zostaną przez LGD w ramach projektu grantowego w ramach PS WPR.

W przedsięwzięciach preferowane będą operacje, które:

- zapewniają racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko;
- projekty będą zintegrowane (łącznie różne dziedziny, tematyki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności)
- będą innowacyjne, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR (definicja innowacyjności podana została w rozdziale VII pkt 3);
- realizowane będą w partnerstwie;
- przewidują bezpośrednie działania skierowane do zdiagnozowanej grupy osób w niekorzystnej sytuacji (kobiet), a także młodzieży i osób starszych;
- realizowane będą na obszarach po PGR;
- będą realizowane w miejscowości zamieszkałej przez mniej niż 5 tys. mieszkańców.

Na obszarze prężnie działają nieliczne organizacje pozarządowe. Ogólnie aktywność społeczna jest niska i należy podjąć działania aktywizujące mieszkańców i wpływające na zwiększenie ich integracji i chęci samoorganizowania się. Aby przeciwdziałać niechęci młodzieży do podejmowania aktywności społecznej, oferty należy kierować także **do młodych mieszkańców obszaru**. Należy wykorzystać istniejącą sieć obiektów, które stanowić mogą „centra życia” i aktywizacji mieszkańców. Szansą jest tu niewątpliwie rozwój społeczeństwa obywatelskiego i zapoczątkowana współpraca pomiędzy organizacjami. **W celu zapobiegania wykluczeniu**

społecznemu (w tym także wykluczeniu cyfrowemu) zdefiniowanych w LSR grup w niekorzystnej sytuacji (kobiety) niezbędne jest wzmocnienie ich integracji ze społecznością lokalną i zwiększenie aktywności poprzez działania edukacyjne podnoszące ich samoocenę. Przedsięwzięcie poprzez organizację różnego rodzaju działań przyczyni się do stworzenia oferty integracyjno-aktywizującej, a także wpłynie na podniesienie wiedzy i kompetencji mieszkańców obszaru. Obszar objęty strategią posiada cenne walory przyrodniczo-krajobrazowe. Ważnym aspektem dla lokalnej społeczności jest współodpowiedzialność za środowisko naturalne, jako wspólne dobro, dlatego też istotnym elementem jest podnoszenie świadomości mieszkańców na temat roli rozwiązań proekologicznych, w tym wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Tym bardziej, że jak wykazała diagnoza świadomość mieszkańców w tym zakresie jest niska. Niewielkie jest także wykorzystanie alternatywnych źródeł energii. Zagrożenia płynące z degradacji środowiska związanej z działalnością człowieka są coraz powszechniejsze, ale coraz szerzej rozwija się idea wytwarzania energii odnawialnej i wzrasta zainteresowanie jej wykorzystaniem. Należy więc podjąć działania promocyjne i edukacyjne, które pozwolą na zachowanie i ochronę środowiska przyrodniczego.

Realizowane w ramach przedsięwzięć operacje skierowane będą do: mieszkańców obszaru, organizacji pozarządowych, **zdiagnozowanych w LSR grupy osób w niekorzystnej sytuacji – kobiet, a także młodzieży i osób starszych** oraz pozostałych podmiotów bezpośrednio korzystających z efektów operacji.

Przedsięwzięcie P. 2-4 Wsparcie i rozwój lokalnej infrastruktury społecznej

Przedsięwzięcie P.2.4 zrealizowane zostanie poprzez organizację konkursu w ramach EFRR.

W przedsięwzięciach preferowane będą operacje, które:

- zapewniają racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko;
- będą zintegrowane (łącznie różne dziedziny, tematyki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności)
- **będą innowacyjne, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR (definicja innowacyjności podana została w rozdziale VII pkt 3);**
- realizowane będą w partnerstwie;
- **przewidują bezpośrednie działania skierowane do zdiagnozowanych grupy osób w niekorzystnej sytuacji;**
- realizowane będą na obszarach po PGR;
- będą realizowane w miejscowości zamieszkałej przez mniej niż 5 tys. mieszkańców.

Większość gmin posiada lokalne centra rekreacji i wypoczynku lub zasoby umożliwiające ich utworzenie. Miejsca te wymagają jednak zagospodarowania w zakresie ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury społecznej. Jednym z powodów niskiej aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców obszaru jest zły stan obiektów pełniących takie funkcje. W miejscowościach, gdzie tego typu obiekty mają niski standard i są źle wyposażone, mieszkańcy nie mają warunków do organizowania imprez kulturalnych, kursów i szkoleń, spotkań integrujących społeczność lokalną, działalności klubów, zespołów artystycznych i grup zainteresowań. Planowane przedsięwzięcie ma na celu zmianę tej sytuacji poprzez budowę, przebudowę i doposażenie wiejskich świetlic, domów kultury, organizację miejsc aktywnego wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i osób starszych.

Odbiorcami nowych przestrzeni będą wszyscy mieszkańcy, **a także młodzież do 25 roku życia, osoby starsze i kobiety**. Realizacja przedsięwzięcia zakłada współdziałanie sektorów publicznego i społecznego. Realizatorami działań będą zarówno samorządy gmin, jak i organizacje pozarządowe. Przewiduje się wykorzystanie rozwoju niekomercyjnej infrastruktury dla pobudzania rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców obszaru.

Przedsięwzięcie P 2.7 5- Wsparcie działań na rzecz ożywienia przestrzeni publicznej

Przedsięwzięcie P.2.7 5 zrealizowane zostanie poprzez organizację konkursu w ramach EFS+

W przedsięwzięciach preferowane będą operacje, które:

- zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko;
- będą zintegrowane (łącznie różne dziedziny, tematyki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności)
- **będą innowacyjne, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR (definicja innowacyjności podana została w rozdziale VII pkt 3);**
- realizowane będą w partnerstwie;
- **przewidują bezpośrednie działania skierowane do zdiagnozowanej grupy osób w niekorzystnej sytuacji;**

- realizowane będą na obszarach po PGR;
- będą realizowane w miejscowości zamieszkałej przez mniej niż 5 tys. mieszkańców.

Niska aktywność społeczności lokalnej i niski dostęp do oferty dla seniorów, oraz ofert dla dzieci, młodzieży i kobiet, niska integracja osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji ze środowiskiem lokalnym – zniechęcenie i poczucie wykluczenia, a także niska dostępność do infrastruktury i ofert wzmocnienia samooceny to główne przyczyny poczucia wykluczenia części społeczeństwa. Zdiagnozowane **problemy osób starszych, dzieci i młodzieży** wiążą się często z brakiem ofert spędzania wolnego czasu. Powoduje to ich izolację i osamotnienie. Niepokojący jest również fakt zanikających więzi rodzinnych i sąsiedzkich. Podczas spotkań konsultacyjnych LSR uczestnicy wielokrotnie stawiali problem niewykorzystanych lub wykorzystanych w niewystarczającym zakresie obiektów. Pojawiało się szereg propozycji zmiany tej sytuacji. Wskazywano konieczność pozyskania środków na różnorodne zajęcia edukacyjne, rekreacyjne, artystyczne adresowane zarówno do dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych. W 3 gminach zlokalizowanych na obszarze LGD „Solna Dolina” nie ma ośrodków kultury. Działania powinny być więc ukierunkowane na wykorzystanie istniejących świetlic właśnie na działania związane z działalnością ośrodków kultury. Niezbędna jest więc poprawa aktywności i ożywienia lokalnego środowiska oraz podjęcie działań w zakresie organizowania społeczności lokalnej.

Odbiorcami działań będą wszyscy mieszkańcy, **a także młodzież do 25 roku życia, osoby starsze i kobiety (grupa w niekorzystnej sytuacji)**. Realizacja przedsięwzięcia zakłada współdziałanie sektorów publicznego i społecznego. Realizatorami działań będą zarówno samorządy gmin, jak i organizacje pozarządowe. Przewiduje się wykorzystanie zagospodarowanej niekomercyjnej infrastruktury dla pobudzania rozwoju społecznego i aktywności mieszkańców obszaru.

Realizacja przedsięwzięć: P.2.1, P.2.2, P.2.3, P.2.4, P.2.5 przyczynią się do osiągnięcia Celu C.2: WŁĄCZENIE SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ WZROST ICH INTEGRACJI, AKTYWNOŚCI, TOŻSAMOŚCI I KOMPETENCJI.

4. Specyfikacja wskaźników wraz z uzasadnieniem wyboru. Wyjaśnienie sposobu ustalenia wartości początkowej

Pełna specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć i w ramach niniejszej LSR znajduje się w formie tabelarycznej powyżej **w punkcie 1 niniejszego rozdziału, gdzie dokonano uzasadnienia wyboru określonych wskaźników w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć. Uzasadnieniem do wyboru wskaźników są następujące czynniki/przesłanki:**

- wskaźniki zliczają tylko jedną cechę - nie zastosowano wskaźników odnoszących się do dwóch lub więcej czynników podlegających obliczeniom (na każdym poziomie LSR);
- jednostki pomiaru są powszechnie stosowane i łatwe w dokonywaniu obliczeń - nie ma możliwości sumowania różnych jednostek pomiaru, ponieważ konkretna jednostka przypisana jest do konkretnego wskaźnika (na każdym poziomie LSR);
- zastosowane wskaźniki nie powinny powodować problemów w monitorowaniu ich wartości - zarówno po stronie beneficjenta, jak i Biura LGD gromadzącego dane monitoringowe (produkty i rezultaty zliczane na podstawie danych własnych LGD), ankiet monitorujących beneficjenta, danych z Instytucji Wdrażającej oraz innych dokumentacji właściwych dla typu operacji - np. dokumentacja projektu grantowego, itp.;
- wskaźniki pozwalają w sposób ścisły zmierzyć ilość poszczególnych typów operacji objętych przedsięwzięciami (produkt) oraz bezpośrednie efekty działań (rezultat).
- zastosowano **wskaźniki obowiązkowe** - w każdej sytuacji, kiedy dane typy operacji mogą być monitorowane za pomocą wskaźników obowiązkowych (produkty i rezultaty);
- a. w całej LSR (na poziomie produktu i rezultatu) zastosowano statyczne typy wskaźników (typu "Liczba..."), ponieważ zastosowanie wskaźników dynamicznych (typu "Wzrost...") dla wskaźników produktu zliczających co do zasady ilość zdarzeń objętych Przedsięwzięciami nie ma zastosowania, a przypadku rezultatów zastosowanie wskaźników dynamicznych nie było możliwe, ponieważ: o wyborze wskaźnika zdecydował zakres dostępnych danych dla wartości bazowych, na etapie tworzenia LSR nieznane są np. konkretne obiekty, wydarzenia jakie będą objęte wsparciem, ani beneficjenci, którzy zostaną wybrani w procesie oceny operacji, zatem niemożliwe jest określenie wartości początkowych dla tych operacji, trudno jest stwierdzić czy przy zastosowaniu wskaźnika

dynamicznego („wzrost”) faktyczna zmiana wywołana jest dzięki przeprowadzonej operacji, czy też wynika z innych, niezależnych od operacji czynników.

5. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych

Pomiar wskaźników dokonywany będzie poprzez **bieżące monitorowanie** (bieżące zliczanie wskaźników produktu i rezultatu z ankiet monitorujących beneficjenta - patrz założenia systemu monitoringu. Uaktualnienie danych dokonywane będzie w sposób bieżący, wraz ze spływającymi ankietami. Pierwszym elementem pomiaru wskaźników jest **prognozowanie osiągnięcia wskaźników na podstawie naboru wniosków**. Operacje wybrane do finansowania muszą realizować wskaźniki LSR, zatem wynik naboru daje podstawowe dane dotyczące spodziewanego poziomu realizacji wskaźników odpowiadających danym typom operacji. Dodatkowo, przewiduje się **okresowe monitorowanie osiągnięcia zaplanowanych poziomów wskaźników** określone w procedurach monitoringu, w ramach którego wchodzi zarówno czynności pracowników Biura LGD, jak i czynności Zarządu LGD analizującego dane z monitoringu i **podejmującego decyzje dotyczące ewentualnych zmian w zapisach procedur (w tym kryteriów wyboru) - w przypadkach, gdy takie zmiany będą konieczne (problemy z osiągnięciem zakładanego poziomu wskaźnika)**.

Ostateczne osiągnięcie założonych poziomów wskaźników produktu i rezultatu planowane jest na rok 2029.

Wskaźniki rezultatu zliczane są również na podstawie ankiety monitorującej beneficjenta, który za pomocą ankiety informuje LGD o uzyskanych rezultatach (np. ilości uczestników wydarzeń, osób odwiedzających obiekty objęte operacjami itp.).

6. Stan początkowy wskaźnika i wyjaśnienie sposobów jego ustalenia

Stan początkowy wskaźników produktu i rezultatu ustalony jest na poziomie wartości 0. Jak już wspomniano w pkt. 5 zdecydowano się zastosować na tym poziomie wskaźniki statyczne, dla których wartością jest zero. Powody nie zastosowania wskaźników dynamicznych podano w pkt. 4.

7. Stan docelowy wskaźnika / poziomy przejściowe

Wyjaśnienia dotyczące sposobu jego ustalenia (założenia do planowania)

Stany docelowe wskaźników zaplanowano w oparciu o:

- możliwy do przyjęcia harmonogram czasowy realizacji operacji, w szczególności istotny przy przedsięwzięciach infrastrukturalnych;
- zastosowany podział budżetu LSR, oparty z kolei o potrzeby lokalne wynikające z diagnozy i konsultacji społecznych oraz o obligatoryjne przepisy dotyczące podziału budżetowego (m.in. maksymalny poziom projektu grantowego - 500.000 zł, finansowanie przygotowania jednej koncepcji inteligentnej wsi, itp.);
- ogólną zdolność LGD do zorganizowania określonej liczby naborów, w tym również w kontekście zdolności finansowej do realizacji naborów grantowych;
- realny poziom / prawdopodobieństwo wystąpienia operacji danego typu oparty o dotychczasowe doświadczenia z terenu LGD (np. w odniesieniu do popularności działań „miękkich”, w tym wydarzeń, szkoleń itp.), w tym o doświadczenia płynące z poprzedniego okresu wdrażania (2016-2023);

Poziomy przejściowe wynikają z ogólnych ram realizacji LSR, w tym Planu Działania określającego 6 okresów realizacji LSR (do 2024, 2025, 2026, 2027, 2028 i 2029). Osiągnięcie określonych wartości wskaźników w poszczególnych okresach realizacyjnych wynika z ww. czynników i rozłożenia naborów wniosków w czasie. Poszczególne wartości docelowe wskaźników oraz udział tych wartości w okresach przejściowych odzwierciedla Plan Działania (tabela).

Wskaźniki zawarte w Lokalnej Strategii Rozwoju „Solnej Doliny” mają za zadanie mierzyć postępy w realizacji LSR, zarówno w odniesieniu do przedsięwzięć jak i celów. Realizacja wskaźników rezultatu ma przyczynić się do zniwelowania problemów kluczowych obszaru, a wskaźniki produktu mają za zadanie usunąć przyczynę tych problemów tkwiącą w niedoborze dóbr i usług, albo w niewłaściwym funkcjonowaniu mechanizmów lub reguł, którym podlegają poszczególne sfery życia.

1. Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD, w tym przyjętych rozwiązań formalno-prawnych

Lokalna Grupa Działania – „Solna Dolina” realizuje zadania określone w legislacji, tj. w szczególności:

- opracowuje i wdraża LSR, w tym animuje społeczność lokalną;
- opracowuje kryteria wyboru i procedurę wyboru operacji (oraz grantobiorców);
- przygotowuje i prowadzi nabory wniosków;
- wybiera operacje do finansowania (spośród operacji zgodnych z LSR), a następnie przedkłada wnioski o przyznanie pomocy do ostatecznej kwalifikowalności do podmiotu wdrażającego;
- monitoruje realizację LSR;
- prowadzi ewaluację LSR

Procedury opracowane zostaną zgodnie z Ustawą z dnia 20 lutego 2015 roku o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności oraz Wytycznymi podstawowymi w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, a także konsultacjami z ZW w ramach FUNDUSZY EUROPEJSKICH DLA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO NA LATA 2021-2027 dotyczącymi wdrażania środków z EFS i EFRR.

Przyjęte **rozwiązania formalno-instytucjonalne** zostaną skonstruowane w taki sposób, aby umożliwiły sprawny i transparentny wybór operacji w oparciu o ustalenia poczynione podczas definiowania problemów, przedsięwzięć, celów i wskaźników. Lokalna Grupa Działania – „Solna Dolina” do wdrażania LSR posiada biuro i zatrudnia pracowników zgodnie z **Regulaminem Biura**. Biuro ściśle współpracuje z Zarządem i Radą - organem decyzyjnym powołaną zgodnie z art. 4 ust. 3 pkt. 4) ustawy o RLKS do wyboru i oceny operacji zgodnych z LSR. Sposób funkcjonowania Rady opisuje Regulamin Rady - organu decyzyjnego. Wnioskodawcy zamierzający złożyć wniosek o przyznanie pomocy, mogą przy jego przygotowaniu skorzystać z bezpłatnego doradztwa świadczonego przez pracowników biura LGD. LGD podaje do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej ogłoszenie o naborze wniosków o wsparcie (w tym m.in. wymogi dotyczące trybu ogłaszania, czasu trwania naboru, miejsca składania wniosków) zgodnie z zaplanowanym i zatwierdzonym przez ZW Harmonogramem naborów wniosków, sposobu składania i rejestracji wniosków, sporządzania listy złożonych wniosków, zwoływania posiedzeń Rady i informowania o posiedzeniach, publikowania na stronie internetowej list operacji i przekazania wnioskodawcom pisemnych informacji o wynikach naboru, a także przekazywania dokumentów z wyboru Zarządowi Województwa Wielkopolskiego.

Realizacja celów zawartych w LSR na lata 2023-2027 przewiduje działania dotyczące następujących typów operacji:

- **Operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez wnioskodawców innych niż LGD** i wybieranych przez organ decyzyjny, a następnie przedkładanych do weryfikacji do ZW realizowane w ramach PS WPR, EFRR, EFS+ - nabór wniosków w trybie konkursowym zamkniętym, operacje będą oceniane przez Radę LGD, a następnie przedkładane do ZW w celu ich weryfikacji.
- **Projekty grantowe, realizowane w ramach PS WPR** - w otwartym naborze wniosków o powierzenie grantów, operacje będą oceniane przez Radę LGD, realizowane i rozliczane przez grantobiorców, kontrolowane i rozliczane przez LGD.
- **Projekt grantowy obejmujący przygotowanie koncepcji inteligentnych wsi (SV)** realizowany w ramach PS WPR - w otwartym naborze wniosków o powierzenie grantów, operacje będą oceniane przez Radę LGD, realizowane i rozliczane przez grantobiorców, kontrolowane i rozliczane przez LGD.

Celem tworzenia procedur jest ustalenie zasad i trybu organizacji naborów wniosków, opracowanie niedyskryminującej i przejrzystej procedury i kryteriów wyboru o udzielenie wsparcia w ramach realizacji LSR, które pozwolą uniknąć konfliktu interesów i zapewnią, aby żadna pojedyncza grupa interesu nie kontrolowała decyzji w sprawie wyboru. Zapewnione zostaną niedyskryminujące warunki do aplikowania przez wnioskodawców o środki na operacje wpisujące się w cele strategii, w tym określenie zasad oceny poszczególnych operacji w taki sposób, aby w jak największym stopniu odpowiadały na problemy obszaru. W tym celu zostanie opracowany Regulamin naborów wniosków zgodnie z art. 19a ust. 3 ustawy RLKS.

Nabór wniosków o przyznanie pomocy, ocena zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju LGD Solna Dolina, ocena operacji według kryteriów wyboru i wybór operacji oraz współpraca z wnioskodawcami i właściwymi podmiotami wdrażającymi będą realizowane na zasadach określonych w następujących procedurach:

Procedura naboru, wyboru i oceny operacji innych niż granty – ustalenie zasad i trybu organizacji naborów wniosków na operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny, a następnie przedkładanych do weryfikacji do ZW oraz ustalenie zasad podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, zgodności z wymogami formalnymi, Programem i lokalnymi kryteriami zapewniający wybór projektów, które przyczynią się do realizacji założonych w Lokalnej Strategii Rozwoju celów i będą zgodne z przyjętymi kierunkami rozwoju obszaru przy zachowaniu określonych parytetów i bezstronności.

Procedura naboru, wyboru i oceny operacji grantowych - ustalenie zasad i trybu organizacji naborów wniosków na operacje o powierzenie grantów realizowane indywidualnie w ramach projektu grantowego oraz ustalenie zasad podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji o powierzenie grantów, zgodności z wymogami formalnymi, Programem i lokalnymi kryteriami zapewniający wybór projektów, które przyczynią się do realizacji założonych w Lokalnej Strategii Rozwoju celów i będą zgodne z przyjętymi kierunkami rozwoju obszaru przy zachowaniu określonych parytetów i bezstronności.

Procedura ustalania i zmiany kryteriów wyboru operacji - ustalenie zasad i warunków regulujących ustalanie i zmianę kryteriów wyboru operacji, w celu wyboru operacji najlepiej przyczyniających się do rozwoju obszaru i osiągnięcia celów i wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju.

Procedura aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia „Solna Dolina” - sformalizowanie procesu dokonywania korekt w Lokalnej Strategii Rozwoju, by zapewnić jak najszerszy udział partnerów społecznych, gospodarczych i publicznych LGD oraz wszystkich mieszkańców obszaru

Procedura monitoringu i ewaluacji - Określenie zasad monitorowania i ewaluacji celem dostarczenia informacji o prawidłowości funkcjonowania Stowarzyszenia, biura oraz wdrażania LSR

2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Procedura ustalania i zmiany kryteriów wyboru operacji będzie szczegółowo określała zasady i warunki regulujące kwestie kryteriów wyboru operacji (ustalania i zmiany), w celu wyboru operacji najlepiej przyczyniających się do rozwoju obszaru i osiągnięcia celów i wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju. Prawo występowania z inicjatywą w sprawie zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji do finansowania posiada Rada, po dokonaniu własnych analiz skuteczności stosowanych kryteriów i uwzględnieniu wniosków wpływających od mieszkańców obszaru. Oceny jakości stosowanych kryteriów wyboru i oceny operacji może dokonywać również na zlecenie Zarządu - podmiot zewnętrzny.

Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanowienia i zmiany kryteriów uwzględniał będzie wymogi określone w PS WPR oraz FEW dla programów, w ramach których finansowana będzie LSR – EFRROW, EFS i EFRR. Ponadto projekty wskazane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla EFS+ i EFRR. Promowane będą projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus (zrównoważony rozwój, estetyka i inkluzywność). Kryteria wyboru ustanawiane i zmieniane będą w procesie społecznych konsultacji. Konsultacje te uwzględniać będą proces zgłaszania propozycji oraz ich analizy. W przypadku zmian wynikających z otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR oraz zmian obowiązkowych wynikających ze zmiany legislacji odnoszącej się do RLKS/PROW oraz z decyzji instytucji nadrzędnych dla LGD, w tym np. z czynności kontrolnych, mogą być wprowadzane - jako obowiązkowe - z pominięciem społecznych konsultacji. W opisanym przypadku zmiany zatwierdzane będą przez Zarząd i podawane do wiadomości na najbliższym Walnym Zgromadzeniu Członków.

Kryteria wyboru operacji zdefiniowane będą w taki sposób, aby były: obiektywne, niedyskryminujące, przejrzyste, powiązane z diagnozą obszaru, bezpośrednio przyczyniające się do wyboru operacji, mierzalne. W procesie konsultacji w sposób hierarchiczny dokonano wyboru kryteriów, które premiąją operacje, w jak największym stopniu przyczyniające się do realizacji wskaźników produktu zawartych w LSR. **Określone kryteria premiąją operacje: deklarujące zatrudnienie w ramach operacji zdiagnozowanych i określonych w LSR osób będących w niekorzystnej sytuacji (kobiety) – przedsięwzięcie P.1.1, deklarują utworzenie większej niż**

zakładane minimum liczby etatów – przedsięwzięcie P.1.2, będą wspierać rolników prowadzących działalność rolniczą w małych gospodarstwach w zakresie agroturystyki, będą realizowane w partnerstwie, zapewniają racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczają presję na środowisko (w odpowiedzi na zdiagnozowany problem małej świadomości ekologicznej i szansy związanej z rosnącym zainteresowaniem działaniami ekologicznymi), **będą zintegrowane** (łączące różne dziedziny, tematyki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności), **będą innowacyjne**, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR i realizowane są w miejscowości poniżej 5 000 mieszkańców (wykazany w diagnozie deficyt w infrastrukturze społecznej w szczególności w mniejszych miejscowościach), realizowane będą na obszarach po PGR, a także kryteria premiujące działania skierowane do zdiagnozowanych grup osób w niekorzystnej sytuacji określone w LSR – kobiet, a także ludzi młodych do 25 roku życia i seniorów. Ponadto w Przedsięwzięciu P.2.1: Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi preferowane będą koncepcje, które: **zakładają większy poziom zaangażowania społeczności lokalnej w realizację zadania, wykazują zaangażowanie sołtysa lub rady sołeckiej w proces przygotowania koncepcji inteligentnej wsi, zakładają większą liczbę partnerów zaangażowanych w tworzenie koncepcji, zakładają powiązanie wnioskodawcy z obszarem objętym koncepcją, obejmują obszary po PGR oraz będą realizowane w miejscowości zamieszkałej przez mniej niż 5 tys. mieszkańców.**

Animowanie, komunikacja i informowanie lokalnej społeczności o możliwości udziału w działaniach na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji odbywać będzie poprzez: kampanię informacyjną dotyczącą obowiązków komunikacyjnych beneficjentów EFSD, kampanię informacyjną na temat głównych założeń LSR, kampanie informacyjne na temat terminów przyjmowanych wniosków, informowanie na temat warunków i sposobów realizacji rozliczania projektów, spotkania informacyjno – szkoleniowe dotyczące przygotowania, realizacji i rozliczenia operacji, badanie satysfakcji wnioskodawców i beneficjentów dotyczące jakości doradztwa świadczonego przez LGD na etapie przygotowania wniosków o wsparcie projektowanych działań oraz o rozliczenie realizowanych operacji, Jarmarki Lokalnego Produktu, Partnerstwa i dobrych praktyk - Silna Solna. Środki przekazu jakie zostaną użyte w ramach działań komunikacyjnych z grupami osób w niekorzystnej sytuacji to: strona internetowej LGD, portal społecznościowy - fanpage LGD, strona internetowa gmin członkowskich, mailing, media o zasięgu lokalnym, spotkania informacyjno-szkoleniowe, ankiety, ogłoszenia na tablicach ogłoszeniowych w urzędach gmin. Dodatkowo na stronie internetowej LGD utworzono panel konsultacyjny jako internetowe, innowacyjne narzędzie komunikacji z lokalną społecznością, służące również zachęcaniu do **współpracy i zgłaszania nowych inicjatyw i pomysłów**. Pozwoli to mieszkańcom na aktywne włączanie się w działania realizowane przez LGD, a także na zgłaszanie swoich uwag i pomysłów w całym okresie wdrażania LSR. Ta metoda partycypacji jest szczególnie istotna dla młodych mieszkańców obszaru oraz kobiet, które ze względu na konieczność np. opieki nad dziećmi są mniej mobilne. W stosunku do osób starszych informacje o realizowanych działaniach dodatkowo rozsyłane będą pocztą elektroniczną dzięki posiadanej bazie adresowej prowadzonej przez LGD „Solna Dolina” w ramach Inkubatora Dojrzałego Mentora, dystrybuowane poprzez Ośrodki Pomocy Społecznej oraz bezpośredni kontakt z Klubami Seniora, Uniwersytetem III Wieku oraz organizacjami zrzeszającymi osoby starsze. W LSR uwzględniono również **zwiększenie aktywności seniorów** poprzez członkostwo w Zarządzie, gdzie jeden z członków Zarządu jest seniorem oraz uwzględniono **zwiększenie aktywności społecznej ludzi młodych** (do 25 roku życia) **poprzez członkostwo w Zarządzie**, gdzie jeden z członków Zarządu jest osobą młodą. Przewidziano realizację **operacji na rzecz ludzi młodych, seniorów i kobiet** w zakresie włączenia społecznego w ramach przedsięwzięć: P.2.2, P.2.3 oraz P.2.5 - Wspieranie działań na rzecz ożywienia przestrzeni publicznej (opis szczegółowy w rozdziale VI Cele i wskaźniki pkt. 3)

3. Uwzględnienie w kryteriach innowacyjności i inkluzywności

Funkcjonowanie LGD w poprzednich latach jednoznacznie potwierdza konieczność premiowania działań innowacyjnych na obszarze. Dzięki takiemu podejściu w perspektywie 2014–2020 zrealizowano wiele innowacyjnych w skali obszaru operacji. W związku z tym również w perspektywie 2023–2027 stosowane będą kryteria, które przyczynią się do wyboru operacji o charakterze innowacyjnym. Realizowane w ramach każdego przedsięwzięcia projekty będą oceniane pod kątem innowacyjności. Będzie ona premiowana w ramach kryteriów wyboru, które posiadać będą dodatkowe opisy precyzujące, co uznawane jest za innowacyjne: „oceniane będzie nowatorstwo w odniesieniu do obszaru LGD. Preferowane będą operacje, które wpisują się w innowacyjne podejście określone w LSR, tj. wykorzystujące niepraktykowane do tej pory

rozwiązania, nowatorskie i o wyższym standardzie, dotyczą nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych czy społecznych, zaspokojenia potrzeb, które były pomijane w dotychczasowych działaniach, rozwój nowych funkcji obszaru, nowy sposób angażowania społeczności lokalnej w rozwój (udowodnienie innowacyjności spoczywać będzie na wnioskodawcy).

Określone kryteria wyboru operacji oparte zostały także o zasadę inkluzywności, tj. braku wewnętrznych ograniczeń dla podmiotów wnioskujących oraz braku ograniczeń wykluczających potencjalnych odbiorców działań. W każdym typie operacji (poza przedsięwzięciami skierowanymi do grupy w niekorzystnej sytuacji, tj. kobiet oraz przedsięwzięć skierowanych do ludzi starszych oraz młodzieży) wprowadzone zostanie kryterium wyboru: „Operacja nie przewiduje ograniczeń odbiorców działania w zakresie płci, wieku, niepełnosprawności ani miejsca zamieszkania”. Inkluzywność preferowana będzie więc również kryteriami wyboru. Operacje inkluzywne kładły będą nacisk na zrozumienie różnorodności użytkowników przy podejmowaniu decyzji projektowych, tak aby objąć nimi jak najwięcej osób.

Ponadto członkostwo w LGD „Solna Dolina” ma charakter inkluzywny. Statut Stowarzyszenia zapewnia powszechność członkostwa i nie przewiduje żadnych ograniczeń w tym zakresie, zgodnie z § 12 pkt 1. Zapisy Statutu regulują również powszechność zgłaszania inicjatyw dotyczących funkcjonowania LGD i wdrażania LSR (§ 12 pkt 3.d i 4.c oraz § 14 pkt 4.d). § 19 pkt 4 natomiast - w celu zapewnienia członkom stowarzyszenia możliwości decydowania o sposobie wdrażania LSR oraz w celu pogłębiania Partnerstwa na obszarze - reguluje kwestie związane ze zwoływaniem Walnego Zgromadzenia na wniosek zgłoszony przez grupę co najmniej 10% członków Stowarzyszenia.

4. Informacja o realizacji projektów grantowych, w tym projektów obejmujących przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi (smart village) i/lub operacji własnych i/lub operacji realizowanych w partnerstwie z partnerami spoza obszaru danej LSR

Jedną z metod wdrażania LSR w okresie 2023-2027 jaką realizować będzie Partnerstwo są Projekty grantowe. **Projekt grantowy** – zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy o rozwoju lokalnym jest operacją, której beneficjent będący LGD udziela innym podmiotom wybranym przez LGD, zwanym dalej „grantobiorcami”, grantów będących środkami finansowymi programu powierzonymi przez LGD grantobiorcom na realizację zadań służących osiągnięciu celu tej operacji. Zasady realizacji projektów grantowych reguluje ustawa o rozwoju lokalnym oraz Wytyczne podstawowe w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Zaplanowano realizację projektów grantowych. Projekty, które służyć będą lokalnej społeczności realizowane będą w następujących przedsięwzięciach:

1. **P.1.3: Budowa i wzbogacenie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej** – wartość grantu: 50 000 €

Realizacja grantu w tym zakresie tematycznym przyczynia się do osiągnięcia celu: **1. ROZWÓJ TURYSTYCZNO-REKREACYJNYCH FUNKCJI OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW**

- **wskaźniki rezultatu:** Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR – Liczba osób – 800
- **wskaźnik produktu:** Liczba obiektów kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych objętych wsparciem – 5

2. **Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi** - wartość grantu 6 000 €

Realizacja grantu w tym zakresie tematycznym przyczynia się do osiągnięcia celu: **2. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ WZROST ICH INTEGRACJI, AKTYWNOŚCI, TOŻSAMOŚCI I KOMPETENCJI**

- **wskaźniki rezultatu:** Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: Liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi – 6 sztuk
- **wskaźnik produktu:** Liczba mieszkańców zaangażowanych w tworzenie koncepcji inteligentnej wsi - 100

3. **Przedsięwzięcia zintegrowane:**

- **wskaźnik rezultatu:** Promowanie włączenia społecznego: Liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego - 300

- a) 2.2 Wspieranie działań podnoszących kompetencje mieszkańców, wzmacniających lokalną tożsamość, przeciwdziałających wykluczeniu, aktywizujących i integrujących - wartość grantu 44 000 €
— **wskaźnik produktu:** Liczba projektów w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego - 8
- b) 2.3 Rozwój współpracy, integracji i aktywności ludzi starszych, młodzieży oraz kobiet - wartość grantu 30 000 €
— **wskaźnik produktu:** Liczba projektów w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego – 8

Realizacja grantu w tym zakresie tematycznym przyczynia się do osiągnięcia celu: **2. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ WZROST ICH INTEGRACJI, AKTYWNOŚCI, TOŻSAMOŚCI I KOMPETENCJI**

Na projekty grantowe przeznaczono w budżecie łącznie kwotę 130 000 €. W planie działania i tabeli celów i wskaźników LSR określono przedsięwzięcia, do osiągnięcia których przyczyniać będzie się ich realizacja.

Decyzja o zastosowaniu tej metody wdrażania LSR podjęta została w wyniku społecznych konsultacji. Uczestnicy spotkań uznali, że realizacja grantów nie tylko komplementarnie wpłynie na realizację celów, przedsięwzięć i wskaźników, ale przyczyni się do zwiększenia zaangażowania społeczności lokalnej, w tym niewielkich organizacji pozarządowych, wzrostu ich integracji, społecznej aktywizacji i identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz rozwoju lokalnego partnerstwa, co stanowić będzie wartość dodaną projektów. Pozwoli na uaktywnienie różnych środowisk i podjęcie współpracy między różnymi grupami w celu realizacji określonych przedsięwzięć.

Rozdział VIII. PLAN DZIAŁANIA

1. Charakterystyka przyjętego harmonogramu – plan działania w załączniku do LSR

Plan działania jest ściśle powiązany z logiką interwencji opisaną w rozdziale dotyczącym celów i wskaźników w LSR. Zawiera szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu dla określonych w strategii przedsięwzięć, co w konsekwencji przełoży się na osiąganie celów oraz wskaźników rezultatu. Harmonogram osiągania poszczególnych celów LSR jest wynikiem sekwencji ogłaszanych naborów. Ogłaszanie naborów zostało zaplanowane w sposób, który umożliwia osiąganie konkretnych produktów będących podstawą do realizacji kolejnych działań określonych w harmonogramie. Czynnikiem determinującym plan działania było ustanowienie kamieni milowych wynikających z ram programowych w ramach EFSI. Pierwsze nabory wniosków zaplanowano na rok 2024:

PS WPR:

1. Wspieranie działań w zakresie rozwoju przedsiębiorstw;
2. Rozwój gospodarstw agroturystycznych;
3. Budowa i wzbogacenie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej;
4. Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi.

EFRR:

1. Wspieranie i rozwój lokalnej infrastruktury społecznej.

EFS+:

1. Wspieranie działań na rzecz ożywienia przestrzeni publicznej.

W roku 2026 przewiduje się przeprowadzenie naboru na projekty grantowe w zakresie budowy i wzbogacenia infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej oraz na projekty grantowe w zakresie włączenia społecznego finansowane z PS WPR.

Określenie kamieni milowych jest dla działalności LGD i realizacji LSR niezwykle istotne. Daje możliwość zweryfikowania dotychczasowych działań w kontekście realizacji celów i wskaźników, jest też podstawą do bieżącego weryfikowania dokonanych na etapie planu ustaleń. Informacje uzyskane na tym etapie są ważnym czynnikiem służącym ocenie stosowanych kryteriów w zakresie ich adekwatności i użyteczności. Nie osiąganie zaplanowanych wskaźników jest sygnałem do modyfikacji narzędzi służących wyborowi istotnych z punktu widzenia LSR operacji – działań określonych w planie monitoringu i ewaluacji

Rozdział IX. PLAN FINANSOWY LSR

1. Opis źródeł finansowania działalności LGD

Realizacja Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność Solnej Doliny opierać się będzie o środki pochodzące z funduszy EFSI na lata 2023-2027, w tym z PS WPR, EFRR i EFS+. **Dodatkowo, wzorem lat ubiegłych LGD „Solna Dolina”, w celu zwiększenia intensywności interwencji sięgała będzie po środki pochodzące z innych źródeł w ramach ogłaszanych programów rządowych, np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich z Narodowego Instytutu Wolności - Priorytet 2.: Organizacje obywatelskie na rzecz dobra wspólnego; Program Wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025 – priorytety: 1. Aktywność społeczna, 3. Włączenie cyfrowe. LGD „Solna Dolina” zamierza również wspierać grupy nieformalne i pełnić rolę Patrona w konkursach „Wielkopolska Wiara” organizowanych przez Centrum PISOP, co przyczyni się w znaczący sposób do budowania partnerskich relacji na obszarze LGD. Ponadto LGD dysponować będzie środkami finansowymi pochodzącymi ze wszystkich funduszy EFSI na **zarządzanie biurem oraz aktywizację społeczności lokalnej**. Biuro prowadzić będzie sprawy Organów Stowarzyszenia, tj. Walnego Zgromadzenia, Zarządu, Komisji Rewizyjnej, Rady LGD, m.in. poprzez:**

a) Inspirowanie i podejmowanie działań na rzecz Stowarzyszenia,

b) Obsługę organów Stowarzyszenia w zakresie spraw administracyjnych, finansowych i organizacyjnych.

Pracownicy biura prowadzić będą również nieodpłatne doradztwo na rzecz mieszkańców obszaru.

Skuteczność, jakość i efektywność doradztwa będzie mierzona i oceniana. Pomiar dokonywany będzie za pomocą anonimowych ankiet kierowanych do wnioskodawców. Efektywność doradztwa będzie również mierzona liczbą złożonych wniosków przez wnioskodawców korzystających z doradztwa. Pracownicy biura wykonywali będą również zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy, a także zadania na rzecz budowania Partnerstwa lokalnego. W celu zapewnienia efektywnej pracy biura kompetencje pracowników będą systematycznie podnoszone. Poniżej wskazano podział budżetu na zaplanowane do realizacji cele LSR:

2. Opis powiązań poszczególnych źródeł finansowania z celami LSR

CEL 1: ROZWÓJ TURYSTYCZNO-REKREACYJNYCH FUNKCJI OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	
BUDŻET NA REALIZACJĘ CELU EURO PS WPR: 1 170 000	POWIĄZANIE BUDŻETU Z CELAMI I DIAGNOZĄ OBSZARU
	Na obszarze Solnej Doliny występują dobre warunki do rozwoju turystyki i agroturystyki: wysoka jest jakość środowiska przyrodniczego, funkcjonuje w działającej kopalni soli podziemna trasa turystyczna będąca unikatem w skali europejskiej, występują tu wody geotermalne i obszar NATURA 2000, a nieopodal znajduje się uzdrowisko termalne. Wykorzystanie walorów obszaru do rozwoju funkcji turystycznych wymaga zarówno wspierania przedsiębiorstw okołoturystycznych, zagospodarowania istniejącej jak i budowy nowej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej oraz kulturalnej. Rozwojowi turystyki na obszarze objętym strategią musi towarzyszyć zwiększenie skali i różnorodności usług związanych z obsługą ruchu turystycznego. W tej dziedzinie istnieją duże braki i niewykorzystane możliwości. Napływ turystów to również szansa powstania sektora wytwarzającego produkty lokalne, wyroby tradycyjne i pamiątki. Produkty te mogą znaleźć odbiorców nie tylko wśród turystów, ale również wśród części mieszkańców obszaru oraz mieszkańców pobliskich miast, preferujących zaopatrywanie się wprost u producenta lub poszukujących produktów o specyficznych cechach jakościowych lub walorach użytkowych. Planowane w ramach celu 1 działania przyczynią się do podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru i umocnienia jego wizerunku jako regionu turystycznego. Ponadto przeprowadzona diagnoza wykazała, iż na obszarze Solnej Doliny stan wielu obiektów pełniących funkcje społeczno-kulturalne i integracyjne jest niezadowolający, słabo są również zagospodarowane „centra wsi”. Na obszarze objętym strategią odczuwa się brak wystarczającej liczby obiektów sportowo-rekreacyjnych umożliwiających uprawianie sportu i aktywny wypoczynek mieszkańców. Realizacja celu wpłynie na poprawę sytuacji w tym

zakresie poprzez budowę przebudowę i poprawę wyposażenia obiektów sportowo-rekreacyjnych.

Ponadto w ostatnich latach nastąpił wzrost zainteresowania mieszkańców Solnej Doliny aktywnym wypoczynkiem i rekreacją w miejscu zamieszkania lub jego bliskim sąsiedztwie. Coraz więcej osób widzi potrzebę dbania o dobrą kondycję zdrowotną. Zaspokojenie wymienionych wyżej potrzeb mieszkańców wymaga utworzenia, zagospodarowania lub rozwoju tzw. centrów rekreacji i wypoczynku. Uczestnicy spotkań konsultacyjnych zwracali uwagę na duże deficyty w tym zakresie występujące na obszarze. Rozwiązaniem zidentyfikowanych w diagnozie problemów, jest podjęcie działań w zakresie rozwoju przedsiębiorczości wspierającej turystykę i rekreację, a także rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej pozwalającej na tworzenie oferty spędzania czasu wolnego i integracji dla mieszkańców i turystów oraz promocji obszaru.

CEL 2: WŁĄCZENIE SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW OBSZARU LGD „SOLNA DOLINA” ORAZ WZROST ICH INTEGRACJI, AKTYWNOŚCI, TOŻSAMOŚCI I KOMPETENCJI

POWIĄZANIE BUDŻETU Z CELAMI I DIAGNOZĄ OBSZARU

BUDŻET NA REALIZACJĘ CELU EURO:

876 000

w tym:

PS WPR:

80 000

EFRR:

318 000

EFS+:

478 000

Największym kapitałem obszaru Solnej Doliny są ludzie, którzy tu żyją i mieszkają. Istotne jest podejmowanie przedsięwzięć wzmacniających kapitał społeczny i integrujących mieszkańców, a także tworzących przestrzeń do realizacji tych przedsięwzięć. Ogólnie aktywność społeczna na obszarze jest niska i należy podjąć działania aktywizujące mieszkańców i wpływające na zwiększenie ich integracji i chęci samoorganizowania się. Aby przeciwdziałać zagrożeniu, będących poza sferą oddziaływania LDG, a mianowicie niechęci młodzieży do podejmowania aktywności społecznej, oferty należy kierować także do młodych mieszkańców obszaru. Należy wykorzystać istniejącą sieć obiektów, które stanowić mogą „centra życia” i aktywizacji mieszkańców. Szansą jest tu niewątpliwie rozwój społeczeństwa obywatelskiego i zapoczątkowana współpraca pomiędzy organizacjami. Docelowo działania te stanowić będą odpowiedź na wyzwania związane z rosnącą potrzebą zapewnienia interesującej oferty czasu wolnego dla mieszkańców oraz włączeniem zdiagnozowanych osób w niekorzystnej sytuacji. W celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu (w tym także wykluczeniu cyfrowemu) niezbędne jest wzmocnienie ich integracji ze społecznością lokalną i zwiększenie aktywności poprzez działania edukacyjne podnoszące ich samoocenę. Realizacja celu poprzez organizację różnego rodzaju działań przyczyni się do stworzenia oferty integracyjno-aktywizującej, a także wpłynie na podniesienie wiedzy i kompetencji mieszkańców obszaru.

Większość gmin posiada lokalne centra rekreacji i wypoczynku lub zasoby umożliwiające ich utworzenie. Miejsca te wymagają jednak zagospodarowania w zakresie ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury społecznej. Jednym z powodów niskiej aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców obszaru jest zły stan obiektów pełniących takie funkcje. W miejscowościach, gdzie tego typu obiekty mają niski standard i są źle wyposażone, mieszkańcy nie mają warunków do organizowania imprez kulturalnych, kursów i szkoleń, spotkań integrujących społeczność lokalną, działalności klubów, zespołów artystycznych i grup zainteresowań. Planowane działania mają na celu zmianę tej sytuacji poprzez budowę, przebudowę i doposażenie wiejskich świetlic, domów kultury, organizację miejsc aktywnego wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i osób starszych.

Ponadto należy mieć na uwadze, iż obszar objęty strategią posiada cenne walory przyrodniczo-krajobrazowe. Ważnym aspektem dla lokalnej społeczności jest współodpowiedzialność za środowisko naturalne, jako wspólne dobro, dlatego też istotnym elementem jest podnoszenie świadomości mieszkańców na temat roli rozwiązań proekologicznych, w tym wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Tym bardziej, że jak

wykazała diagnoza świadomość mieszkańców w tym zakresie jest niska. Niewielkie jest także wykorzystanie alternatywnych źródeł energii. Zagrożenia płynące z degradacji środowiska związanej z działalnością człowieka są coraz powszechniejsze, ale coraz szerzej rozwija się idea wytwarzania energii odnawialnej i wzrasta zainteresowanie jej wykorzystaniem. Należy więc podejmować również działania promocyjne i edukacyjne, które pozwolą na zachowanie i ochronę środowiska przyrodniczego. Jak wskazała diagnoza obszaru dla mieszkańców bardzo ważnym aspektem jest dziedzictwo kulturowe. Jest to ważny czynnik życia i działalności każdego człowieka. Stanowi ono zarówno dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, jak również dorobek naszych czasów. Oznacza wartość – materialną lub niematerialną – przekazaną przez przodków i określającą naszą kulturę. Zawiera w sobie wszystkie skutki środowiskowe wynikające z interakcji pomiędzy ludźmi a otoczeniem na przestrzeni dziejów. Istotne jest wzmacnianie spójności społecznej, w tym poprzez ochronę środowiska przyrodniczego i kulturalnego oraz działania na rzecz kształtowania tożsamości lokalnej w kontekście posiadanego dziedzictwa, co stanowi istotne wsparcie, nie tylko dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Spójność obszaru LGD wykazana w diagnozie, w sposób istotny związana jest z dwoma aspektami, tożsamością mieszkańców oraz dbałością o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze. Dlatego też, w ramach tego celu rekomendowane będą również działania integrujące i edukujące mieszkańców w zakresie lokalnej tożsamości oraz mające na celu zachowanie i ochronę dziedzictwa.

Budżet na realizację LSR został określony zgodnie z logiką interwencji, a jego podział wynika ściśle z diagnozy obszaru i analizy SWOT oraz powiązania z określonymi celami i przedsięwzięciami. W planie działania wskazano harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu.

Rozdział X. MONITORING I EWALUACJA

Wnioski zawarte w niniejszym rozdziale są wynikiem prowadzonych działań uspołeczniania zapisów LSR, w tym: spotkań z mieszkańcami w punktach konsultacyjnych, ankiety elektronicznej, panelu konsultacyjnego LSR, forum społecznego, World Cafe, spotkania fokusowego z seniorami i młodzieżą. Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem monitoringu jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

W Stowarzyszeniu „Solna Dolina” monitorowaniu zgodnie ze społecznymi ustaleniami podlegać będą następujące elementy:

- ✓ rzeczowa realizacja LSR - analiza stopnia osiągania wskaźników dla celów wskazanych w LSR
- ✓ harmonogram ogłaszanych konkursów
- ✓ budżet LGD w zakresie wydatkowania środków na poszczególne operacje i wydatków własnych
- ✓ monitorowanie operacyjne na podstawie bezpośrednich rozmów z beneficjentami i wizji lokalnych na miejscu realizacji operacji (w przypadku realizacji grantów),
- ✓ struktury organu decyzyjnego LGD – Rady
- ✓ zainteresowanie stroną internetową
- ✓ działania komunikacyjne i środki przekazu
- ✓ funkcjonowanie biura LGD oraz doradztwo
- ✓ szkolenia i inne przedsięwzięcia podejmowane przez LGD

Ewaluację można rozumieć jako „ocenę wartości interwencji, do której to oceny zastosowano odpowiednie, znane kryteria”. Interwencją są – w wypadku LGD – mechanizmy wdrażane przez tą organizację, a więc przede wszystkim realizacja wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju i inne działania prowadzone zgodnie z celami statutowymi. Ujmując zatem definicję ewaluacji w sposób najprostszy, ma ona być rozumiana jako **ocena prowadzonych działań lub „sprawdzenie jakości tego, co jest robione”.**

Zgodnie z wynikami konsultacji funkcjonowanie LGD „Solna Dolina” będzie na bieżąco monitorowane i poddawane badaniom ewaluacyjnym w celu stałego podnoszenia jakości i efektywności

działań. Ewaluacja będzie niezbędna do sprawnego wydatkowania środków w ramach LSR, a także do szybkiego reagowania na zmieniające się warunki otoczenia społeczno-gospodarczego na terenie LGD.

W Stowarzyszeniu „Solna Dolina” ewaluacji podlegać będą następujące elementy:

- ✓ efektywność pracy biura i organów LGD w tym ocena pracowników
- ✓ ocena przebiegu konkursów,
- ✓ sposób przepływu informacji,
- ✓ efektywność promocji i stopień aktywizacji lokalnej społeczności,
- ✓ stopień realizacji celów i wskaźników,
- ✓ harmonogram rzeczowo-finansowy LSR
- ✓ wykorzystanie budżetu,
- ✓ funkcjonalność stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur

Jednym z najważniejszych celów ewaluacji jest **dostarczanie osobom odpowiadającym za zarządzanie strategią (w tym wypadku Zarządowi LGD) rzetelnych i opracowanych na podstawie określonej metodyki danych, ułatwiających im podejmowanie decyzji co do kontynuowania lub zmian w zakresie prowadzonych działań (np. w zakresie kierunków, celów, wskaźników realizacji LSR) oraz zapewnienia transparentności i skuteczności podejmowanych działań.** Ewaluacja ma zatem zapobiec decyzjom opartym jedynie na przesłankach, odczuciach i nierzetelnych danych.

W procesie ewaluacji wykorzystywane będą także uwagi, wnioski i opinie mieszkańców zgłaszane w ramach konsultacji społecznych opisanych w Planie komunikacji, a **wyniki ewaluacji oraz wyniki analizy danych monitoringowych będą wykorzystywane przez Walne Zgromadzenie Członków i Zarząd do podejmowania zgodnie z procedurą decyzji w sprawie:**

- ✓ aktualizacji i zmian w LSR w sposób, który zostanie opisany w procedurze aktualizacji LSR,
- ✓ aktualizacji i zmian kryteriów wyboru w sposób, który zostanie opisany w procedurze zmiany kryteriów wyboru
- ✓ zmian funkcjonowania LGD (np. zmiany procedur, regulaminów lub nawet statutu LGD),
- ✓ reorganizacji biura LGD (np. zmiany liczby lub rodzaju stanowisk, zmiany zakresu obowiązków na poszczególnych stanowiskach, zmiany warunków techniczno-lokalowych), prowadzenia polityki kadrowej (np. dokonanie zmian kadrowych, stosowanie środków motywacyjnych, przyznawanie nagród dla personelu biura),
- ✓ zmian personalnych w składzie organów LGD (np. Zarządu lub Rady),
- ✓ prowadzenia polityki promocyjnej LGD, poszerzania składu LGD oraz podejmowania działań integrujących partnerstwo
- ✓ zmiany narzędzi i środków przekazu stosowanych przez LGD.

W określeniu procesu ewaluacji wykorzystywane zostały uwagi, wnioski i opinie mieszkańców zgłaszane w ramach konsultacji społecznych opisanych w Rozdziale III „Partycypacyjny charakter LSR”.

W całym procesie ewaluacji LGD „Solna Dolina” stosowała będzie ocenę obszarów funkcjonowania LGD, wdrażania LSR i wpływu tego wdrażania na otoczenie przy zastosowaniu następujących kryteriów ewaluacyjnych:

- **Efektywność/wydajność** – ocena poziomu „ekonomiczności”, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów, przy czym przez nakłady rozumie się zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.
- **Trwałość efektów** (wypracowanie trwałych rozwiązań, powtarzalnych zjawisk i działających mechanizmów utrwalających osiągnięty cel działania LGD; a więc prawdopodobieństwo, że korzyści wynikające z realizacji strategii będą trwać nadal, po zakończeniu bieżącej interwencji, być może przy założeniu innych narzędzi wsparcia, albo bez nich).
- **Skuteczność działań** (osiąganie lub nieosiąganie założonych celów poszczególnych działań).
- **Użyteczność** – stopień zaspokojenia potrzeb beneficjentów w wyniku osiągnięcia rezultatów podejmowanych operacji.
- **Trafność/adekwatność/odpowiedniość** – stopień, w jakim przyjęte cele projektu odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów.

- **Zgodność stosowanych narzędzi** z potrzebami mieszkańców i podmiotów z terenu działania LGD odzwierciedlająca się w ich zainteresowaniu realizowanymi zadaniami (stopień wykorzystania funduszy pomocowych, udział w wydarzeniach, imprezach itd.).

Za bieżący monitoring odpowiedzialne jest Biuro LGD oraz Zarząd w zakresie funkcjonowania Biura LGD oraz doradztwa. Przeprowadzanie ewaluacji dokonywane jest przez Biuro LGD, Zarząd, organ decyzyjny – Radę – w zależności od obszaru objętego ewaluacją.

Wszystkie działania LGD dotyczące monitoringu i ewaluacji LSR są jawne. LGD monitoruje na bieżąco wdrażanie LSR. Działania logistyczne i obsługę Zespołu ds. Monitoringu i Ewaluacji zapewnia Biuro LGD. Monitoring jest procesem ciągłym. Polega na systematycznej analizie wdrażania LSR, wszystkich podejmowanych działań przez LGD oraz otoczenia, na które działania LGD wywołują wpływ. Odpowiedzialnym za monitoring jest Zarząd Stowarzyszenia. Monitoring jest ściśle powiązany z oceną – ewaluacją.

1. Zarząd Stowarzyszenia „Solna Dolina” powołuje trzyosobowy **Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji**, który składa się z przedstawicieli LGD.
2. Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji będzie pracował w oparciu o dostarczone przez wykonawców badań materiały celem przygotowania raportu z dokonanej ewaluacji na każdym etapie przewidzianym w harmonogramie.
3. W Stowarzyszeniu „Solna Dolina” monitorowane będą na bieżąco przez Biuro LGD elementy wskazane w tabeli „Sposób realizacji monitoringu i ewaluacji”.
4. Zespół na podstawie materiałów dostarczonych przez wykonawców badań przygotowuje zgodnie z przyjętym harmonogramem oceny (ewaluacji) „Raport z wdrażania LSR” dla Walnego Zgromadzenia Członków w następujących obszarach:

Raz na pół roku Biuro LGD	Po każdym naborze Zarząd LGD	Ocena roczna w latach 2024–2030, dokonywana w pierwszym kwartale roku następującego po roku ocenianym Biuro LGD	Ocena dwuletnia dokonywana w terminach: I kwartał 2025, I kwartał 2027, I kwartał 2029 roku Zarząd LGD Biuro LGD	Ocena dokonywana w I kwartale 2026 oraz I kwartał 2029 roku Zarząd Organ Decyzyjny - Rada
✓ Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR ✓ Wykorzystanie budżetu LSR	Przebieg konkursów	Efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności	✓ Efektywność pracy biura i organów LGD w tym ocena pracowników ✓ Efektywność świadczonego doradztwa ✓ Sposób przepływu informacji	✓ Stopień realizacji celów i wskaźników ✓ Funkcjonalność stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur

5. Raport ten będzie zawierał, w razie takiej potrzeby, rekomendacje dotyczące działań jakie należałoby podjąć w przypadku zagrożenia osiągnięcia celów i wskaźników LSR, przeprowadzenia zmian kryteriów i procedur obowiązujących w Stowarzyszeniu, zmian w organizacji pracy Biura i zwiększenia przepływu informacji, przeprowadzenia zmian w systemie promocji i aktywizacji, działania dyscyplinujące w zakresie właściwego przeprowadzania konkursów i realizacji harmonogramu oraz budżetu.
6. Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji przedstawia przygotowany raport na najbliższym Walnym Zgromadzeniu Członków.
7. Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji w przypadku konieczności podjęcia natychmiastowych działań może wnioskować do Zarządu o zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Członków zgodnie z § 19 pkt.7 Statutu Stowarzyszenia „Solna Dolina”.

8. Walne Zgromadzenie Członków zatwierdza przedstawiony przez Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji raport i powierza go niezwłocznie do wykonania Zarządowi LGD.
9. **Raport, celem zachowania przejrzystości i transparentności działań LGD jest podawany do publicznej wiadomości na stronie internetowej www.solnadolina.eu.**

Szczegóły dotyczące elementów podlegających monitorowaniu oraz ewaluacji wraz z podaniem czasu i okresu dokonywania pomiaru i oceny znajdują się w tabeli: „Sposób realizacji monitoringu i ewaluacji”.

SPOSÓB REALIZACJI MONITORINGU I EWALUACJI

Tabela 1 Elementy podlegające monitorowaniu				
Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania				
Rzeczowa realizacja LSR - analiza stopnia osiągnięcia wskaźników dla celów LSR	Biuro LGD (ocena własna)	Sprawozdania beneficjentów, dokumentacja własna LGD	Na bieżąco	Stopień realizacji wskaźników
Harmonogram ogłaszanych konkursów	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr ogłoszonych konkursów	Na bieżąco	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem konkursów LSR, stopień realizacji zadań wdrażanych w ramach LSR
Budżet LGD w zakresie wydatkowania środków na poszczególne operacje i wydatków własnych	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr danych	Na bieżąco	Stopień wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do środków zakontraktowanych
Monitorowanie operacyjne operacji grantowych	Biuro LGD (ocena własna)	Bezpośrednie rozmowy z beneficjentami i wizje lokalne na miejscu realizacji operacji	Na bieżąco	Stopień realizacji poszczególnych operacji i ich zaawansowania – zgodność realizacji z zestawieniem rzeczowo-finansowym i budżetem, informowanie o współfinansowaniu
Struktura organu decyzyjnego LGD - Rady	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr interesów członków Rady uzupełniany na bieżąco i każdorazowo podczas oceny operacji Listy obecności	Na bieżąco	Stopień spełniania parytetów w składzie Rady w zakresie grup interesu i braku dominacji partnerów publicznych; zmiany reprezentowania sektora przez poszczególnych członków Rady

Zainteresowanie stroną internetową LGD.	Biuro LGD (ocena własna)	Licznik odwiedzin strony internetowej Dane od administratora strony internetowej	Na bieżąco	Skuteczność przekazywania/uzyskiwania informacji na temat działalności LGD – pomiar liczby odwiedzin strony
Działania komunikacyjne i środki przekazu	Biuro LGD (ocena własna)	Ankiety	Na bieżąco	Skuteczność przekazywania/uzyskiwania informacji na temat działalności LGD i realizacji LSR, ogłaszanych naborów, dostępności procedur
Funkcjonowanie biura LGD oraz doradztwo	Zarząd LGD	Anonimowe ankiety oceny Biura LGD Karty udzielanego doradztwa	Na bieżąco	Weryfikacja jakości pracy pracowników Biura, terminowość wypełniania obowiązków wskazanych w umowie Sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom Pomoc w rozwiązywaniu problemów Efektywność świadczonego doradztwa
Szkolenia i inne przedsięwzięcia podejmowane przez LGD	Biuro LGD (ocena własna)	✓ Ankiety	Na bieżąco	Skuteczność, jakość, wartość merytoryczna i adekwatność podejmowanych działań do oczekiwań i potrzeb uczestników

Tabela 1 Elementy podlegające ewaluacji

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania				
Efektywność pracy biura, w tym efektywność świadczonego doradztwa i organów LGD w tym ocena pracowników	Zarząd LGD	Opinia kierownika biura nt. podległych pracowników – studium przypadku Badania ankietowe Opinia Zarządu – studium przypadku	Ocena dwuletnia dokonywana w terminach: I kwartał 2025, I kwartał 2027, I kwartał 2029 Okres objęty pomiarem: 2 lata kalendarzowe poprzedzające termin oceny	Ocena poprawności działalności prowadzonej przez Stowarzyszenie, określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR; Uczestnictwo w posiedzeniach organów; Rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków wynikających z umowy; Przestrzeganie Regulaminu;

		Opinia Komisji Rewizyjnej – studium przypadku		Jakość i skuteczność świadczonych usług doradczych;
Ocena przebiegu konkursów	Zarząd LGD	Opinia Zarządu – studium przypadku	Po każdym naborze wniosków Okres objęty pomiarem: czas trwania danego naboru i oceny operacji	Przeprowadzanie naborów zgodnie z wymogami oraz stosowanymi procedurami
Sposób przepływu informacji	Biuro LGD (ocena własna)	Bezpośrednie rozmowy z pracownikami i Zarządem; Ankiety;	Ocena dwuletnia dokonywana w terminach: I kwartał 2025, I kwartał 2027, I kwartał 2029 roku. Okres objęty pomiarem: 2 lata kalendarzowe poprzedzające termin oceny	Ocena sprawności i czytelności stosowanych metod komunikacyjnych w celu określenia jakości przepływu informacji i właściwego funkcjonowania biura i współpracy z organami LGD
Efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności	Biuro LGD (ocena własna)	Sondaż internetowy wśród mieszkańców, prowadzony za pośrednictwem strony internetowej Stowarzyszenia	Ocena roczna, dokonywana w pierwszym kwartale roku następującego po roku ocenianym. Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy poprzedzający termin oceny	Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w tym skuteczność animacji społeczności lokalnej w ramach LSR, mierzona, jako liczba osób, które uzyskały informację oraz osób deklarujących chęć współpracy z LGD
Wdrażanie LSR				
Stopień realizacji celów i wskaźników	Zarząd LGD	Ankiety beneficjentów; Sprawozdania beneficjentów; Rejestr danych LGD – DESK RESEARCH	Ocena dokonywana w I kwartale 2026 oraz w 2029 roku Okres objęty pomiarem: 3 lata kalendarzowe poprzedzające termin oceny	Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR. Określenie stopnia realizacji poszczególnych przedsięwzięć w celu realizacji przyjętego harmonogramu osiągania wskaźników wskazująca czas realizacji kluczowych efektów wdrażania LSR

Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr danych – DESK RESEARCH	Raz na pół roku. Okres objęty pomiarem: półroczne poprzedzające termin oceny	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR.
Wykorzystanie budżetu LSR	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr danych – DESK RESEARCH	Raz na pół roku Okres objęty pomiarem: półroczne poprzedzające termin oceny	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne zadania.
Jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur	Zarząd LGD Organ decyzyjny - Rada	Badania ankietowe wśród wnioskodawców, prowadzone za pośrednictwem strony internetowej Stowarzyszenia Opinia członków Rady – studium przypadku	Ocena dokonywana w I kwartale 2026 oraz I kwartał 2029 roku. Okres objęty pomiarem: 3 lata kalendarzowe poprzedzające termin oceny	Ocena adekwatności przyjętych kryteriów oraz ich skuteczność jako instrumentu pozwalającego wybrać operacje najlepiej przyczyniające się do rozwoju obszaru i osiągnięcia celów i wskaźników Lokalnej Strategii Rozwoju

WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY

1. Raport z ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania „Solna Dolina”.
2. Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020.
3. Kościelecki P., Bloch E., Śpiewak R., Zalewska K., „Podręcznik tworzenia i ewaluacji wskaźników w lokalnych strategiach rozwoju”, opublikowany przez MRiRW.
4. Raport Polska 2030.
5. Baza dobrych praktyk partycypacji.
6. Stowarzyszenie CAL: Metoda ABCD.
7. Praca zbiorowa pod red. Cezarego Jastrzębskiego, *Infrastruktura okołoturystyczna jako element wzbogacający ofertę obszarów wiejskich*.
8. Strategie Gmin Członkowskich.
9. Programy rewitalizacji gmin członkowskich
10. Dane własne Powiatowego Urzędu Pracy w Kole.
11. Dane własne GOPS i MOPS z terenu LGD „Solna Dolina”.
12. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.
13. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013r.
14. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.
15. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/2115 z dnia 02 grudnia 2021 r.
16. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.

ZALĄCZNIK DO LSR

Załącznik nr 1 - Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EURO)	Przedsięwzięcia w ramach C.1 <i>Rozwój turystyczno-rekreacyjnych funkcji obszaru LGD „Solna Dolina” oraz poprawa jakości życia mieszkańców</i>	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
330 000	1.1 Wspieranie działań w zakresie rozwoju przedsiębiorstw	Mieszkańcy obszaru, turyści	Konkurs PS WPR
60 000	1.2 Rozwój gospodarstw agroturystycznych	Turyści	Konkurs PS WPR
730 000	1.3 Budowa i wzbogacenie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	Społeczności lokalne, turyści	Konkurs PS WPR
50 000			Projekt grantowy PS WPR
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2. <i>Włączenie społeczne mieszkańców obszaru LGD „Solna Dolina” oraz wzrost ich integracji, aktywności, tożsamości i kompetencji</i>	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
6 000	2.1 Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi	Społeczności lokalne	Projekt grantowy PS WPR
44 000	2.2 Wspieranie działań podnoszących kompetencje mieszkańców, wzmacniających lokalną tożsamość, przeciwdziałających wykluczeniu, aktywizujących i integrujących	Społeczności lokalne, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia, osoby starsze, osoby młode, kobiety	Projekt grantowy PS WPR
30 000	2.3 Rozwój współpracy, integracji i aktywności ludzi starszych, młodzieży oraz kobiet	Osoby starsze, młodzież do lat 25, kobiety	Projekt grantowy PS WPR
318 000	2.4 Wsparcie i rozwój lokalnej infrastruktury społecznej	Społeczności lokalne	Konkurs EFRR
478 000	2.5 Wsparcie działań na rzecz ożywienia przestrzeni publicznej	Społeczności lokalne	Konkurs EFS+

Załącznik nr 2 - Plan działania - wskazujący harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu

Cel	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1.	Rozwój turystyczno-rekreacyjnych funkcji obszaru LGD „Solna Dolina” oraz poprawa jakości życia mieszkańców													
Przedsięwzięcie P. 1.1 Wspieranie działań w zakresie rozwoju przedsiębiorstw	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	3 szt.	100	0	100	0	100	PS WPR
Przedsięwzięcie P. 1.2 Rozwój gospodarstw agroturystycznych	Liczba gospodarstw agroturystycznych objętych wsparciem	0	0	0	0	0	0	2 szt.	100	0	100	0	100	PS WPR

Przedsięwzięcie P. 1.3 Budowa i wzbogacenie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	Liczba obiektów kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych objętych wsparciem	0	0	0	0	5 szt.	50	5 szt.	100	0	100	0	100	PS WPR
Cel	lata	do 31.12.2024	do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program	
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
Wskaźniki rezultatu R.37 (P.1.1)	Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR – Liczba utworzonych miejsc pracy.	0		0		0		3 szt.		0		0		PS WPR

Wskaźniki rezultatu R.39 (P.1.2)	Rozwój gospodarki wiejskiej: Liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR – Liczba przedsiębiorstw	0		0		0		2 szt.		0		0		PS WPR
Cel	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
Wskaźniki rezultatu R.41PR (P.1.3)	Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR – Liczba osób	0		0		500 osób		800 osób		0		0		PS WPR
C.2	Włączenie społeczne mieszkańców obszaru LGD „Solna Dolina” oraz wzrost ich integracji, aktywności, tożsamości i kompetencji													

Przedsięwzięcie P.2.1 Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi	Liczba mieszkańców zaangażowanych w tworzenie koncepcji inteligentnej wsi	0	0	0	0	0	0	60 osób	100	0	100	0	100	PS WPR
Przedsięwzięcie P. 2.2 Wspieranie działań podnoszących kompetencje mieszkańców, wzmacniających lokalną tożsamość, przeciwdziałających wykluczeniu, aktywizujących i integrujących	Liczba projektów w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego	0	0	0	0	0	0	8 szt.	100	0	100	0	100	PS WPR
Cel 2	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	

Przedsięwzięcie P.2.3 Rozwój współpracy, integracji i aktywności ludzi starszych, młodzieży oraz kobiet	Liczba projektów w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego	0	0	0	0	0	0	8 szt.	100	0	100	0	100	PS WPR
Cel 2	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
Przedsięwzięcie P. 2.6-4 (FEW5.2-P2) Wspieranie i rozwój lokalnej infrastruktury społecznej	Liczba wspartych miejsc aktywizacji społecznej	0	0	0	0	5 szt.	100	0	100	0	100	0	100	FEW (EFRR)

Cel 2	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
Przedsięwzięcie P. 2.5 (FEW4I-P1) Wspieranie działań na rzecz ożywienia przestrzeni publicznej	Liczba inicjatyw w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego	0	0	0	0	5 szt.	100	0	100	0	100	0	100	FEW (EFS+)
Wskaźniki rezultatu R.40 (P.2.1)	Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: Liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi	0		0		0		6 szt.		0		0		PS WPR
Wskaźniki rezultatu R.42 (P.2.2, P.2.3)	Promowanie włączenia społecznego: Liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	0		0		0		300 osób		0		0		PS WPR

Wskaźniki rezultatu FEW5.2-R1 (P.2.4)	Ludność korzystająca z miejsc aktywizacji społecznej (osoby)	0		0		250 osób		0		0		0		FEW (EFRR)
Cel	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
Wskaźniki rezultatu FEW4I-R1 (P.2.5)	Liczba gmin, które zostały objęte inicjatywą w zakresie aktywizacji społeczności na rzecz rozwoju lokalnego.	0		0		5		0		0		0		FEW (EFS+)

Załącznik nr 3 - Budżet LSR - w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	1 250 000	318 000	478 000	2 046 000
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	312 500	79 500	119 500	511 500
Razem	1 562 500	397 500	597 500	2 557 500
* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW. ** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.				

Załącznik nr 4 - Plan wykorzystania budżetu LSR – wykazujący wykorzystanie zakontraktowanych środków w podziale na poszczególne fundusze i lata

Fundusz	Środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW	0	0	730 000	58,40	55 000	62,80	335 000	89,60	130 000	100	0	100	0	100
EFS+	0	0	0	0	0	0	478 000	100	0	100	0	100	0	100
EFRR	0	0	0	0	0	0	318 000	100	0	100	0	100	0	100
RAZEM	0	0	730 000		55 000		1 131 000		130 000		0		0	100



e-mail: solnadolina@wp.pl

www.solnadolina.eu

UL. DĄBSKA 17
62-650 KŁODAWA